

gemeente
**Loon
op Zand**

Jaarstukken 2023

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Voorwoord	3
Leeswijzer	4
Financieel resultaat	5
Beleidsverslag	7
Venster 1. Bestuur en dienstverlening	8
Venster 2. Gemeenschappen	14
Venster 3. Omgeving en economische ontwikkeling	28
Venster 0. Algemene dekkingsmiddelen en overhead	39
Paragraaf 1. Lokale heffingen	42
Paragraaf 2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing	46
Paragraaf 3. Onderhoud kapitaalgoederen	50
Paragraaf 4. Bedrijfsvoering	53
Paragraaf 5. Financiering	58
Paragraaf 6. Verbonden partijen	60
Paragraaf 7. Grondbeleid	66
Balans per 31 december 2023	70
Toelichting op de balans	71
Het overzicht van baten en lasten	87
Rechtmatigheidsverantwoording	99
Wet Normering Topinkomens (WNT)	100
Overzicht baten en lasten per taakveld	103
SiSa-bijlage	104

Voorwoord

Het jaar 2023 was een veelbewogen, maar succesvol jaar. Het meest goede nieuws is dat we wederom zwarte cijfers hebben geschreven. Ook hebben we flinke vooruitgang geboekt met de organisatieontwikkeling, maakten we een mooie start met de grote opgaven in het sociaal domein en trokken we een aantal grote woningbouwprojecten vlot.

Organisatieontwikkeling

We hebben flink geïnvesteerd in onze eigen organisatie. De nieuwe domeinstructuur is sinds 1 januari 2024 een feit en model-Baarda is geïmplementeerd. Dat alles heeft veel tijd en geld gekost. Maar het was de moeite meer dan waard. We hebben gebouwd aan een robuuste, solide basis waar we de komende jaren verder mee kunnen.

Sociale opgaven

We zijn bestuurlijk goed van start gegaan met het aanpakken van de grote sociale opgaven, zoals 'Sterke Gemeenschappen' en 'Toegang'. Samen met inwoners, verenigingen en partners bouwen we aan een hechtere gemeenschap, waar mensen meer omzien naar elkaar. Dit is cruciaal, gezien de toenemende vergrijzing die de professionele zorg en ondersteuning onder druk zet. We boekten ook vooruitgang met het opstellen van een startnotitie cultuurbeleid, haakten aan bij de regionale samenwerking voor de inkoop van de WMO en ontvingen financiële middelen uit het Gezond en Actief Leven Akkoord. Bovendien lanceerden we nieuwe initiatieven om kinderen en jongeren op een gezond gewicht te krijgen en houden. Daarnaast hebben we belangrijke stappen gezet met het Dorpshuis in Loon op Zand: alle gebruikers hebben tijdelijke huisvesting gekregen en de verdere planontwikkeling gebeurt in nauw overleg met de Loonse samenleving.

Fysieke leefomgeving

Voor het fysieke domein stelden we de omgevingsvisie op, gericht op groenere en duurzamere dorpen en slimme bereikbaarheid. Deze visie sluit nauw aan bij onze duurzaamheidsagenda en het beheer van de openbare ruimte (IBOR). We leggen de nadruk op een duurzame toekomst voor onze kinderen en jongeren en streven naar een betere kwaliteit van onze buitenruimte. Belangrijke onderdelen zijn klimaatadaptatie en het bevorderen van wonen en werken in een groene, schone en veilige omgeving. Verder hebben we diverse grote woningbouwprojecten succesvol vlot getrokken, waaronder Park Wijtenburg, Lobelia en Van Lier. Ook hebben we geïnvesteerd in een eigentijds en volhoudbaar Centrumplan Kaatsheuvel. Daarnaast hebben we de exploitatie van de milieustraat opnieuw aanbesteed, een startnotitie opgesteld voor erfgoed- en monumentenbeleid en een nieuw systeem ingevoerd voor huis-aan-huisafval, waarbij de vervuiler het meest betaalt.

Dienstverlening op peil

Natuurlijk raakten ook nationale en internationale zaken Loon op Zand. Zo leverden onze ambtenaren een topprestatie door in één jaar tijd twee verkiezingen te organiseren. Daarnaast openden we een opvanglocatie voor Oekraïners in De Moer en startten we met de eerste voorbereidingen voor een tijdelijke crisisnoodopvanglocatie aan de Dodenauweg. En tegelijkertijd zorgden we ervoor dat de dienstverlening aan onze inwoners op peil bleef.

Al met al zijn we trots op onze prestaties: we hebben in 2023 opnieuw met lef en focus kunnen doen wat goed is voor onze inwoners. Uiteraard blijft het spannend wat het ravijnjaar 2026 ons gaat brengen, maar we zijn vastbesloten om daarop voorbereid te zijn. Het is vanzelfsprekend dat we ernaar streven om financieel gezondheid te blijven. We kijken ernaar uit om hierover in debat te gaan met de gemeenteraad.

Kaatsheuvel – 21 mei 2024

Het college van burgemeester en wethouders,
de secretaris,

de burgemeester,

N. van Mourik

J. van Aart

Leeswijzer

Het college van burgemeester en wethouders legt ieder jaar verantwoording af aan de gemeenteraad van Loon op Zand over het gevoerde beleid en de financiële vertaling hiervan. De indeling is als volgt:

- Financieel resultaat;
- Beleidsverslag;
- Jaarrekening.

Financieel resultaat

In het hoofdstuk 'Financieel resultaat' is een weergave opgenomen van het financieel resultaat op hoofdlijnen. We starten bij de primaire begroting en laten ten opzichte van de gewijzigde begroting het jaarrekeningresultaat 2023 zien.

Beleidsverslag

De begroting bestaat uit 4 vensters die zijn onderverdeeld in thema's. De presentatie is gelijk aan de begroting. Elk programma start met een venster beschrijving. We gaan per onderwerp in op:

- Wat wilden we bereiken?
- Wat zouden we doen?
- Wat hebben we gedaan?

Vervolgens beantwoorden we de derde W-vraag "wat heeft het gekost?" voor het totale venster. We lichten hier de financiële resultaten toe tussen de begroting inclusief begrotingswijzigingen en de jaarrekening. Verschillen op baten of lasten groter dan € 25.000 per thema worden toegelicht. De som van verschillen kleiner dan € 25.000 op baten dan wel lasten per thema geven we weer met de omschrijving "overige afwijkingen". Het is mogelijk dat de som van kleine verschillen optelt tot een bedrag groter dan € 25.000.

Na de vensters zijn de paragrafen opgenomen. Dit zijn de wettelijk voorgeschreven paragrafen.

Jaarrekening

In de jaarrekening geven we een toelichting op het financieel resultaat. Dit deel bevat de balans met de toelichting op de balans.

Legenda

In de financiële overzichten zijn de verschillen benoemd met een N = nadeel of V = voordeel.

- Nadeel: een verhoging van de lasten of een verlaging van de baten.
- Voordeel: een verlaging van de lasten of een verhoging van de baten.
- De bedragen in de tabellen en grafieken worden, tenzij anders vermeld, afgerond in duizenden euro's. Optellingen kunnen een beetje afwijken door de afrondingen.
- De toelichting op de verschillen is in hoofdlijnen.
- De afwijkingen groter dan € 25.000 per thema of politiek belangrijk worden toegelicht.
- De verschillen kleiner dan € 25.000 op baten of lasten per thema geven we weer onder overige afwijkingen. Als je de som van de kleine verschillen optelt kan dit leiden tot een bedrag groter dan € 25.000.
- De begroting inclusief begrotingswijzigingen zijn opgenomen. Afwijkingen worden gepresenteerd ten opzichte van de laatste begrotingswijziging.
- De tabellen wat hebben we daarvoor gedaan, bevatten soms lege velden, dit betekent dat de cijfers voor het jaar 2023 nog niet bekend zijn. De cijfers zijn nog niet bekend bij het CBS of het onderzoek heeft nog niet plaatsgevonden voor 2023.

Financieel resultaat

Voor u liggen de jaarstukken 2023 van de gemeente Loon op Zand. Deze laten een positief financieel resultaat zien van € 929.000. Ten opzichte van de gewijzigde begroting is het resultaat € 670.000 positiever. In onderstaande tabel benoemen wij de grootste verschillen en bij de vensters is een nadere toelichting van de verschillen groter dan €25.000 opgenomen.

Omschrijving	Mutatie		Saldo	
Saldo primitieve begroting 2023			113	V
<i>Begrotingswijzigingen:</i>				
Raadsvoorstel budgetoverheveling en septembercirculaire	314	V		
1e bestuursrapportage	-2.130	N		
2e bestuursrapportage	1.962	V	146	V
Saldo begroting na wijzigingen			259	V
<i>Effecten in jaarrekening:</i>				
Suppletie aangifte BTW - BCF 2018-2022	-196	N		
Jeugdzorg	-382	N		
Persoonsgebonden budget (PGB) jeugd	172	V		
Personele lasten vs. inhuur derden	-540	N		
Treasury	361	V		
Openbaar groen	100	V		
Opvang Oekraïne	562	V		
Inburgering	253	V		
Algemene uitkering	1.091	V		
Bijzonder bijstand – Baanbrekers	-953	N		
Verkiezingen	46	V		
Overige afwijkingen	156	V	670	V
Resultaat jaarrekening 2023			929	V

Toelichting financiële afwijkingen

Suppletie aangifte BTW-BCF 2018-2022

De afgelopen jaren zijn we met de Belastingdienst (en bijgestaan door een fiscaal expert) in gesprek geweest over een aantal BTW-vraagstukken. Dit heeft geleid tot een suppletieverzoek voor de jaren 2018 tot en met 2022. In december 2023 dienden we dit verzoek in bij de Belastingdienst. Daarmee komt ook een einde aan de discussie over de BTW-verrekening in de dossiers Regiovervoer en De Werft. Daarnaast is overeenstemming bereikt over de toepassing van de BTW-labeling. De BTW-suppletie heeft zowel een effect aan de lasten als aan de baten kant, maar leidt tot een nadeel.

Jeugdzorg en PGB

In de raadsinformatiebrief over de tweede prognose jeugdzorg 2023, informeerden wij u over de toegenomen kosten voor jeugdhulp. De uitgaven zijn hoger dan begroot, door een toename in de duurdere jeugdhulp. Op basis van de meest recente prognose stelden we de regionale bijdrage voor Hart voor Brabant jeugdhulp bij. Binnen de persoonsgebonden budgetten (PGB) voor jeugd zien we in 2023 een voordeel. We krijgen meer grip in het sociaal domein mede door de verlaging van het PGB-tarief naar 80% van het ZIN-budget en de verscherping van het afwegingskader PGB, welke is opgenomen in onze beleidsregels jeugdhulp.

Personele lasten vs. inhuur derden

De kosten voor de organisatie zijn hoger, op basis van de vergelijking personele lasten en inhuur derden. Naast het effect in de reguliere uitvoering, ligt een belangrijk effect bij de implementatie van het

nieuwe functiegebouw. Om de continuïteit van onze dienstverlening blijvend te kunnen garanderen is ingehuurd op de vacatureruimte. In de paragraaf bedrijfsvoering leest u de toelichting hierop.

Treasury

De rentelast laat een voordeel zien, doordat we geen nieuwe lening nodig hadden. Daarnaast zien we een hogere rente op schatkistbankieren. Dit leidt op treasury tot een voordeel.

Openbaar groen

De afgelopen jaren investeerden we in het onderhoud van bomen en planten, door de weeromstandigheden van de afgelopen jaren. In 2023 waren er minder calamiteiten en hielden we ons aan de contractvoorwaarden en legden een boete aan onze aannemer op. Dit leidde tot een voordeel.

Opvang Oekraïense vluchtelingen

De bijdrage die we ontvangen voor de opvang van Oekraïense vluchtelingen is hoger dan de kosten die we maken. Dit zien we ook bij andere gemeente terug. Dit geeft een voordeel, want op de vergoeding die we ontvangen rust geen terugbetalingsverplichting.

Inburgering

Op de inburgering van nieuwkomers zien we een voordeel. We plaatsen meer alleenstaanden dan gezinnen en de begeleidingskosten vielen lager uit. Daarnaast is gedurende 2023 de taakstelling voor statushouders bijgesteld.

Algemene uitkering en Bijzondere bijstand - Baanbrekers

Net als voorgaande jaren, vielen de inkomsten uit het gemeentefonds hoger uit. Zoals blijkt uit de decembercirculaire heeft dit grotendeels te maken met de bijdrage die we ontvangen voor de energietoeslag. Deze gaat rechtstreeks naar Baanbrekers. We wisten vooraf niet de hoogte van de energietoeslag, dit verklaart het negatieve effect bij Baanbrekers.

Verkiezingen

In 2023 waren er extra verkiezingen. We maakten gebruik van materialen van de vorige verkiezing en zette interne medewerkers in. De kosten waren minder hoog dan verwacht.

Financiële afwijkingen

Het samenspel van de financiële afwijkingen biedt geen sluitend inzicht. Dit heeft onder andere te maken met een deel van de specificaties dat binnen de bandbreedte van overige afwijkingen valt.

Reservepositie

In 2023 is de reservepositie versterkt. De weerstandscapaciteit is toegenomen van € 13,9 miljoen in 2022 naar € 19,6 miljoen in 2023. De huidige reservepositie geeft ons ruimte om eventuele tegenvallers eenmalig op te vangen.

Beleidsverslag

Venster 1. Bestuur en dienstverlening

Ambitie

Loon op Zand is een sterke, zelfstandige gemeente, waarin de inwoner centraal staat. Nieuwe plannen maken we samen met onze inwoners en we staan open voor initiatieven uit de samenleving.

Uit de inwonerspanels die we in 2022 houden blijkt dat onze inwoners betrokken zijn bij hun omgeving. De respons is hoog en zij voelen zich verantwoordelijk.

We investeren in een toekomstbestendige organisatie die ambities mogelijk maakt in een veranderende samenleving. We willen optimaal inspelen op vragen vanuit de samenleving en onze dienstverlening sluit aan bij de behoeften van onze inwoners. We willen klaarstaan voor onze inwoners; van het uitgeven van een paspoort tot het gezamenlijk oplossen van maatschappelijke uitdagingen. Het organiseren van een open dialoog hierover met de raad en de samenleving draagt bij aan een krachtig bestuur. We doen dit met een robuuste, resultaatgerichte en vitale organisatie.

We denken in mogelijkheden. We werken samen met andere overheden als dit ons meerwaarde oplevert. We zijn een actieve partner in de regio, die bijdraagt aan gemeenschappelijke doelen en de vruchten van de samenwerking plukt.

Bestuur en organisatie

Wat wilden we bereiken?

- We pakken uitdagingen samen met onze inwoners en (maatschappelijke) organisaties aan.
- Onze organisatie is robuust, resultaatgericht en vitaal.
- We zijn een weerbare en integrale ambtelijke en bestuurlijke organisatie.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Binnen onze reguliere taken	Nulmeting	Planning 2023	Realisatie 2023
Faciliteren verschillende vormen van inwonerparticipatie: - Aantal metingen inwonerpanel	2	3 á 4	2
Het uitvoeren van verkiezingen: - Er is een onweerlegbare verkiezingsuitslag	Ja	Ja	Ja
Stimuleren jongeren om zich maatschappelijk actief in te zetten: - Aantal vergaderingen kindergemeenteraad	1	6	7

Onze verbonden partijen:

Regio Hart van Brabant

Wat hebben we in 2023 gedaan en bereikt?

We benaderden het inwonerpanel voor twee onderwerpen: onderzoek naar de openbare ruimte en het programma water en riolering 2025 – 2028.

In maart 2023 waren de verkiezingen voor de leden van de Provinciale Staten en Waterschapsverkiezingen. Met de invoering van de nieuwe procedure vaststellen uitslag en dubbele verkiezingen was het een opgave om deze verkiezingen te organiseren.

Door de val van het kabinet waren op 22 november 2023 de vervroegde verkiezingen voor de leden van de Tweede Kamer. Met de ervaringen van de verkiezingen in maart 2023 kozen we voor een centrale telling van de stemmen. Op de verkiezingsavond konden we zo vrij snel de uitslag op partijniveau delen. Op de dag na de verkiezingen ronden we de telling verder af en dienden de uitslag tijdig in.

In oktober 2023 installeerde de burgemeester de nieuwe kinderraad voor het schooljaar 2023 – 2024. De kinderraad kwam zeven keer bijeen en ging aan de slag met een opdracht uit de gemeenteraad en het thema verkeersveiligheid. De kinderraad maakte een bord, wat in de hal van het gemeentehuis hangt, waarop artikel 1 van de grondwet staat vermeld. Zodat iedereen kan zien dat dit artikel belangrijk is en iedereen gelijk is binnen onze gemeente. Verder maakte de kinderraad haar eerste besluit, een regenboogzebrapad in onze gemeente. De eerste stappen om dit te realiseren werkte de kinderraad uit in samenwerking met medewerkers van de gemeente en de leerlingenraad van de basisschool de Bussel.

Onze speerpunten:

Bestuurlijke toekomst	
Doel:	Monitoring en evaluatie van het raadsbesluit over de bestuurlijke toekomst van onze gemeente.
Inhoud:	In 2021 besloot de raad om zelfstandig te blijven en dit besluit tussentijds en na 2,5 jaar te evalueren. Voor de tussentijdse evaluatie stelde de raad op 17 februari 2022 indicatoren vast. De aanpak hiervoor wordt op dit moment uitgewerkt. Eind 2023 zal de raad een nieuwe evaluatie uitvoeren aan de hand van een nog door de raad vast te stellen plan van aanpak.
Financiën:	Voor de evaluatie houden we in de begroting rekening met €80.000. Dit bedrag is gelijk aan de kosten voor het initiële onderzoek.
Planning:	In 2022 werkt een raads werkgroep samen met college en organisatie de indicatoren verder uit. In 2023 wordt de kwalitatieve evaluatie voorbereid en in gang gezet.
Risico's:	Een periode van 2,5 jaar is relatief kort om kwalitatieve en kwantitatieve verbeteringen in het presteren van de gemeente zichtbaar te maken. Het is daarom onzeker of er een verband gelegd kan worden tussen de metingen en evaluatie en de ingezette acties.
Toelichting:	De raad bekrachtigde in 2023 de opdracht voor de raads werkgroep bestuurlijke toekomst. Deze opdracht zal tot in 2024 doorlopen. De raad stelde de evaluatie uit naar een nog te bepalen moment. Het toegekende budget is doorgeschoven naar 2024 voor de uitvoering van de opdracht van de raads werkgroep bestuurlijke toekomst.

Organisatieontwikkeling	
Doel:	In 2023 gaan we krachtig door met de in gang gezette ontwikkelingen om de belofte van een robuuste en vitale organisatie waar te maken. Een organisatie die door middel van een optimale in- en externe samenwerking de afgesproken resultaten behaalt. Een organisatie die weet waar ze voor staat en dat realiseert met betrokkenheid en tot tevredenheid van onze inwoners en ondernemers. Een organisatie met goed werkgeverschap en een goede sfeer, waarin medewerkers zich kunnen ontwikkelen, eigenaarschap tonen en vitaal blijven. Waar met efficiënte processen goed kan worden samengewerkt tussen medewerkers onderling en met de samenleving, de politiek en het bestuur.
Inhoud:	Begin 2023 wordt de hoofdstructuur (sturing en gelaagdheid) van de ambtelijke organisatie aangepast en worden de vacatures van de leidinggevenden in- en/of extern opengesteld en vervuld. Externe leidinggevenden worden met ingang van 2023 vervangen door vaste. Om in te spelen op de veranderde arbeidsmarkt en de wens om ruimte te geven aan (jong) talent zetten we gericht in op het aanstellen van trainees, stagiaires en zij-instromers en op de ontwikkeling van onze mensen. In het najaar van 2022 wordt er een organisatiebreed opleidingsplan opgesteld dat gericht is op bovenstaande doelstelling. Het opleidingsplan wordt in 2023 en verder uitgevoerd. We bouwen voort aan de stabiele bedrijfsvoering en sturen op het voorkomen en verminderen van ziekteverzuim.
Financiën:	We beschikken bestaande (ruimte in) budgetten om de sturing en beheersbaarheid te vergroten. Om invulling te geven aan de benodigde structuur wijziging, het begeleiden van jong talent en een stevigere basis voor informatiebeheer te creëren is er aanvullend budget opgenomen in deze begroting (zie paragraaf bedrijfsvoering).
Planning:	Uitrollen van de hoofdstructuur in najaar 2022 en implementeren in 2023; de implementatie zal doorlopen in 2024.
Risico's:	Vertragingen zijn mogelijk in het proces van afstemming met medewerkers, Ondernemingsraad en Lokaal Overleg. De werving en selectie van leidinggevenden kan enige tijd vergen en een eventuele lockdown werkt vertragend op de organisatieontwikkeling.
Toelichting:	In 2023 werd het nieuwe functiegebouw geïmplementeerd. De formele afronding van dit proces vindt plaats in 2024. De hoofdstructuur is vastgesteld. De werving en selectie van drie nieuwe domeinmanagers is succesvol afgerond. Deze zijn per 1 januari 2024 gestart. Door uitdagingen in de bezetting en de inzet die nodig was voor de afhandeling van Woo-verzoeken, is de ontwikkeling van informatiebeheer vertraagd. Dit proces wordt geïntegreerd in één van de prioriteiten in 2024, namelijk de ontwikkeling van het e-depot.

Dienstverlening

Wat wilden we bereiken?

- Onze inwoners zijn tevreden over onze dienstverlening.
- We zijn goed bereikbaar voor onze inwoners.

Wat gaan we daar voor doen?

Binnen onze reguliere taken:	Nulmeting	Planning 2023	Realisatie 2023
Het leveren van publieksdienstverlening aan onze inwoners: Binnen drie werkdagen terecht voor het maken van een afspraak bij burgerzaken	80,70%	85%	99%
Verwerking van belangrijke levensgebeurtenissen, zoals afgifte van geboorte, huwelijk, paspoort, rijbewijs, verhuizing en naturalisatie		Wettelijk termijn	Wettelijk termijn
Score op de zelfevaluatie:			
1. Basisregistratie personen (BRP) proces en privacy	70,7%	87%	93,85%
2. BRP bestandscontrole	100%	99%	99,98%
3. Proces uitgifte paspoorten en NL identiteitskaarten	76,3%	87%	89,33%
4. Controle van 50 geselecteerde persoonslijsten	42%	99%	88%
Telefonische bereikbaarheid:			
- Waardering van ons telefonisch klantcontact	5,8	Streven naar 8	Geen meting

Toelichting: Wat hebben we in 2023 gedaan en bereikt?

Inwoners konden in 2023 voor 99% van de gemaakte afspraken binnen 3 werkdagen terecht bij Burgerzaken. Met carnaval (maandag gesloten) en in week 26 is deze norm 3 dagen niet behaald door onderbezetting/ziekte op de afdeling BZ. Vanaf juli tot en met december kon de inwoner altijd binnen 3 werkdagen terecht (100%).

Uit de resultaten van de zelfevaluatie BRP blijkt dat de stappen die we zetten met het verbeterplan Burgerzaken zijn vruchten afwerpt. Met uitzondering van punt 4 "Controle van 50 geselecteerde persoonslijsten" hebben we onze streefwaarde ruimschoots bereikt. Op dit laatste punt zijn we er nog niet helemaal. Wel verbeterden we de score van 42% naar 88%. We voldoen hiermee ruim aan de wettelijke taken ten aanzien van de Basisregistratie Personen en uitgifte paspoorten en identiteitskaarten.

Dienstverlening, Communicatie en Participatie	
Doel:	We luisteren naar wat er leeft in de samenleving. We kijken naar buiten en maken verbinding. 'LOL' is leidend in onze dienstverlening en communicatie. We verlenen onze diensten vanuit de behoefte van onze inwoners. De tevredenheid van onze inwoners is onze belangrijkste graadmeter. Dienstverlening binnen de overheid betekent dat we wel de balans moeten zien te houden tussen individuele dienstverlening en het collectieve belang.
Inhoud:	Onze visies op communicatie en dienstverlening ontwikkelden we parallel en gezamenlijk. Zo kwamen we tot gezamenlijke uitgangspunten over contact, relatie en interactie tussen inwoners en gemeente. Wij zijn ervan overtuigd dat we met participatie meer verbinding en betrokkenheid kunnen realiseren. In wijken en dorpen en met de gemeente. Inwoners hebben steeds meer (behoefte aan) invloed op hun directe leefomgeving. Die ruimte willen we bieden en we moedigen dit ook aan. De huidige wetgeving stimuleert dit ook. 'Van buiten naar binnen werken' stelt onze dienstverlening voor de volgende opgaven: Serviceformules: 5 verschillende formules waarmee wij onze dienstverlening vormgeven, zodat inwoners meer eenduidigheid ervaren in onze dienstverlening. Frontoffice-concept: Inrichtingsprincipes voor de organisatie van dienstverlening, zodat inwoners ons als één organisatie ervaren. LOL: de manier waarop wij onze inwoners benaderen. Luisteren, Open en Leren, zodat inwoners zich begrepen voelen in hun (achterliggende) behoeften.
Financiën:	De benodigde middelen zijn verwerkt in de begroting 2023. Om de visie van multichannel- en online dienstverlening te kunnen waarmaken is een ICT-oplossing nodig die het zaakgericht werken faciliteert. Hierdoor kunnen we vanuit de Frontoffice-concept inwoners steeds informeren over de stand van zaken van hun (aan-)vraag. Het fundament dat daar in 2023 eerst voor moet worden gelegd is het op orde brengen van het informatiebeheer. Dit loopt mee in de organisatieontwikkeling. Tot slot versterken we het cluster communicatie.
Planning:	Afgelopen jaren investeerden we in het op orde brengen van de basis: KCC (Klant-Contact-Centrum), functioneel beheer, telefonische bereikbaarheid, inwonerspanel, kinderraad en een adequate website. Met een organisatie brede Nulmeting stelden we vast waar onze gemeente nu staat. Daarbij kiezen we voor een ambitieuze en tegelijkertijd realistische koers voor onze Loonse Dienstverlening in 2025: multichannel, online en persoonlijk waar het wenselijk is. Om dit te bereiken versterken we in 2023 onze bereikbare adequate dienstverlening. Dit doen we onder andere door versterking van de afdeling burgerzaken, het op orde brengen van de website om te voldoen aan de wettelijke vereisten (WOO en WMEBV), en borgen we onze telefonische bereikbaarheid tijdens piekbelasting. In 2025 is onze dienstverlening multichannel en online. In 2023 stippelen we het pad richting 2025 verder uit: <ul style="list-style-type: none">- Een vastgestelde model verordening participatie;- Een uitgewerkte serviceformule participatie;- Een uitgewerkte kanalenstrategie;- Een uitgewerkte visie zaakgericht werken. Dit alles leidt dan tot een programmaplan communicatie, dienstverlening en participatie als input voor begroting 2024.
Risico's:	Het verder uitwerken van het pad richting 2025 is belegd bij het onlineteam, waarin vanuit de disciplines communicatie, ICT en dienstverlening wordt samengewerkt. De adviseur dienstverlening is een moeilijk vervulbare functie gebleken, en de capaciteit bij communicatie en aandacht voor informatiebeheer beperkt. Het invullen van deze randvoorwaarden zorgt dat de volgende groeifase kan worden ingezet.
Toelichting:	De raad stelde de participatieverordening vast in december 2022. De kanalenstrategie is uitgewerkt in concrete stappen en normen. Implementatie wordt in 2024 verder opgepakt. In 2023 zetten we vooral in op het borgen van de gezette stappen in eerdere jaren. De eerste vijf klantreizen zijn afgerond en hebben gezorgd voor een betere stroomlijning in deze processen. De implementatie van de Wet open overheid (Woo) en Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (WMEBV) en met name de afwikkeling van Woo-verzoeken hebben grote impact op de beschikbare capaciteit om ook bij dienstverlening de gewenste stappen te blijven zetten. In 2023 startte we met de voorbereidingen van deze twee wetten.

1.3 Openbare orde en veiligheid

Wat wilden we bereiken?

Het meerjarige veiligheidsbeleid is vastgesteld voor 2023 tot en met 2026. In onze reguliere werkzaamheden richtten we ons op de vastgestelde prioriteiten: jeugd, ondermijning, zorg & veiligheid, overlast & digitale veiligheid. Bij de uitvoering van onze werkzaamheden droegen we bij aan een veilige woon-, leef-, werk- en recreatieomgeving voor onze inwoners, ondernemers en bezoekers.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Binnen onze reguliere taken:	
In de periode 2018-2022 kende ons veiligheidsbeleid de volgende prioriteiten: <ul style="list-style-type: none">- We bieden een preventieve en accurate, integrale aanpak op overlast en kwetsbare personen;- We zetten in op het terugdringen van high impact crimes;- We spannen met onze partners samen tegen ondermijning;- We vergroten het bewustzijn ten aanzien van brand(on)veiligheid.	In het najaar van 2022 stelden we een nieuw veiligheidsbeleid op. Implementatie en uitvoering vindt plaats in 2023 en verder binnen de bestaande financiële kaders. In onze regio krijgen we steeds vaker meldingen van jeugdoverlast, dit is een aandachtspunt voor de komende jaren. Onze jeugd komt steeds vroeger in aanraking met ondermijnende criminaliteit, waar we ons preventief op willen inzetten. Verzamelt de jeugd zich vaak op straat waar ze overlast veroorzaken. We willen meer inzetten op een integrale aanpak om deze jeugd beter in beeld krijgen. Daarnaast zien we dat cybercrime steeds vaker voorkomt, denk bijvoorbeeld aan whatsapp fraude. Hiervoor wordt een regionale werkgroep opgezet om met alle betrokken partners een passende aanpak in te vinden. Het vergroten van het bewustzijn is hierbij belangrijk. Daarnaast is het verhogen van de meldingsbereidheid een aandachtspunt.

Wat hebben we in 2023 gedaan en bereikt?

We zijn in 2023 begonnen met een hogere inzet op digitale veiligheid. We boden onder andere voor basisschoolleerlingen Hackshield aan en organiseerden een escape room over cyber security voor ondernemers. Daarnaast hebben we sinds de start van het zevenstappenmodel jeugd een stevige aanpak op een criminele jeugdgroep tot een mooi resultaat gebracht. Op het gebied van zorg- en veiligheid zijn een aantal complexe casussen afgerond. Met de maatpactgedachte vonden mooie doorbraken in langdurige casuïstiek plaats.

We hebben ons tegen ondermijning ingezet op preventie door een actie in het buitengebied. Voormalige agrariërs voorzagen wij van advies over hoe om te gaan met een bedreiging respectievelijk aanbod uit het criminele circuit. Ook controleerden wij opnieuw garageboxen in samenwerking met politie, toezichthouders en speciaal getrainde honden. In ons donkere dagen offensief richtten wij ons afgelopen jaar op inbraken. Met de "boef in de wijk" campagne creëerden we spelenderwijs, in samenwerking met politie, aandacht voor dit onderwerp.

Onze verbonden partijen:

- Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant
- RAV

Onze speerpunten:

Nieuw veiligheidsbeleid	
Doel:	Vaststellen en uitvoeren nieuw veiligheidsbeleid.
Inhoud:	Mede op basis van de input van de raad en in samenwerking met de andere gemeenten in onze regio werken we een veiligheidsbeleid voor de komende vier jaar uit.
Financiën:	Doel is het nieuwe veiligheidsbeleid uit te voeren binnen de bestaande financiële kaders.
Planning:	Na vaststelling van het beleid stellen we jaarlijks een focusblad op waarin de prioriteiten voor dat jaar gesteld worden.
Risico's:	Afhankelijk van de prioriteiten van het beleid en de wijze waarop deze samen met gemeenten in ons district worden opgepakt, kan het zijn dat voor de uitvoering in de komende jaren extra middelen nodig zijn.
Toelichting:	Het meerjarige veiligheidsbeleid is vastgesteld voor 2023 tot en met 2026.

Wat heeft het gekost in 2023?

Lasten	Begroting	Gewijzigde begroting	Realisatie	Saldo	V/N
Bestuur en organisatie	1.464	1.398	1.520	-123	N
Dienstverlening	831	877	672	204	V
Openbare orde en veiligheid	2.244	2.285	2.206	79	V
<i>Lasten voor reserves</i>	4.539	4.559	4.398	161	V
Toevoeging reserves	-	80	80	-	
Lasten na reserves	4.539	4.639	4.478	161	V
Baten	Begroting	Gewijzigde begroting	Realisatie	Saldo	V/N
Bestuur en organisatie	-	-	-	-	
Dienstverlening	371	348	286	-62	N
Openbare orde en veiligheid	63	63	69	6	V
<i>Baten voor reserves</i>	434	411	355	-57	N
Onttrekking reserves	-	-	-	-	
Baten na reserves	434	411	355	-57	N
Saldo venster 1	-4.105	-4.228	-4.124	104	V

Toelichting lasten

Omschrijving	I/S	V/N	Bedrag
Bestuur en organisatie			
<u>Personele lasten</u> In 2023 is de functie van griffier en raadsadviseur uitgevoerd door tijdelijke inhuur. De kosten inhuur derden zijn hoger dan de reguliere salariskosten.	I	N	-75
<u>Pensioenen wethouders</u> De benodigde voorziening voor de wethouderpensioenen is hoger als gevolg van de hogere rekenrente.	I	N	-26
<u>Overige afwijkingen</u>	I	N	-22
Dienstverlening			
<u>Personele lasten</u> Bij de inzet van vacatureruimte is een nadrukkelijke afweging gemaakt in welke mate invulling door externe inhuur noodzakelijk is. In 2023 is het aantal uitgegeven reisdocumenten lager dan aanvankelijk ingeschat. Daardoor was het niet nodig om alle vacatureruimte in te zetten voor externe inhuur.	I	V	45
<u>Reisdocumenten</u> Er zijn minder documenten uitgegeven dan begroot. Hier tegenover staan ook lagere inkomsten aangezien er minder is ingekocht.	I	V	65
<u>Verkiezingen</u> In de 2e bestuursrapportage 2023 stemde de raad in toekenning van een budget voor de extra verkiezingen in november 2023. We maakten veelvuldig gebruik van de inzet van ambtenaren op de stembureaus en hergebruikten materialen van de verkiezing in het voorjaar. Beide verkiezingsronden in 2023 konden we daardoor efficiënter organiseren.	I	V	46
<u>Overige afwijkingen</u>	I	V	48
Openbare orde en veiligheid			
<u>Personele lasten</u> Door het niet kunnen invullen van vacatures door vaste medewerkers of inhuur, zijn de salariskosten lager dan verwacht.	I	V	32
<u>Overige afwijkingen</u>	I	V	47
Totaal lasten		V	161

Toelichting baten

Omschrijving	I/S	V/N	Bedrag
Dienstverlening			
<u>Reisdocumenten</u> Er zijn minder documenten uitgegeven dan begroot. Hier tegenover staan ook lagere lasten aangezien er minder is ingekocht.	I	N	-62
Openbare orde en veiligheid			
<u>Overige afwijkingen</u>	I	V	6
Totaal baten		N	-57

Venster 2. Gemeenschappen

Ambitie

We vertrouwen op de kracht van onze inwoners en hun gemeenschappen. Onze inwoners kunnen het verschil maken voor elkaar. Met alle hoogtepunten, onderlinge verschillen, tegenslag en veerkracht om er weer bovenop te komen die daarbij horen. We zorgen voor een breed gedragen besef dat het leven, ieders leven, hobbels kent. Dat veel van die hobbels zich in de eigen omgeving laten oplossen en dat afwijken van de norm soms normaal is.

Onze gemeente kent drie bloeiende kernen. Vele verenigingen en stichtingen zorgen voor een maatschappelijke verbondenheid en levendigheid. Zij zijn een sociaal fundament waardoor mensen elkaar kennen en waar nodig op elkaar terug kunnen vallen. We koesteren deze basisstructuur en stimuleren, ondersteunen en faciliteren deze.

Door ervoor te zorgen dat voorzieningen laagdrempelig en vrij toegankelijk zijn en door in te zetten op preventie en vroegtijdige signalering, voorkomen we zoveel mogelijk dat problemen ontstaan of groter worden. We zorgen er hierbij voor dat hulp aansluit bij de behoeften van de gemeenschap en we stimuleren dat inwoners hulp bij elkaar te zoeken.

Als onze bewoners het zelf even niet meer kunnen, willen we dat ze weten waar ze terecht kunnen. We ontwikkelen een aanpak die ervoor zorgt dat de toegang tot zorg voor onze inwoners herkenbaar en laagdrempelig is en door aanwezig te zijn wanneer we signaleren dat mensen hulp nodig hebben. Daarbij nemen we de regie niet over, maar ondersteunen we hen voor zichzelf en elkaar te zorgen. Om dit voor elkaar te krijgen moeten we er ook voor zorgen dat de zorg voor onze inwoners betaalbaar blijft. Daarom zetten we in op de efficiëntste maatregelen en monitoren we onze prestaties.

Door samen te werken met inwoners, verenigingen en organisaties in onze gemeente zorgen we voor een gemeente waar onze inwoners een fijn leven kunnen leiden.

Wat hebben we bereikt binnen het sociaal domein in 2023?

In 2023 hebben we de visie op het sociaal domein "In de buurt/Aan de buurt" als leidraad genomen voor alle ontwikkelingen die we hebben ingezet. Dit kwam onder andere naar voren bij de Regionale nota Publieke Gezondheid die de raad heeft vastgesteld. Ook bij de voorbereidingen van een nieuwe Lokale Educatieve Agenda (LEA) is de samenhang gezocht tussen onderwijs en voorliggende voorzieningen. De onderlinge samenhang tussen de verschillende beleidsvelden in het sociaal domein wordt hierdoor steeds meer versterkt.

2.1 Onderwijs

Wat wilden we bereiken?

- Voldoende en kwalitatief goed openbaar onderwijs.
- Toekomstbestendig en goede huisvesting primair onderwijs in alle kernen.
- Toekomstbestendig en goede huisvesting voortgezet onderwijs in onze gemeente.
- Optimale en gelijke ontwikkelingskansen voor kinderen en jongeren.
- Basisvaardigheden verbeteren bij volwassenen.

Inhoudelijke toelichting algemeen

Dit jaar is in overleg met diverse partners uit het onderwijsveld en welzijn gesproken over de contouren van een nieuwe Lokale Educatieve Agenda (LEA), zodat we de komende jaren vanuit een breed gedragen programma met elkaar aan de slag kunnen. Het onderwijs is geen eiland, maar maakt onderdeel uit van de samenleving. Het contact met de samenleving wordt gestimuleerd, bijvoorbeeld door de brede inzet van de Gouden formule, ook buiten het onderwijs.

Er is aan het begin van de zomervakantie een zomerweek georganiseerd, waar kinderen die het nodig hadden extra ondersteuning kregen bij het leren van schoolse vaardigheden, maar ook op allerlei andere vlakken geleerd en plezier gemaakt hebben. Hierbij werkten verschillende partners samen, zoals de bibliotheek en ContourdeTwern.

Om de basisvaardigheden te verbeteren bij volwassenen heeft Taalhuis Loon op Zand een vast inlooppreekuur gerealiseerd. Verder is een campagne opgezet om 1) de zenders (lees: de uitvoerende organisaties zoals de Gemeente, ContourdeTwern, Baanbrekers etc.) duidelijker te laten communiceren, en de doelgroep door te verwijzen naar een Taalhuis, en 2) de ontvangers (lees: de inwoners die laaggeletterdheid zijn) te bereiken, informeren en motiveren voor de stap naar Taalhuis Loon op Zand.

Binnen onze reguliere taken:	Nulmeting	Planning 2023	Realisatie 2023
We houden toezicht op het openbaar basisonderwijs: - % scholen dat aan de norm voor voldoende en kwalitatief goed openbaar onderwijs voldoet	100%	100%	100%
We zijn verantwoordelijk voor de toeleiding van doelgroep-peuters naar voorschoolse educatie. We borgen het aanbod voor doelgroep peuters in het geheel van vroeg- en voorschoolse voorzieningen: - % van de geïndiceerde doelgroep peuters heeft een plek met voorschoolse educatie	100%	100%	100%
We werken vanuit de Lokale Educatieve Agenda (LEA) 2020-2024, waarin een nadrukkelijke link ligt tussen onderwijs en jeugdhulp: - Aantal bestuurlijke bijeenkomsten per jaar om de voortgang van de opgaven uit de LEA te bespreken	3	3	3

Speerpunt	Uitkomst
<p><i>Integraal huisvestingsplan onderwijs / Huisvesting De Vaert en Van Haestrechtcollege</i></p> <p>De verantwoordelijkheid voor onderwijshuisvesting is een gedeelde verantwoordelijkheid van gemeente en schoolbesturen. In een Integraal Huisvestingsplan (IHP) willen we de gezamenlijke verantwoordelijkheid structureel inkaderen.</p> <p>Omdat basisschool De Vaert ook met verbouwing of renovatie niet aan de gestelde norm van Frisse Scholen kan voldoen, is in 2022 de verkenning gestart naar nieuwbouw. Voor het Van Haestrechtcollege, dat niet meer voldoet aan de eisen van deze tijd, is de verkenning naar grootschalige renovatie of nieuwbouw gestart.</p>	<p>Met de besturen van onderwijs- en kinderopvangorganisaties zijn in 2023 werksessies gehouden over de ontwikkelingen en uitdagingen die zich de komende jaren gaan voordoen op het gebied van onderwijshuisvesting. Op basis hiervan is de startnotitie Integraal Huisvestingsplan Kindvoorzieningen (IHP-K) opgesteld.</p> <p>Er hebben gesprekken plaatsgevonden met de schoolbesturen van De Vaert en het Van Haestrechtcollege. Dit heeft geleid tot het starten van een haalbaarheidsonderzoek naar de mogelijkheid om op één gezamenlijke locatie een schoolgebouw voor beide scholen te realiseren. Hier wordt dan een doorgaande leerlijn gerealiseerd van 0 tot 18 jaar.</p>

2.2 Sport, cultuur en welzijn

Wat wilden we bereiken?

- Intensievere samenwerking met inwoners, verenigingen en organisaties om onze gemeenschappen te versterken.
- Sporten is goed voor de fysieke en mentale gezondheid. Daarom willen we meer kinderen aan het sporten krijgen.
- We stimuleren dat vraag en aanbod van ruimtes en activiteiten beter in balans komen.
- We ontwikkelen een integrale visie op erfgoed, monumenten, kunst en cultuur.
- We stimuleren sport- en cultuurbeoefening door goed onderhouden en voldoende accommodaties te bieden. Voor het gebruik van het Klavier worden nieuwe beleidskaders opgesteld.

Inhoudelijke toelichting algemeen

In 2023 zijn Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) middelen ingezet om diverse projecten te starten op het gebied van gezondheid en welzijn.

Er wordt vanuit een brede context gekeken naar gezondheid: fysiek en mentaal en in relatie tot de visie op het sociaal domein In de buurt/Aan de buurt. In 2023 startte we met het vormen van een gemeentelijke coalitie rondom Kansrijke Start. Dit is een programma waarin een positieve ontwikkeling in de eerste 1000 dagen van een kind (en diens omgeving) centraal staat.

We legden de basis voor het project Positief Sportklimaat en stelden een JOGG-regisseur, sport- en preventiecoördinator en clubondersteuner aan. Zij coördineren de inzet rondom respectievelijk overgewicht en obesitas, het verbinden van de ambities van het Sportakkoord, het voormalige preventieakkoord, het ondersteunen van verenigingen bij vragen en het aanvragen van services en subsidies. Hierbij speelt ook de sportraad een belangrijke rol, omdat de sportverenigingen onmisbaar zijn in het bereiken van de doelstellingen die gaan over meer bewegen voor alle leeftijden.

De regionale nota publieke gezondheid 2024-2027 stelden we vast, de uitwerking en uitvoering hiervan sluit aan bij onze visie op het sociaal domein.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

	Nulmeting	Planning 2023	Realisatie 2023
We zorgen voor een kwalitatief goede basisinfrastructuur van sport- en beweegaccommodaties en voorzieningen, uitnodigend voor alle inwoners.			
- Aantal buitensportaccommodaties met exploitatievergoeding op basis van geactualiseerde MJOP	6	9	9
- Aantal sportaccommodaties met wie over de toegankelijkheid van de accommodatie gesproken is		9	9
Inwoners nemen zelf de verantwoordelijkheid om voldoende te sporten en te bewegen in een gezonde, uitnodigende omgeving. Dit vanuit het oogpunt van gezondheid, ontplooiing en ontmoeting/meedoen.			
- Percentage inwoners dat voldoet aan de beweegrichtlijnen van de gezondheidsmonitor	47%	54,8%	
- Aantal nieuwe sport- en beweegvoorzieningen of activiteiten in de openbare ruimte (trapveldje, actief schoolplein, freerunbaan, buurtsportcoach, ontmoetingsbus, etc.)	2	2	2
Samen met onze partners (o.a. GGD, buurtsport-coaches, sportverenigingen, Kbo) faciliteren we inwoners om oplossingen voor gezondheidsvragen zoveel mogelijk in hun eigen woon- en leefomgeving te vinden.			
- Percentage overlegpartners met wie in een jaar minimaal 1 contactmoment geweest is over (bijdrage/aanbod m.b.t.) uitgangspunten van preventie-akkoord.		100%	100%
- % jongeren met overgewicht 9 jaar	18%		16%
- % jongeren met overgewicht 13 jaar	16,5%		16,5%
- Beschikbare middelen uit het preventieakkoord zijn volledig besteed.*	40,7%	100%	Zie toelichting*
We dragen samen met de bibliotheek er zorg voor dat zij hun functie als lokale toegangspoort tot kennis kunnen behouden.			
- % gerealiseerde prestatieafspraken	80%	90%	
- Aantal leden van de bibliotheek	3.401	3.500	3.471
We ondersteunen verenigingen bij organisatorische en bestuurlijke vraagstukken, hun maatschappelijke betrokkenheid en groei van het aantal jeugdleden.			
- Aantal jeugdleden van gesubsidieerde sportverenigingen	2.149	2.250	2.067 ¹
- Aantal volwassen leden en vrijwilligers van sportverenigingen in de gemeente.			
- Aantal sporters, afgeleid van indicator niet sporters van CBS, RIVM.	49,9%	52%	
- Aantal sportverenigingen	61	61	61
- Het aantal maatschappelijke activiteiten van een gesubsidieerde vereniging/ stichting	140	140	

* In 2023 zijn de activiteiten in het kader van het preventieakkoord gedekt uit de GALA-middelen. De middelen uit het preventieakkoord konden we doorschuiven naar 2024. Van de GALA middelen kan slechts voor 20% worden doorgeschoven. Daarom zijn de middelen van GALA in 2023 ingezet en kunnen we geen berekening maken van de besteding van de middelen uit het preventieakkoord.

Onze verbonden partijen:

- Exploitatie Werft en Wetering BV

¹ De terugloop is in lijn met de landelijke trend. Aantal jeugdleden is landelijk gedaald met meer dan 130.000. Reden is een combinatie van corona en gestegen contributie. (bron: NOC-NSF en Mulier instituut)

Onze speerpunten:

Speerpunt	Uitkomst
<p>Sportaccommodaties, meerjarig onderhoudplan (MJOP) De 4-jarige actualisatie van de MJOP's faciliteert eenduidig de buitensportaccommodaties bij het onderhoud van hun terreinen. Vanaf 2023 ontvangen 9 buitensportaccommodaties een exploitatievergoeding en jaarlijkse schouw. De exploitatievergoedingen aan de buitensportverenigingen worden aangepast op basis van geactualiseerde MJOP's. Met drie extra buitensportverenigingen voor exploitatievergoeding en jaarlijkse schouw, ligt het in de verwachting dat de totale kosten gaan stijgen. In 2022/2023 worden de MJOP's geactualiseerd voor negen buitensportverenigingen. De exploitatievergoedingen worden per 2024 aangepast. In 2026 vindt de volgende vierjarige actualisatie plaats.</p>	<p>Een tijdelijke exploitatievergoeding is aan 9 verenigingen verstrekt ter overbrugging van de periode tot de definitieve vergoedingen zijn overeengekomen. We actualiseerden de MJOP's en het proces om te komen tot definitieve exploitatievergoedingen is gestart.</p>
<p>Accommodatiebeleid We stimuleren dat vraag en aanbod van ruimtes en activiteiten beter in balans komen. Op basis van de functies van maatschappelijke accommodaties (o.a. ontmoeting, faciliteren verenigingsleven, huis van de wijk-functie) evalueren we het huidige beleid en stellen deze waar nodig bij. We kijken bij de evaluatie naar de spreiding, Maatschappelijke impact en taken en verantwoordelijkheden van stakeholders. Vraag en aanbod van ruimtes moeten hiermee beter in balans komen. Na de evaluatie is inzichtelijk wat (financieel) nodig is voor een toekomstbestendig accommodatiebeleid. Eind 2022 is begonnen met de evaluatie, oplevering eerste helft 2023.</p>	<p>De evaluatie van het Integraal Maatschappelijk Accommodatiebeleid 2018 is afgerond. De startnotitie Wijkgericht Maatschappelijk Accommodatiebeleid (WMA) 2025-2030 is als vervolg op de evaluatie opgesteld, om het accommodatiebeleid toekomstbestendig vorm te geven in overeenstemming met de visie op het sociaal domein In de buurt/Aan de buurt, gekoppeld aan het Integraal Huisvestingsplan.</p> <p>De uitwerking van de startnotitie naar het WMA, inclusief (financiële) scenario's gebeurt in 2024.</p>
<p>De Wetering Het ontwikkelen, realiseren en exploiteren van een 'nieuwe' Wetering door en voor Loon op Zand. We vernieuwen de bestaande Wetering, exclusief het oude klooster, tot een dorps huis met verschillende functies: sociaal-cultureel, faciliteren van (sport-) verenigingsleven en Huis-van-de-Wijk functie (zie 'voorliggende voorzieningen'). We werken samen met de Wetering Plan Groep aan een passende exploitatie en balans tussen professioneel beheer en vrijwillige inzet, in overleg met de toekomstige gebruikers.</p> <p>Vooraf aan de aanbesteding toetsen we opnieuw de haalbaarheid en beheersbaarheid van het project. Omdat de economische ontwikkelingen zeer snel gaan, doorlopen we het programma van eisen nogmaals kritisch. We kijken of het mogelijk is om binnen het taakstellend budget realistisch te kunnen aanbesteden en bouwen. Na aanbesteding wordt definitief duidelijk of het op dat moment vastgestelde investeringskrediet toereikend is voor de realisatie van de Nieuwe Wetering.</p>	<p>Het project nieuw dorps huis met sportvoorziening en aanleg vernieuwde buitenruimte bevindt zich in de planfase voorlopig ontwerp. In de eerste helft van 2024 gaat dit plan met een kredietaanvraag naar de raad. Hierbij wordt samengewerkt met de stichting dorps huis Loon op Zand, waarmee we in 2023 een intentieovereenkomst sloten.</p> <p>Voor de financiële haalbaarheid van het project nieuw dorps huis zijn de kaders die de raad tot op heden heeft meegegeven richtinggevend.</p>
<p>Startnotitie erfgoed, monumenten, kunst en cultuur We bieden een overzicht van de ins- en outs van dit beleids- en beheersterrein in onze gemeente en maken een plan van aanpak. Afbakening en definiëring van deze onderwerpen is een begin van een beleidskader dat in 2024 kan worden opgesteld. De rol van de gemeente, andere overheden, organisaties en eigenaren dient daarin verhelderd te worden. Tevens wordt de daarbij passende benodigde capaciteit en deskundigheid in beeld gebracht. De notitie dient als basis voor onder andere de uitwerking van nader monumentenbeleid en cultuurbeleid.</p>	<p>De startnotitie erfgoed, monumenten, kunst en cultuur is gesplitst in startnotitie cultuur en startnotitie erfgoed- en monumentenbeleid. In venster 3 Omgeving en economische ontwikkelingen werken we in het eerste kwartaal van 2024 de startnotitie erfgoed en cultuur uit. In het 2^e kwartaal van 2024 wordt gestart met het opstellen van het erfgoedbeleid.</p> <p>Er is een startnotitie cultuur opgesteld als eerste stap richting het opstellen van een cultuurbeleid. De startnotitie schetst onder andere de aanleiding en het doel van en op welke wijze het cultuurbeleid tot stand komt. Het wat (visie, beleid) en hoe (instrumenten) wordt beschreven in het daadwerkelijke cultuurbeleid.</p>

2.3 Voorliggende voorzieningen

Wat wilden we bereiken?

- We realiseren een groter vrij toegankelijk hulpaanbod. Hiermee pakken we problemen snel aan en voorkomen we de inzet van specialistische zorg.
- We intensiveren de samenwerking met inwoners, verenigingen en organisaties om onze gemeenschappen te versterken.
- We gunnen mantelzorgers even vrijaf. Daarom organiseren we naast mantelzorgondersteuning vervangende zorg voor mantelzorgers.

Inhoudelijke toelichting algemeen

Binnen het sociaal domein startten we met de voorbereiding aan de opgave voor toegang en sterke gemeenschappen. In 2023 organiseerden we een bijeenkomst binnen het sociaal domein, waarin we de huidige stand van zaken in kaart brachten. De opgave voor toegang en sterke gemeenschappen gaat komende jaren veel inzet vragen.

Het Rijk stelde in 2023 de hervormingsagenda jeugd vast. Daarin staat een toekomstbeeld voor jeugdhulp waarbij het doel is het aantal jongeren in jeugdhulp en de kosten te verminderen. Het huidige systeem is niet houdbaar, omdat een veelvoud van de kinderen professionele ondersteuning nodig heeft, in vergelijking met een aantal jaren terug. De vraag is groter dan het aanbod van professionals. De hervormingsagenda jeugd wilt de samenleving leren elkaar te ondersteuning zonder de inbreng van professionals. In 2023 maakten we een start met de speerpunten toegankelijker hulpaanbod, eigen kracht van onze inwoners en meer inzet op voorliggende voorzieningen. Dit is in lijn met de vastgestelde hervormingsagenda jeugd.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Binnen onze reguliere taken:

	Nulmeting	Planning 2023	Realisatie 2023
Behouden en versterken van de huidige sociale infrastructuur en het verenigingsleven. Het aanbod van laagdrempelige activiteiten (inloop, cultuur, sport en bewegen, welzijn) en (preventieve) ondersteuning is bekend bij en afgestemd op de interesses en behoeften van wijkbewoners van alle leeftijden. <i>- Percentage van (sport)verenigingen, vrijwilligers- en maatschappelijke organisaties (bv. Contour de Twern, KDC, Mantelmatch) met wie in een jaar minimaal 1 contactmoment geweest is over (bijdrage aan) uitgangspunten van 'Sterke gemeenschappen'</i> <i>- Percentage van (sport)verenigingen en maatschappelijke organisaties dat haar aanbod van ontmoeting/ontspanning en onderlinge steun aankondigt via platform 'loonopzandvoorelkaar'</i> <i>- Percentage van overlegpartners² dat haar aanbod van onderlinge steun en specifieke ondersteuning aankondigt via platform 'loonopzandvoorelkaar'</i>		100%	100%
De mogelijkheden om vrijwilligerswerk of burenhulp te doen of te vragen, zijn bekend bij inwoners van alle leeftijden. <i>- Aantal geregistreerde matches bij LoonopZandvoorelkaar per jaar</i>	200	215	330
Mantelzorgers ontvangen de ondersteuning die zij nodig hebben om hun mantelzorgtaken vol te kunnen houden. <i>- Aantal geregistreerde mantelzorgers</i>	216	225	250

Onze verbonden partijen:

- GGD Hart voor Brabant

² Ketenpartners, denk hierbij aan Farent, MEE, ContourdeTwern.

³ Er is vooral ingezet op ondersteuning van organisaties bij werven van nieuwe vrijwilligers en minder op het plaatsen van oproepen op het platform Loonopzandvoorelkaar.

Onze speerpunten:

Speerpunt	Uitkomst
<p>Weerbare, zelfstandige jongeren op gezond gewicht (JOGG) Kinderen en jongeren worden ondersteund bij het ontwikkelen van hun talenten, interesses en toekomstperspectief. De leefomgeving (thuis, buurt, school, vrije tijd, sport, werk en media) van kinderen en jongeren gezond maken. Deze ondersteuning vindt plaats binnen of sluit aan bij de leefwereld van jongeren op school, thuis, op straat én online. Zodat zij veilig en leeftijdsadequaat opgroeien tot weerbare, zelfstandige en gezonde volwassenen. In 2023 wordt vanuit de bestaande functies van buurtsportcoach en jeugdzorg in samenwerking met onder andere de GGD en huisartsen een plan gemaakt, dat in de kadernota 2024 een plek krijgt. Daarbij wordt onderzocht of de aanpak van JOGG geschikt is voor onze gemeente. Het plan van aanpak moet gereed zijn voor de kadernota 2024.</p>	<p>De aanpak JOGG is geschikt voor onze gemeente en we stelden een plan op hoofdlijnen op. We stelden een JOGG-regisseur, die aanpak coördineert. In 2023 troffen we voorbereidingen om in 2024 werkelijk tot de uitvoering over te gaan.</p>
<p>Voorliggende voorzieningen, Huis van de Wijk-functie Een van de beoogde resultaten van de opgave Sterke gemeenschappen is het afvlakken van de groei van uitgaven van maatwerkvoorzieningen (Wet Jeugdzorg en Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)). Dit vergt een voorinvestering in het aanbod en de bekendheid van vrij toegankelijke voorzieningen. Het versterken van het voorliggend veld moet ertoe leiden dat er minder dure zorg geïndiceerd hoeft te worden. Om dit te realiseren en uit te dragen is een plek in de wijk nodig waar dit -met inwoners en aanbieders- kan worden vormgegeven: Wijken/kernen hebben een ontmoetingspunt dat aansluit bij de behoeftes in de wijk. De functie 'Huis van de Wijk' vormt een basis van een vitale en veerkrachtige wijk, waarin inwoners van de wijk zichzelf, elkaar en de wijk in het geheel versterken. Per wijk onderzoeken we met de partners van Samenwerken in de wijk en inwoners, hoe we vraag, aanbod en werkwijze op elkaar af kunnen stemmen, realiseren en promoten.</p>	<p>In de gemeente hebben we in 2023 extra ingezet op laagdrempelige opvoedondersteuning (Buurtgezinnen), het jongerenwerk en vrij toegankelijke zorg in onderwijstijd in het speciaal onderwijs. In 2023 startten we met de Huis van de Wijk functie. We organiseerden het dinsdagochtendplein in de bibliotheek in Loon op Zand, waarbij diverse organisaties uit het voorliggend veld zijn vertegenwoordigd. Op 31 januari 2023 zijn we hiermee gestart en meer dan 110 bezoekers verwelkomden, informeerden en adviseerden we.</p>
<p>Alle inwoners kunnen met vragen over opgroeien, de gezondheid en de opvoeding van hun kind terecht bij jeugdgezondheidszorg in de eigen leefomgeving. Het uitgangspunt is dat het consultatiebureau van de GGD in de kern Loon op Zand behouden blijft. Er wordt nieuwe huisvesting voor het consultatiebureau gevonden in de kern Loon op Zand.</p>	<p>We onderzoeken de toekomstige huisvesting voor het consultatiebureau in de kern Loon op Zand.</p>

2.4 Maatwerk

Wat wilden we bereiken?

- Bieden van ondersteuning aan inwoners jong en oud die dat (nog) niet zelf kunnen.
- Normaliseren waar mogelijk door met inwoners met een hulpvraag in gesprek te gaan over eigen mogelijkheden, netwerk en voorliggende voorzieningen.
- Er is hulp beschikbaar voor inwoners jong en oud die de ondersteuning vanuit jeugdhulp of Wmo tijdelijk nodig hebben. Zij krijgen deze ondersteuning snel en adequaat geleverd.
- We bieden maatwerkoplossingen die beter aansluiten bij de behoeften van onze inwoners en goedkoper zijn. Dit doen wij door de inzet van maatwerkoplossingen.
- We ontwikkelen de monitoring in het sociaal domein door, met nadruk op de toelichting achter de cijfers.

Wat wilden we daarvoor gaan doen?

- Zorgen voor de beschikbaarheid van een passend aanbod van maatwerkvoorzieningen voor inwoners waarbij een oplossing in het eigen netwerk of voorliggende voorziening onvoldoende is.
- Verkennen of er een aanbod mogelijk is voor groepsbegeleiding voor mensen met een psychische aandoening.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

We hebben de voorliggende voorzieningen onder de aandacht gebracht bij medewerkers van het wijkteam en jeugdconsulenten om het afschalen naar voorliggende voorzieningen te bevorderen.

- Jeugdconsulenten zijn getraind in sociale netwerkversterking.
- Een jeugdconsulent is getraind in de jouw ingebrachte mentor (JIM) methodiek.

Per 1 januari 2023 is de nieuwe regionale inkoop voor jeugdhulp van start gegaan. Met deze inkoop zijn nieuwe afspraken gemaakt over de beschikbaarheid van verschillende vormen van ondersteuning voor jeugdige inwoners die zorg nodig hebben. Regionaal en lokaal is ingezet op de beweging naar de voorkant.

We besloten aan te sluiten bij de inkoop Wmo begeleiding van de regio. De voorbereidingen voor deze inkoop zijn in december 2023 afgerond. Bij het maken van afspraken met de aanbieders stond de continuïteit van de dienstverlening voor de inwoner centraal. Met elke cliënt waarvoor iets veranderde hebben we persoonlijk contact gehad. Per 1 januari 2024 zijn we aangesloten bij de regionale inkoop Wmo begeleiding.

Binnen onze reguliere taken:

	Nulmeting	Planning 2023	Realisatie 2023
We geven indicaties af die een sobere, doch doelmatige oplossing zijn voor de zorgbehoefte:			
- <i>Aantal afgegeven Wmo-voorzieningen</i>	1.144	1.250	1.180
- <i>Aantal afgegeven voorzieningen jeugdhulp</i>	1.029	1.050	1.171
- <i>Aantal unieke cliënten jeugdhulp</i>	649	680	661
We dragen zorg voor een efficiënt georganiseerd systeem voor regiovervoer.			
- <i>Rendement van de getroffen maatregelen</i>			
- <i>Aantal gebruikers Wmo-vervoer (pashouders)</i>	882		814
- <i>Aantal gebruikers leerlingenvervoer</i>	128	133	138
We bieden inwoners een oplossing als er sprake is van problematische schulden.**			
- <i>Aantal schuldregelingen (minnelijke regelingen en Wet schuldsanering natuurlijke personen (WSNP) regelingen)</i>	163	195	23
- <i>Aantal inwoners onder bewindvoering</i>	195	175	51
We bieden onafhankelijke cliëntondersteuning.			
- <i>Aantal inwoners dat gebruik maakt van onafhankelijke cliëntondersteuning*</i>	42		155

* De 0-meting betreft uitsluitend cijfers van de organisatie MEE. Over 2023 is de verdeling: 60 MEE en 95 door het KBO.

** De definitie om te komen tot het aantal schuldregelingen is bij de jaarstukken 2023 op basis van het aantal schuldregelingen fase 1, fase 2 en aantal WSNP trajecten bepaald.

Onze verbonden partijen:

- Regio Hart van Brabant bestuurscommissie jeugd

Onze speerpunten:

Speerpunt	Uitkomst
Doorontwikkeling raadsmonitor Sociaal Domein We gaan aan de slag met de doorontwikkeling van de raadsmonitor sociaal domein, zodat het instrument de informatie geeft die nodig is voor de kaderstellende en controlerende rol van de raad. De doorontwikkeling baseert zich op twee onderdelen, te weten: 1. We bepalen, samen met de raad (en college), welke informatie zij nodig heeft om te bepalen of we de doelen behalen die we gesteld hebben in het sociaal domein. Dit doen we door deze doelen te vertalen naar meetbare indicatoren en deze indicatoren te monitoren gedurende het jaar. 2. We verrijken de kwantitatieve informatie (cijfers, financiën) met kwalitatieve informatie (verhalen achter de cijfers).	Dit proces is niet afgerond in 2023 en wordt vervolgd in 2024.
Grip op het sociaal domein Om de kosten beheersbaar te houden en desondanks toch een passend voorzieningenniveau te kunnen garanderen, moeten we creatiever omgaan met bestaande middelen. De uitgangspunten hierbij zijn: <ul style="list-style-type: none">- Vragen signaleren we zo vroeg mogelijk.- We zoeken de oplossing vanuit het principe 'zo licht mogelijk, zo zwaar als nodig'.- We vertrouwen op de kracht van de burger en de samenleving.- We organiseren ondersteuning zo lokaal mogelijk en werken (regionaal) samen waar nodig.- Kwaliteit van zorg blijft behouden.- Weten wat er speelt, weten hoe het werkt en daarop acteren conform de werking van het sociaal domein. Binnen deze opgave zijn een groot aantal projecten en initiatieven opgestart die in 2023 worden vervolgd en doorontwikkeld. Daarnaast is grip niet statisch, we blijven op zoek naar nieuwe kansen en mogelijkheden.	Hoe hebben we meer grip in het sociaal domein gekregen. Uitkomst jeugd <ul style="list-style-type: none">• Afspraken gemaakt met huisartsen over verwijzingen naar niet-gecontracteerde jeugdhulp en naar jeugdhulp Segment 1.• Structureel overleg met huisartsen.• Extra inzet van praktijkondersteuner jeugd GGZ bij 2 huisartsenpraktijken.• Verlaging PGB-tarief naar 80% van het ZIN budget.• Verscherpingsafwegingskader PGB opgenomen in beleidsregels jeugdhulp.• Inzet screener Ernstig Enkelvoudige Dyslexie binnen het samenwerkingsverband onderwijs is structureel geborgd.• Instroom jeugdwetvervoer per november 2023 in het regiovervoer ingezet, waardoor ritten gecombineerd kunnen worden. Uitkomst Wmo <ul style="list-style-type: none">• Kilometerbudget van reizigers met Wmo-vervoer is teruggebracht naar 1500 km.• De voorbereidingen van aansluiting bij de regionale inkoop Wmo begeleiding zijn in 2023 afgerond. De regionale inkoop levert op termijn een besparing op.
Ontwikkelgerichte arbeidsmatige dagbesteding (OAD) bij Beschermd Wonen We zorgen voor een passende oplossing voor de arbeidsmatige dagbesteding voor inwoners met een beschermd wonen indicatie. Door de nieuwe regionale inkoop Wmo begeleiding moeten we de ontwikkelgerichte arbeidsmatige dagbesteding voor inwoners met een Beschermd Wonen indicatie zelf inkopen. Samen met de gemeenten Waalwijk en Heusden starten we een pilot.	De inkoop Wmo begeleiding is voorbereid in 2023. De OAD kopen we zelfstandig in en stemmen we voor wat betreft de ontwikkelingen af met de regiogemeenten, waaronder Waalwijk en Heusden. Tot op heden zijn er nog geen cliënten hiervoor.

2.5 Arbeidsparticipatie

Wat wilden we bereiken?

- Onze inwoners participeren op een zo hoog mogelijk niveau, het liefst via betaald werk.
- Inwoners kunnen zelf in hun inkomen voorzien. Waar dat (tijdelijk) niet mogelijk is, bieden wij een vangnet.
- Een effectieve en efficiënte inzet van Baanbrekers voor het verstrekken van inkomensondersteuning (uitkeringen) en het bemiddelen naar of het verstrekken van werk.

Inhoudelijke toelichting algemeen

Baanbrekers is onze uitvoeringsinstantie voor het verstrekken van inkomensondersteuning. In 2023 geeft het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid aan iedereen met een inkomen tot 120% van het minimum energietoeslag van €1.300 ter compensatie van de hoge energierekening. Baanbrekers keert deze voor alle drie de regiogemeenten (Loon op Zand, Heusden, Waalwijk) uit.

Vanuit de Participatiewet moeten wij inwoners begeleiden naar werk. Baanbrekers richt zich op regulier werk en inwoners die binnen 15 maanden naar werk te begeleiden zijn. De inwoners die daar langer de tijd voor nodig hebben vallen onder de verantwoordelijkheid van de gemeente. In 2023 hebben participatiecoaches contact gelegd met deze groep en er is gebouwd aan een relatie en vertrouwen. Inmiddels is er zicht op wie de inwoners zijn, in welke situatie zij zitten, welke problemen er mogelijk op de verschillende leefgebieden (en in de omgeving) spelen en welke ondersteuning zij nodig hebben om mee te doen in de maatschappij, al dan niet via betaald werk.

Het Rijk legt een taakstelling voor de huisvesting van statushouders (inburgering) op. De taakstelling in 2023 is 53, wij realiseerden er 42. Wij voldeden daarmee niet aan de taakstelling. De reden hiervoor is dat steeds meer alleenstaanden gehuisvest moeten worden, in plaats van gezinnen, waardoor er meer woningen beschikbaar moeten komen voor de huisvesting van statushouders. Ondanks de goede samenwerking met Casade konden we het aantal van 53 niet halen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Binnen onze reguliere taken:

	Nulmeting	Planning 2023	Realisatie 2023
We begeleiden inwoners naar zo regulier mogelijk werk. - <i>Aantal inwoners in de bijstand (per 10.000 inwoners)</i>	198	220	230
We begeleiden en bemiddelen zodat mensen stappen kunnen zetten naar en op de arbeidsmarkt. - <i>Netto arbeidsparticipatie (%)</i>	70,9%		73% ⁴
- <i>Aantal lopende re-integratievoorzieningen en participatievoorzieningen</i>	140		150 ⁵
We moedigen mensen aan om deel te nemen aan sociale, culturele en sportactiviteiten. - <i>Aantal afgegeven Samen-Loont passen</i>	743	775	778
- <i>Gebruik van de scholierenregeling (aantal)</i>	53	70	54
We dragen zorg voor een adequaat inburgeringsaanbod. - <i>De mate waarin we voldoen aan de taakstelling die door het Rijk is opgelegd</i>	100%	100%	79%

Onze verbonden partijen:

- GR Baanbrekers

Onze speerpunten:

Speerpunt	Uitkomst
Bekendheid rondom regeling geldzaken We zetten in op het beter bekend maken van regelingen voor geldzaken. We continueren de communicatiecampagne die we in 2022 zijn gestart. In 2023 wordt daarin extra aandacht besteed aan mensen in echtscheidingssituatie en de ondernemers. Vroegsignalering van betalingsachterstanden blijven we doorontwikkelen en daarmee voorkomen we waar mogelijk schulden.	De communicatiecampagne is in 2023 gecontinueerd. Er zijn schuldenescape koffers aangeschaft voor interactieve lessen. Dit om meer bekendheid te creëren onder jongeren. Er is vooralsnog geen extra aandacht besteed aan mensen in echtscheidingssituaties en ondernemers. Vroegsignalering is in 2023 op dezelfde manier vormgegeven met het oog op het voorkomen van schulden.
Statushouders We laten de inburgering van statushouders zo soepel mogelijk verlopen door een nauwe samenwerking tussen de consulenten statushouders en externe partijen zoals Refugeeteam en Werkvloer Taal. Daarnaast is er een nauwe samenwerking binnen de regio Hart van Brabant (HvB). We hebben aandacht voor huisvesting (in samenwerking met Casade), taalontwikkeling, onderwijs en participatie. In venster 3 staat de opgave voor flexwonen (aandacht voor huisvesting) beschreven.	In de samenwerking tussen de consulenten van de gemeente, de uitvoeringspartners en de regio HvB zorgen wij ervoor dat het inburgeringsproces van de statushouders in Loon op Zand soepel verloopt. In 2023 was de taakstelling 53. De gerealiseerde huisvesting is 42. De taakstelling voor de tweede helft van 2023 is gedurende het jaar bijgesteld van 37 naar 24. De maatschappelijke begeleiding wordt verzorgd door de consulenten van de gemeente. De Brede Intake is ingekocht bij Refugee Team, waarvan de taallessen worden gegeven door Werkvloertaal. Het Oriëntatietraject is uitbesteed aan Refugee Team. De onderwijsroute is uitbesteed aan ROC Tilburg, Fontys en Tilburg University. We werken met de regio HvB samen. In 2024 starten we met de evaluatie van het inburgeringsbeleid.

⁴ Arbeidsmarktinzicht.nl voor de netto participatiegraad van Noord-Brabant voor het eerste kwartaal 2023. Cijfers voor de rest van 2023 zijn nog niet bekend.

⁵ opendata.cbs.nl voor juni 2023. Cijfers voor de rest van 2023 zijn nog niet bekend.

Wat heeft het gekost in 2023?

Lasten	Begroting	Gewijzigde begroting	Realisatie	Saldo	V/N
Onderwijs	2.367	2.369	2.186	183	V
Sport, cultuur en welzijn	3.086	3.199	3.836	-637	N
Voorliggende voorzieningen	3.874	4.227	5.425	-1.197	N
Maatwerk	12.911	12.997	13.109	-113	N
Participatie	10.425	11.853	12.850	-997	N
<i>Lasten voor reserves</i>	<i>32.662</i>	<i>34.644</i>	<i>37.404</i>	<i>-2.761</i>	<i>N</i>
Toevoeging reserves	520	695	695	-	
Lasten na reserves	33.183	35.339	38.100	-2.761	N
Baten	Begroting	Gewijzigde begroting	Realisatie	Saldo	V/N
Onderwijs	586	586	529	-57	N
Sport, cultuur en welzijn	283	689	949	260	V
Voorliggende voorzieningen	211	499	2.359	1.860	V
Maatwerk	-	-	175	175	V
Participatie	3.762	3.762	4.529	767	V
<i>Baten voor reserves</i>	<i>4.842</i>	<i>5.536</i>	<i>8.542</i>	<i>3.005</i>	<i>V</i>
Onttrekking reserves	591	1.199	801	-397	N
Baten na reserves	5.433	6.735	9.343	2.608	V
Saldo venster 2	-27.750	-28.604	-28.757	-153	N

Toelichting lasten

Omschrijving	I/S	V/N	Bedrag
Onderwijs			
<i>Huisvesting basisonderwijs – huur</i> De kosten van de huur zijn structureel lager dan begroot.	S	V	34
<i>Huisvesting basisonderwijs – De Start</i> Voor de bijdrage aan De Start was per einde 2022 een verplichting opgenomen. Deze is niet nodig gebleken, omdat er voldoende budget was begroot voor 2023.	I	V	45
<i>Huisvesting bijzonder basisonderwijs</i> In het schoolgebouw van De Kinderboom zijn werkzaamheden uitgevoerd om aangetroffen asbest te verwijderen.	I	N	-34
<i>Onderwijsachterstandenbeleid</i> Er hebben minder peuters gebruik gemaakt van het aanbod aan VVE, dan vooraf ingeschat. Deze kosten worden gedekt vanuit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid. Door de lagere kosten is ook de uitkering lager. Dit is toegelicht onder de baten.	I	V	77
<i>Kinderopvang</i> Er hebben meer kinderen dan vorig jaar gebruik gemaakt van gesubsidieerde kinderopvang. Maar het aantal blijft nog wel achter bij de prognoses die zijn opgesteld door een gespecialiseerd bureau, die zijn gebruikt voor de begroting.	I	V	41
<i>NPO middelen</i> Het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) is een (niet-structureel) investeringsprogramma van het kabinet om de gevolgen van de coronacrisis voor leerlingen op te vangen. De beschikbare NPO middelen kunnen tot medio 2025 besteed worden. Het restant van de middelen wordt doorgeschoven.	I	V	103

Omschrijving	I/S	V/N	Bedrag
<u>Hulp gedupeerden toeslagenproblematiek</u> In 2023 hebben we 30 gedupeerden begeleid. Hiervan loopt voor 12 gedupeerden de begeleiding nog. De kosten hiervoor worden volledig gecompenseerd door het Rijk. Dit is toegelicht onder de baten.	I	N	-130
<u>Overige afwijkingen</u>	I	V	47
Sport, cultuur en welzijn			
<u>Verkoop klooster van de Wetering</u> Een deel van de Wetering (klooster) is verkocht en is in 2023 overgegaan naar de nieuwe eigenaar. De boekwaarde van het klooster is gedesinvesteerd en afgeboekt. Hier tegenover staat de opbrengst vanuit de verkoop, toegelicht onder de baten.	I	N	-341
<u>Pand De Wetering</u> Er zijn in 2023 kosten gemaakt voor de tijdelijke huisvesting, die in de begroting waren voorzien voor 2024.	I	N	-25
<u>Pand de Werft</u> Dit betreft voornamelijk de indexering van de exploitatiebijdrage aan die aan EWW BV wordt betaald. Deze viel hoger uit dan was voorzien in de begroting.	I	N	-38
<u>Sport beoefening</u> Er is voor 2021 een specifiek uitkering Sport aangevraagd. Deze is niet besteed en is in 2023 terugbetaald.	I	N	-182
<u>Brede regeling combinatie functies (BRC)</u> Hiervoor zijn gedeeltelijk GALA middelen ingezet, waardoor op dit budget minder uitgaven nodig waren.	I	V	28
<u>Personele lasten</u> Er is op dit thema meer ingehuurd dan er aan budget beschikbaar was. Dit is onderdeel van de analyse van de loonkosten en externe inhuur in paragraaf bedrijfsvoering.	I	N	-80
<u>Overige afwijkingen</u>	I	V	1
Voorliggende voorzieningen			
<u>Monitoring sociaal domein</u> De monitoring is niet volledig afgerond.	I	V	30
<u>Opvang Oekraïense vluchtelingen</u> Dit betreft de kosten voor de opvanglocaties in de Theresiaschool en bij Arbeid Adelt. Deze kosten worden volledig door het Rijk vergoed, zie toelichting bij de baten.	I	N	-1.347
<u>GALA middelen</u> De GALA middelen voor coördinatie regionale aanpak preventie en valpreventie zijn gedeeltelijk doorgeschoven naar 2024. Deze middelen zijn in de loop van 2023 beschikbaar gekomen waardoor volledige besteding in 2023 niet meer mogelijk was.	I	V	59
<u>Overige afwijkingen</u>	I	V	61
Maatwerk			
<u>Wmo - Materieel rolstoelvoorziening</u> Aantal rolstoelvoorzieningen zijn, tegen de verwachting in, afgenomen.	I	V	34
<u>Wmo - Immateriële vervoersvoorziening</u> Door het chauffeurstekort is er tijdens de spits voorrang gegeven aan leerlingenvervoer, waardoor reizen tijdens deze tijden met Wmo-vervoer niet mogelijk was. Hierdoor is minder gereisd met het Wmo Regiovervoer.	I	V	35

Omschrijving	I/S	V/N	Bedrag
Maatwerk			
<u>Jeugdhulp - PGB 18- jeugd</u> Al enkele jaren worden er minder PGB's toegekend dan begroot. In de begroting wordt dit budget bijgesteld.	S	V	172
<u>Jeugdhulp – Bijdrage aan Regio Hart van Brabant</u> Op basis van de laatste prognose van de regio vallen de kosten voor jeugdhulp hoger uit. Dit komt voornamelijk door een toename van cliënten in segment 1. Dit wordt gedeeltelijk gecompenseerd met lagere uitgaven op andere onderdelen van de jeugdzorg.	I	N	-382
<u>Overige afwijkingen</u>	I	V	28
Participatie			
<u>Wet Werk en Bijstand - Inkomensdeel</u> De middelen die vanuit de gebundelde uitkering (BUIG) aan de gemeente worden verstrekt, worden één op één doorbetaald aan Baanbrekers. We hebben meer geld ontvangen en doorgezet naar Baanbrekers dan begroot.	I	N	-551
<u>Bijdrage aan Baanbrekers</u> Over 2022 heeft Baanbrekers een deel van de bijdrage terugbetaald als gevolg van het positieve jaarrekeningresultaat.	I	V	42
<u>Sociale werkvoorziening (SW)</u> Per oktober 2023 is de nieuwe Cao SW van kracht, waarmee er een loonsverhoging is gerealiseerd van 3,8%. De rijkssubsidies die de gemeente doorzet naar Baanbrekers waren daardoor niet toereikend. Deze kosten zijn via de algemene uitkering gecompenseerd door het Rijk.	I	N	-157
<u>Minimabeleid</u> Na corona stelden we het budget minimabeleid bij, de verwachte toename van aanvragen blijven uit.	I	V	27
<u>Kwijtschelding</u> Door de verruiming van het kwijtscheldingsbeleid zijn de kosten toegenomen.	I	N	-56
<u>Bijzondere bijstand</u> De energietoeslag is in 2023 uitgekeerd aan de inwoners die hier recht op hadden. De kosten hiervan zijn via de algemene uitkering gecompenseerd door het Rijk en doorbetaald aan Baanbrekers.	I	N	-953
<u>Schuldhelpverlening</u> Voor de schuldhelpverlening was de verwachting dat, als gevolg van Covid-19 en de energiecrisis, een hogere vraag naar ondersteuning zou zijn. Dat is echter niet gebeurd.	I	V	76
<u>Inburgering nieuwkomers</u> Er zijn minder statushouders geplaatst, omdat het veel alleenstaanden betreft en minder gezinnen. Het aantal benodigde woningen is dan hoger en dat hebben we niet gehaald. De begeleidingskosten zijn hierdoor lager.	I	V	164
<u>Energiearmoede</u> De raad stelde € 415.000 beschikbaar voor de bestrijding van energiearmoede. Vanuit inwoners en verenigingen is weinig beroep op de regeling gedaan en/of de aanvraag voldeed niet aan de voorwaarden. Het Rijk bood voldoende voorliggende voorzieningen aan. Van het totale budget is een klein gedeelte besteed. Hier tegenover staat een lagere onttrekking aan de reserve coronagerelateerde effecten.	I	V	397
<u>Overige afwijkingen</u>	I	V	14
Totaal lasten		N	-2.761

Toelichting baten

Omschrijving	I/S	V/N	Bedrag
Onderwijs			
<u>Onderwijsachterstandenbeleid</u> Vanwege lagere uitgaven, ontvangen we minder rijksmiddelen om deze uitgaven te dekken.	I	N	-76
<u>NPO middelen</u> De NPO middelen betreffen een beschikbaar budget vanuit het Rijk dat nog enkele jaren besteed kan worden. Dit bedrag betreft het restant budget dat nog beschikbaar blijft.	I	N	-103
<u>Hulp gedupeerden toeslagenproblematiek</u> Vanuit het Rijk worden wij gecompenseerd voor alle kosten die wij maken om de gedupeerden te ondersteunen.	I	V	132
<u>Overige afwijkingen</u>	I	N	-10
Sport, cultuur en welzijn			
<u>Panden de Werft en de Wetering</u> Over voorgaande jaren heeft een verrekening plaatsgevonden in de servicekosten. Deze verrekening bestaat uit: <ul style="list-style-type: none"> - Tijdens de corona periode zijn schoonmaakkosten doorberekend voor werkzaamheden die niet in De Wetering zijn uitgevoerd. Daarnaast is een verlaging toegepast doordat de kwaliteit van schoonmaak onvoldoende was. - Er waren de afgelopen jaren onderhoudskosten doorberekend die volgens de afspraken voor rekening van de gemeente komen. Dit is eind 2023 gecorrigeerd. De exploitant heeft om een tegemoetkoming in de energiekosten verzocht. In afwachting van de afhandeling van dat verzoek zijn de servicekosten voorzichtigheidshalve nog niet volledig doorberekend.	I	N	-242
<u>Verkoop klooster van de Wetering</u> Dit betreft de opbrengst van de verkoop van het klooster.	I	V	342
<u>Sportbeoefening/-bevordering</u> We ontvangen cofinanciering van het primair onderwijs voor het beweegonderwijs op deze scholen.	I	V	107
<u>Brede regeling combinatiefuncties (BRC)</u> Voor de BRC zijn vanuit het GALA middelen ontvangen.	I	V	31
<u>Overige afwijkingen</u>	I	V	22
Voorliggende voorzieningen			
<u>Oekraïense vluchtelingen</u> Alle kosten die wij maken voor de opvang van Oekraïners, worden door het Rijk vergoed	I	V	1.347
<u>Overschot specifieke uitkering opvang Oekraïne</u> In 2022 is meer vergoeding vanuit het Rijk ontvangen dan we aan kosten hebben gemaakt. Aangezien er in 2023 een definitieve eindafrekening over 2022 is ontvangen, valt het overschot vrij ten gunste van het resultaat.	I	V	561
<u>Overige afwijkingen</u>	I	N	-48

Omschrijving	I/S	V/N	Bedrag
Maatwerk			
<u>Immaterieel vervoersvoorzieningen Wmo</u> We ontvangen de eigen bijdrage die geïnd wordt voor het regiovervoer voortaan apart van de taxibedrijven, in plaats van dat het verrekend wordt met de kosten.	S	V	29
<u>Maatschappelijke opvang</u> We hebben GALA middelen ontvangen voor de inzet van preventieve activiteiten, welke op dit budget zijn geboekt.	I	V	70
<u>Praktijkondersteuner huisarts (POH)</u> Vanuit het Integraal zorgakkoord (IZA) hebben we extra middelen ontvangen hiervoor.	I	V	41
<u>Overige afwijkingen</u>	I	V	35
Participatie			
<u>Wet Werk en Bijstand - Inkomensdeel</u> De lasten en baten van Wet Werk en Bijstand wegen tegen elkaar op. Voor participatie ontvangen wij vanuit het Rijk inkomsten, die wij doorzetten naar Baanbrekers. We hebben meer geld gekregen vanuit het Rijk dan begroot.	I	V	551
<u>Minimabeleid</u> We hebben middelen ontvangen voor de gedupeerden van de toeslagenaffaire.	I	V	67
<u>Kwijtschelding</u> Om de kwijtschelding te regelen begroten we meer dan de kwijtschelding zelf, hier hebben we een voordeel behaald.	I	V	54
<u>Inburgering nieuwkomers</u> Het budget is gebaseerd op de oorspronkelijke taakstelling voor 2023. In de tweede helft van 2023 is de taakstelling aangepast van 37 naar 24 statushouders. Het budget zal naar beneden worden bijgesteld.	I	V	89
<u>Overige afwijkingen</u>	I	V	6
Onttrekkingen reserves			
<u>Coronagerelateerde reserve</u> Voor de uitvoering van de aanpak energiearmoede zijn minder kosten gemaakt, waardoor de onttrekking aan de reserve coronagerelateerde kosten lager is.	I	N	-397
Totaal baten		V	2.608

Venster 3. Omgeving en economische ontwikkeling

Ambitie

Onze gemeente is een groene, recreatieve gemeente met voor iedere kern zijn eigen identiteit. Wij hebben een aantrekkelijk woonklimaat met gevarieerde woonwijken, levensloopbestendige huizen in een groene en veilige woonomgeving. Duurzaamheid speelt steeds meer een rol in de uitvoering van ons werk en krijgt steeds meer ruimte in de toekomst. Mobiliteit en bereikbaarheid zijn belangrijke voorwaarden voor een gezonde economie, een bloeiende recreatie en een prettige woonomgeving. We geven volop aandacht aan fysieke en sociale veiligheid zodat mensen in een fijne omgeving kunnen wonen, werken en recreëren. We gaan graag in gesprek met onze bewoners, bedrijven en gebruikers om te zorgen dat de wensen op het gebied van leefbaarheid de ruimte krijgen.

3.1 Omgeving

Wat wilden we bereiken?

- Schone, hele en veilige openbare ruimte. Afgelopen jaar is door middel van beheer en onderhoud de openbare ruimte schoon, heel en veilig gehouden. We hebben extra onderhoud uitgevoerd aan onder andere de Van Haestrechtstraat en Bergstraat, we hebben een speelvoorziening gerealiseerd op het President Kennedyplein en er zijn weer renovaties van het groen uitgevoerd. Het reguliere onderhoud heeft ook doorgelopen. Op het gebied van het onkruid in het groen hebben we helaas moeten constateren dat de inzet onvoldoende is geweest.
- Verkeersveilige en bereikbare gemeente. In 2023 hebben we op het kruispunt Europalaan – Paulus Potterplein een rotonde aangelegd. Op de bestaande rotonde Europalaan – Marktstraat pasten we de voorrang voor fietsers aan. Hierdoor is de voorrang voor fietsers op rotondes in heel de gemeente binnen de bebouwde kom hetzelfde geregeld. Ook legden we op de Europalaan ter hoogte van de Vlier een snelheidremmend plateau aan.
- Bij de basisschool Den Bussel realiseerden we een regenboogzebrapad. De school vroeg om deze oversteekvoorziening en heeft samen met de kinderraad hier uitvoering aan gegeven.
- In het centrum van Kaatsheuvel investeerden we in meer fietsnietjes. Na de herinrichting ervaren bewoners dat er te weinig stonden op de plekken waar zij graag hun fiets parkeren. De fietsnietjes zijn uitneembaar zodat ze niet in het weg staan bij bijvoorbeeld evenementen en de weekmarkt. Zo stimuleren we het fietsen en gaan we fietsendiefstal tegen. Om het met de fiets naar school brengen van kinderen te stimuleren bevestigden we, in samenwerking met de scholen, op fietsen van ouders voetbeschermers. Hiermee is het fietsen bij de ouders onder de aandacht gebracht en wordt de kans op letsel aan kindervoetjes verkleind.
- Om het elektrisch rijden te stimuleren stelden we, met 2 Collectief Particulier Opdrachtgeverschap (CPO) een plan op om het aantal openbare laadpalen in de gemeente fors uit te breiden. Dit plan is gereed en participatie heeft plaatsgevonden. In 2024 worden de laadpalen geplaatst.
- Openbaar vervoer blijft beschikbaar in onze kernen. In samenwerking met de provincie startte een pilot met hubtaxi's. We legden hiervoor een hubtaxihalte aan in De Moer. Met een hubtaxi worden reizigers van een bushalte of hubtaxihalte naar een grote bushalte gebracht om daar over te stappen op een (snelle) streekbus. Hiermee is De Moer weer aangehaakt op het openbaar vervoer.

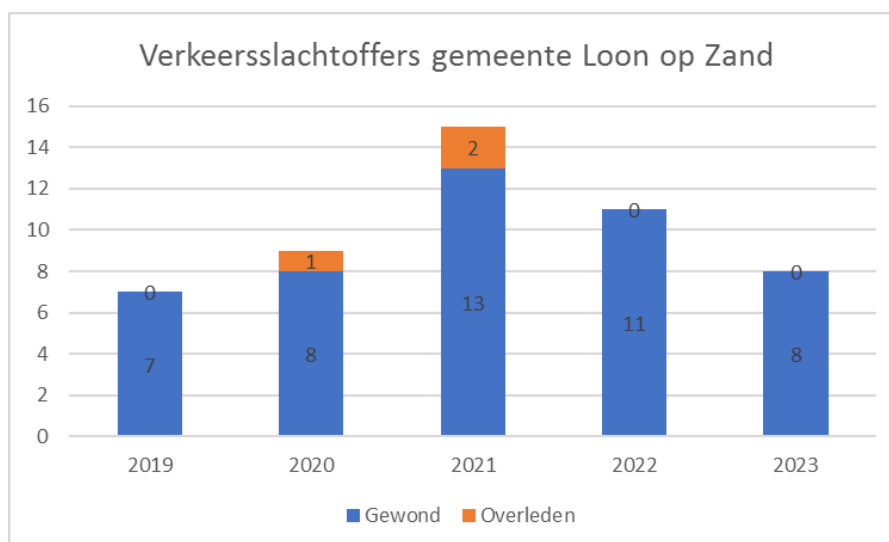
Wat hebben we daarvoor gedaan?

Binnen onze reguliere taken:

	Nulmeting	Planning 2023	Realisatie 2023
We voeren regulier onderhoud uit conform vastgestelde kwaliteitsniveaus in de nota Integraal Beheer Openbare Ruimte 2014-2023.	90%	90%	84,6%
- % dat voldoet aan de vastgestelde kwaliteitsniveaus			
- Centrumgebieden: A-niveau			
- Hoofdwegen: B-niveau			
- Woongebieden: C-niveau			
- Bedrijventerreinen: C-niveau			
- Buitengebied: C-niveau			
We zorgen voor een verkeersveilige inrichting van de openbare ruimte.			
- Aantal verkeersongevallen per 1.000 inwoners	2,8	2,7	
We vervangen openbare verlichting door LED-verlichting.			
- % LED-lampen binnen onze gemeente (in buitenruimte)	39%	42%	48,6%

Toelichting:

- De beeldkwaliteiten worden periodiek geschouwd. Hieruit blijkt dat gemiddeld over het hele jaar het percentage dat moet voldoen aan de vastgestelde kwaliteitsniveaus niet wordt gehaald. Dit was met name in de zomermaanden duidelijk zichtbaar toen er veel onkruid stond in onze gemeente.
- We kunnen de cijfers over het aantal verkeersongevallen zoals hier aangegeven niet reproduceren. Wel hebben we andere statistieken. De STAR Database bestaat uit ongevallendata afkomstig van de politie én uit data van MobielSchadeMelden. Hieruit blijkt het volgende:

- We zien gelukkig een dalende lijn ten aanzien van het aantal verkeersslachtoffers op de wegen in ons beheer. We zitten met het aantal verkeersongevallen onder het gemiddelde van Nederland.
- Het doel voor het vervangen van de openbare verlichting door LED-lampen is in 2023 ruim gehaald.

Onze speerpunten:

Speerpunt	Uitkomst
<p>Conform het vastgestelde bomen beleid (2020) zorgen voor de juiste boom op de juiste plaats, waarbij wordt gekozen voor het juiste formaat bomen voor het aanwezige profiel van de straat. Hiermee wordt de overlast van bomen geminimaliseerd zonder dat we ons areaal aan bomen af laten nemen.</p> <p>We ontvangen veel meldingen over overlast van bomen. Hierbij gaat het onder andere om wortelopdruk, takgroei boven percelen, kapotte rioleringen etc. Bij de overlast die gemeld wordt is vaak de conclusie dat de boom nog wel gezond is, maar de verkeerde soortkeuze is gemaakt, de verkeerde boom voor die locatie. Op korte termijn kan tijdelijk wel wat overlast worden weggenomen. Voor de lange termijn betekent dit dat de bomen vervangen moeten worden. Hiervoor stellen we een meerjarenonderhoudsplan op.</p>	<p>Het meerjarenonderhoudsplan Bomen is doorgeschoven naar 2024. De problematiek bij de bomen is opgenomen in het in december vastgestelde Integraal Beheerprogramma Openbare Ruimte.</p>

3.2 Duurzaamheid

Wat wilden we bereiken?

- Een duurzaamheidsprogramma opstellen inclusief actieplan om de klimaatdoelen te realiseren.
- Deelname aan het regionaal Publiek Ontwikkelbedrijf.
- Realistische wijkuitvoeringsplannen realiseren voor de wijken Pannenhoef, Molenwijk en bedrijventerrein Kaatsheuvel.
- Onderzoek uitvoeren naar alternatieven voor aardgas in Loon op Zand, waar mogelijk in samenwerking met andere gemeenten en stakeholders.
Openen energiepunt.
- Energiearmoede bestrijden.

Bovenstaande items lichten we toe bij de speerpunten.

We willen minder gebruik van de primaire grondstoffen en stapsgewijs naar minder dan 100 kg restafval per inwoner per 2025. We willen een hergebruik van 75%. We hebben een hergebruik percentage van 73,3% gehaald. We verwachten met de invoer van de diftar volume / frequentie model dat het hergebruik percentage in 2024/2025 kan oplopen naar 75%. We verzamelen afval in volgens het principe "de vervuiler betaald" (Diftar). We hebben in 2023 hard gewerkt om het diftar volume / frequentie model uit te rollen. Dit is gelukt en per 1 januari 2024 zijn we overgegaan op het diftar systeem (de vervuiler betaalt).

We maken onze inwoners bewust op het gebied van water en afval. We hebben afgelopen jaar de afvalcoach weer ingezet. De afvalcoach opereert op basis van persoonlijke interactie als schakel tussen inwoner, beleid van de gemeente, inzamelaar en handhaving. Verder hebben we 5 maal een themapagina in De Duinkoerier geplaatst om onze inwoners bewuster te maken om afval beter te scheiden. Ook zijn hier tips en tricks benoemd, zoals bijvoorbeeld aanvraag keukenemmertjes voor scheiden van het GFT.

Ons (afval)watersysteem is klimaatbestendig, duurzaam en levenscyclusgericht. Elke keer als we vervangingswerkzaamheden uitvoeren in de openbare ruimte optimaliseren we ons (afval)watersysteem. Dit om ons systeem klimaatbestendig, duurzaam en levenscyclusgericht te maken. Dit betekent dat we zoveel mogelijk verhard oppervlak afkoppelen, het afgevangen hemelwater wordt geborgen en geïnfiltreerd in de bodem om verdroging te gaan.

Wat hebben we daar voor gedaan?

Binnen onze reguliere taken:

	Nulmeting	Planning 2023	Realisatie 2023
Informeren en stimuleren van onze inwoners om de eigen woning te verduurzamen.*			
Een helder en strategisch duurzaamheidsplan opstellen waaraan inwoners en bedrijven initiatieven kunnen toetsen en waarmee onze klimaatdoelstellingen worden behaald.*			
We stimuleren mensen om beter te scheiden, om minder restafval te maken en zuivere deelstromen aan te leveren. - Kg restafval (grof en fijn) per inwoner per jaar	176	150	149
We voeren regulier onderhoud aan ons rioolareaal uit, conform vastgestelde kwaliteitsniveaus. - % van ons rioolareaal dat we jaarlijks reinigen en inspecteren	14%	14%	15,7%

* Voor deze acties zijn geen cijfers te geven. Om deze reden zijn er geen cijfers toegevoegd aan bovenstaande tabel. Toelichting wordt gegeven bij de speerpunten hoe wij dit hebben verwezenlijkt.

Toelichting

- We hebben nu 149 kg restafval per inwoner per jaar. Om de hoeveelheid restafval verder terug te dringen hebben we in 2023 het diftar volume / frequentie model uitgerold en gaan we per 1 januari 2024 naar een gedifferentieerd inzameltarief voor afval (Diftar).
- We voeren regulier onderhoud aan ons rioolareaal uit, conform vastgestelde kwaliteitsniveaus. In 2023 hebben we wat meer geïnspecteerd en gereinigd ter voorbereiding van verschillende uitvoeringsprojecten.

Onze speerpunten:

Speerpunt	Uitkomst
<p>In het coalitieakkoord is als een van de focuspunten benoemd een duurzaamheidsprogramma met bijbehorend actieplan te presenteren. Hierin moeten alle aspecten van duurzaamheid worden meegenomen. Veel van deze aspecten staan reeds beschreven in de REKS, de Zonnevisie en Transitievisie Warmte. Deze visie- en beleidsdocumenten dienen te worden vertaald in een overkoepelend meerjarenplan waarmee we actie gaan ondernemen, samen met inwoners, bedrijven en gemeentelijke domeinen. De bestaande visies en beleidsdocumenten zijn een goede kapstok om over te gaan tot concrete acties met een planning. Inwoners, bedrijven, verhuurders en woningcorporaties moeten aan de slag om energie te besparen en op te wekken. Daarnaast is duurzaamheid een opgave voor alle domeinen en teams binnen onze gemeente.</p>	<p>Het duurzaamheidsprogramma is in oktober 2023 door de raad vastgesteld. Deze is opgesteld in samenwerking met stakeholders en externe partijen. Vanuit verschillende werkvelden is duurzaamheid benaderd om koppelkansen te vinden. Daarnaast is door het duurzaamheidsprogramma duurzaamheid meer ingebed binnen de diverse domeinen. Het actieplan zal in 2024 worden opgesteld. Hiervoor worden interne bijeenkomsten georganiseerd om concrete koppelkansen te onderzoeken. Na de interne bijeenkomsten worden ook externe partijen en het inwonerspanel betrokken bij de verdere uitwerking van het actieplan. De verwachting is dat het actieplan in 2024 door het college zal worden vastgesteld.</p>
<p>Opzetten van een laagdrempelig strategisch punt voor verduurzaming van woningen en bedrijven. De gemeente heeft als taak om haar inwoners te informeren, ondersteunen en te faciliteren in het behalen van doelstellingen. Voorbeelden zijn energie- en klimaatneutraliteit in 2050 en het reduceren van 20% aardgasverbruik in 2030. Op dit moment zijn de stijgende energieprijzen een enorme last voor veel huishoudens en bestaat voor velen de wens om daadwerkelijk maatregelen te treffen en de woning te verduurzamen. Veel huishoudens hebben vragen over welke maatregelen zij kunnen treffen, wat de kosten daarvan zijn en welk voordeel dit oplevert. Om dit zo tastbaar en laagdrempelig mogelijk te maken willen we een gemeentelijk 'Energiepunt' opzetten. Er wordt samengewerkt met lokale ondernemers en energiecoöperatie, om inwoners te informeren en ondersteunen in de transities.</p>	<p>Uit de enquête van Energie Collectief Loon op Zand (ECLoZI) Om is gebleken dat inwoners interesse hebben in een dergelijke locatie, waar zij informatie willen over subsidiemogelijkheden, energieopslag, warmtepompen en zonnepanelen. We onderzoeken nog verder welke invulling er mogelijk aan gegeven kan worden en welke financiële en personele consequenties dit zou hebben. Dit onderdeel wordt meegenomen in de verdere uitwerking van het actieplan. Er wordt nog gekeken naar combinaties die gezocht kunnen worden met andere werkvelden.</p>
<p>Strategisch partner ECLoZ om om ondersteunen zodat zij met al hun vrijwilligers de werkzaamheden eerlijk en fatsoenlijk kunnen blijven uitvoeren. De energie- en warmtetransitie is een enorme opgave en het is voor inwoners een zoektocht naar hoe zij hierin kunnen participeren. Dit kan te maken hebben met een gebrek aan kennis, geld, of interesses. Het blijft echter van groot belang om alle inwoners mee te krijgen in deze transitie. Als gemeente hebben we de taak om inwoners te informeren, ondersteunen en faciliteren. Energie Collectief Loon op Zand, ofwel ECLoZ om, is al jarenlang een partij op wie de gemeente leunt als het gaat om het informeren van inwoners.</p>	<p>ECLoZ om heeft onverminderd hard gewerkt aan het verduurzamen van onze gemeente. Echter, er zijn nog geen meetbare doelstellingen en afspraken gemaakt in samenspraak met de gemeente. We maken dit onderdeel van het actieplan dat in 2024 wordt opgesteld. We hebben contact gehad met andere gemeenten over de ervaringen die zij hebben met energiecoöperaties en welke afspraken zij daar mee hebben gemaakt of willen maken. ECLoZ om wordt bij diverse projecten betrokken als strategisch partner om inwoners op een efficiënte manier te informeren over isolatie, energiebesparing en opwekking. Denk hierbij aan onder anderen aan het Energieloket en het project Wijk uitvoeringsplan Pannenhoeft voor de Transitievisie Warmte.</p>
<p>Het versnellen van vergemakkelijken van acties om inwoners te ontzorgen. Sinds vorig jaar loopt het project Zonnedakje. Met dit project wordt systematisch in kaart gebracht welke daken geschikt zijn voor zonnepanelen, welke opbrengst mogelijk is en waar al zonnepanelen liggen. Het project wordt uitgebreid zodat inwoners direct leveranciers kunnen benaderen en offertes kunnen aanvragen. Daarnaast vergen lopende projecten gedurende een jaar soms verdieping en extra ondersteuning, bijvoorbeeld qua communicatie materialen. Deze speelruimte is met de huidige snelheid van ontwikkelingen zeer welkom.</p>	<p>De aanvullende module voor Zonnedakje waarmee inwoners direct leveranciers zouden kunnen benaderen, is niet meer geïmplementeerd wegens gebrek aan financiering vanuit het Rijk. Deze actie is daarmee komen te vervallen. Ondanks dat de uitbreiding van de applicatie niet is geïmplementeerd, zijn inwoners van gemeente Loon op Zand nog actief bezig met het aanleggen van zonnepanelen. In 2022 was er een realisatie (GWh) op alle daken van 13,3. In 2023 is dit een realisatie (GWh) op alle daken van 18,3. Ten opzichte van 2022 is dat een groei van 37,6%.</p>
<p>Met het starten met de uitvoering en het opstellen van een buurtuitvoeringsplan (BUP) maken we een stap om de vastgestelde 20% aardgas reductie te realiseren. Inhoud: In december 2021 is de Transitievisie Warmte (TVW) vastgesteld. Hierin liggen de visie en koers vast over hoe wij een aardgasvrije gemeente worden. Binnen de TVW hebben we ons als doel gesteld om in 2030 20% minder aardgasverbruik te realiseren en de ambitie om 20% van de woningvoorraad aardgasvrij gereed te maken. De eerste belangrijke stap daarbij is isoleren van de woningen en energie besparen. Om deze beweging op gang te krijgen maken we inwoners en gebouweigenaren de komende jaren bewust van deze opgave en ondersteunen we hen om woningen en andere panden toekomstbestendig te maken. Hiervoor is een projectplan opgesteld waarin de verschillende sporen zijn toegelicht. Om onze vastgestelde doelstelling uit de TVW te halen is het van belang dat er middelen beschikbaar zijn voor de uitvoering en het opstellen van een BUP.</p>	<p>We werken in samenspraak met de Antea groep een concreet plan uit voor de wijk Pannenhoeft, met als doel zoveel mogelijk woningeigenaren te overtuigen en te helpen om hun woning te verduurzamen, bijvoorbeeld door middel van na-isolatie. Er hebben 2 bewonersavonden plaatsgevonden om inwoners te informeren over het belang van isolatie en energiebesparende maatregelen. Daarnaast zijn we de wijk ingegaan met een informatiebus. Dit heeft geleid tot circa 25 aanvragen voor warmtescans van woningen. Het is nog niet duidelijk hoeveel maatregelen men gaat treffen naar aanleiding van de warmtescans. Dit resultaat zal later pas volgen. Echter zal er onderzocht worden hoe er in deze wijk een toename van de te treffen mogelijkheden kan plaatsvinden. Hoe het proces van dit project is uitgevoerd in de wijk Pannenhoeft zal nog worden geëvalueerd voor de verdere uitvoering bij andere wijken.</p>

Speerpunt	Uitkomst
Zorgen dat koop- en huurwoningen comfortabel en betaalbaar blijven door middel van het tegengaan van energiearmoede. De energie- en warmtetransitie zijn van groot belang voor al onze inwoners. De stijgende energierekening maakt het voor steeds meer inwoners echter lastig om te investeren in de woning. We willen inwoners ontzorgen, zowel in de informatievoorziening als in de uitvoering. We maken gebruik van rijksmiddelen die de gemeente toekomen en voorzien als gemeente in middelen om te blijven participeren en een comfortabele, betaalbare woning te behouden. Samenwerking vindt plaats met Dongen en Waalwijk.	De actie is geslaagd. Ongeveer driekwart van de benaderde inwoners heeft gebruik gemaakt van de actie. Ook de ondernemers zijn erg blij met de samenwerking.

3.3 Wonen

Wat wilden we bereiken?

- We bouwen voldoende woningen bouwen in onze drie kernen: Kaatsheuvel, Loon op Zand en De Moer voor alle doelgroepen. Door de stikstofproblematiek en gestegen kosten zien we een stagnatie in de woningmarkt.
- Het realiseren van betaalbare, goede en duurzame huisvesting. De huizen die zijn opgeleverd voldoen aan de prestatieafspraken die we hebben met woningbouwvereniging en projectontwikkelaars.

Wat hebben we daar voor gedaan?

Binnen onze reguliere taken:

	Nulmeting	Planning 2023	Realisatie 2023
We stimuleren woningaanpassingen, nieuwe en bijzondere woonvormen en transformaties naar wonen in de gemeente.	5	10	0
We bouwen volgens een gedifferentieerd woningbouwprogramma.			
- Aantal nieuw opgeleverde woningen	90	90	35
- % waarin de quick scan wordt gerealiseerd			

Toelichting

- In 2023 hebben we geen initiatieven voor woningaanpassingen gehad. We hebben wel een toekomstbestendige duurzaamheidslening versterkt, waarbij ook woningaanpassingen kunnen worden gedaan. Dit traject begint nu langzaam te lopen.
- Zoals ook zichtbaar is in de begroting 2024 was de planning van het aantal woningen op basis van de lopende projecten voor 2023 te positief. Het aantal dat is gerealiseerd is conform de opgave van ontwikkelaar en woningbouwvereniging en ook op deze manier bekend bij de provincie. Er zijn 35 woningen opgeleverd in 2023. Er was geprognosticeerd over een langjarig gemiddelde in plaats van op werkelijke cijfers. Hierdoor fluctueert het aantal sterk. Verder zijn er in 2022 en 2023 veel woningen gestart met de bouw, maar helaas niet allemaal in 2023 opgeleverd.
- De overige kengetallen zijn in ontwikkeling of niet bekend. Voor de begroting 2024 hebben we deze anders geformuleerd zodat we de ontwikkelingen kunnen volgen.

Onze verbonden partijen:

- Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant

Onze speerpunten:

Speerpunt	Uitkomst
Zorgen voor voldoende betaalbare en duurzame huisvesting in onze drie kernen: Kaatsheuvel, Loon op Zand en De Moer. Een speerpunt uit het coalitieakkoord is het opstellen van de versnellingsagenda wonen. Dit heeft zowel betrekking op bestaande dan wel nieuwe plannen/ projecten. We gaan onder andere integraal bekijken hoe we samen met bouwende partijen en ontwikkelaars uitvoering kunnen geven aan de versnellingsagenda. We blijven hierbij oog hebben dat de gemeentelijke grondposities actief verwerkt worden.	De uitwerking in een volkshuisvestingsprogramma, woonzorgvisie en huisvestingsverordening zijn nadere uitwerkingen vanuit de Omgevingsvisie die de kaders vormt voor de nog op te stellen omgevingsplannen. De versnellingsagenda wordt in deze documenten ook opgenomen.
Versnellen betaalbare woningbouw door realisatie van flexwoningen voor doelgroepen zoals spoedzoekers, jongeren, starters en statushouders. We starten een project Flexwonen en heeft als doel flexwoningen in te zetten bij de huisvesting van Oekraïense vluchtelingen, statushouders, starters, jongeren en spoedzoekers. De gemeente doet op dit moment een haalbaarheidsonderzoek en locatiestudie om de realisatie van huisvesting mogelijk te maken.	We voeren gesprekken met partners om het project voor flexwoningen mogelijk te maken. De raad wordt hierover separaat geïnformeerd.
Met een lokale woonzorgvisie kunnen we als gemeente sturing geven aan de manier waarop we wonen, welzijn en zorg invullen voor ouderen en aandachtsgroepen. We zien een dubbele vergrijzing op ons afkomen en zijn onvoldoende in staat om een groeiende groep ouderen te faciliteren in hun toekomstige woon-, welzijn- en zorgbehoeften. Daarnaast zien we dat het steeds moeilijker wordt voor andere aandachtsgroepen om te komen aan een geschikte woning. Denk hierbij aan mensen die uitstromen uit beschermd wonen en maatschappelijke opvang, statushouders en dak- en thuislozen. Er dreigt daarmee een enorm gat tussen (langer) zelfstandig wonen en intramurale voorzieningen te ontstaan, en een fors tekort aan voldoende (geclusterde) tussenvormen. Met een toekomstgerichte visie op wonen, welzijn en zorg, kunnen we zorgen voor voldoende geschikte woningen om mensen met een ondersteunings- en of zorgbehoeftevraag te bedienen.	Voor bepaalde doelgroepen stelt de gemeente Loon op Zand in de loop van 2024 de regionale woonzorgvisie vast, samen met gemeenten, zorgaanbieders en woningcorporaties in de regio Hart van Brabant. Die regionale woonzorgvisie vormt met onze lokale woonzorgvisie de basis voor het gemeentelijke woonbeleid en het beleid voor wonen met zorg. Met een lokale woonzorgvisie kunnen we als gemeente sturing geven aan de manier waarop we wonen, welzijn en zorg invullen voor ouderen en aandachtsgroepen. In 2024 gaan we aan de slag met deze lokale woonzorgvisie.
Op 1 januari 2023 treedt de Omgevingswet in werking. Op dat moment zijn processen, mensen en systemen klaar voor de uitvoering van de gewijzigde wetgeving. Echter, ook na de inwerkingtreding blijven we intensief uitvoering geven aan de gefaseerde implementatie tijdens de transitieperiode Omgevingswet die loopt tot 2030. De Omgevingswet richt zich op het beschermen en benutten van de fysieke omgeving. Dit betekent een andere manier van kijken, denken en doen. Dit project is erop gericht om processen, mensen, systemen en financiën klaar te maken voor de uitvoering van de gewijzigde wetgeving. Onder het gewijzigde stelsel Omgevingswet beoordelen we aanvragen voor omgevingsvergunningen volgens de eisen van deze wet, zijn we aangesloten op het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) en zijn onze werkprocessen hierop aangepast. Daarnaast werken we verder aan de transitie Omgevingswet; het opstellen van de Omgevingsvisie en het omgevingsplan. Eind 2023 willen we de Omgevingsvisie afronden, waarna we uiterlijk tot 2030 de tijd hebben om het omgevingsplan op te bouwen op basis van de kaders die de Omgevingsvisie hiervoor geeft. Alle bestemmingsplannen die per 1 januari 2023 het tijdelijke omgevingsplan vormen, de verordeningen die betrekking hebben op de fysieke leefomgeving en de regels die vanuit het Rijk worden gedecentraliseerd gaan we omvormen naar een nieuw omgevingsplan dat voldoet aan de uitgangspunten die de Omgevingswet hiervoor stelt. We kijken hierbij naar kansen om het aantal regels te verminderen en hebben aandacht voor participatie. Tijdens de opbouwperiode van het nieuwe omgevingsplan zorgen we ervoor dat de 'winkel open blijft', zodat we kunnen blijven bouwen om te kunnen voldoen aan de woningbouwbehoefte zoals is bepaald in het coalitieakkoord.	De omgevingsvisie Loon op Zand 2040 is december 2023 in ontwerp ter inzage gelegd. Eerste kwartaal 2024 behandelen we de ingekomen zienswijzen op de visie. We streven ernaar de omgevingsvisie ter vaststelling aan te bieden aan de gemeenteraad in de vergadering op 16 mei 2024. We hebben een kwartiermaker omgevingsplan en zijn bezig met enkele pilots (De Moer, Bloemwaard).

3.4 Economische ontwikkeling

Wat wilden we bereiken?

- Een groene en recreatieve gemeente met een gevarieerd aanbod aan horeca, winkels, verblijfsaccommodaties, evenementen en dagrecreatie voor inwoners en bezoekers. In mei 2023 is het actieprogramma Economische en toeristische-recreatieve visie 2023-2027 vastgesteld. Direct daarna zijn de eerste acties opgestart. Daarnaast maakten we een start met het nieuwe evenementenbeleid. We verwachten dat deze het eerste kwartaal 2024 af zal zijn.
In 2023 zijn we gestart met het bevorderen van duurzaam ondernemen. Samen met Regio Hart van Brabant en Waterschappen wordt onderzocht of we een Green Deal kunnen sluiten met de ondernemers in de centra van onze gemeente. Daarnaast bevorderen we duurzaam ondernemen door het uitreiken van een prijs aan een ondernemer die bezig is met duurzame ontwikkelingen, genaamd de Groene Pluim. Beide resultaten worden in 2024 verwacht.
- Een aantrekkelijk vestigingsklimaat waar ruimte is om te ondernemen en met goed georganiseerde ondernemerscollectieven. We zijn in 2023 gestart met een community-platform om de communicatielijnen tussen gemeente en ondernemers en ook tussen ondernemers onderling te verbeteren. Wij hopen dat dit gaat bijdragen aan het verlagen van de drempel tussen gemeenten en de ondernemers.
- Krachtenbundeling, efficiency en een professionele aanpak van toeristisch-recreatieve marketing en gastheerschap voor onze gemeente en de Langstraat-regio. De samenwerking met het Regionaal Bureau Recreatie en Toerisme is in 2023 voortgezet. Er zijn diverse ondernemersbijeenkomsten georganiseerd, zowel regionaal als voor de recreatieve en toeristische ondernemers binnen onze gemeente. Dit zijn druk bezochte bijeenkomsten geweest met als resultaat onderlinge samenwerkingen. Er is een spreekwoordenroute ontwikkeld die begin 2024 gelanceerd wordt. Tijdens deze leerzame route worden spreekwoorden en interessante plekken in de gemeente gekoppeld.
- Behoud en versterking van de werkgelegenheid. We hebben een onderzoek gedaan naar de behoefte aan bedrijventerreinen binnen onze gemeente. Verder is een projectgroep gestart met het onderzoek ontwikkeling Noordzijde Centrum Kaatsheuvel, de adviseur economie is ook deelnemer in deze projectgroep. We hebben de ondernemers geïnformeerd over het thema cybercrime. Hieraan hebben we ook bijgedragen door het verspreiden van een online-training over dit thema. Dit jaar hebben er ook diverse bedrijfsbezoeken plaatsgevonden samen met de wethouder. Om ons zichtbaar te maken en een open gesprek te kunnen voeren met de ondernemer. Bij de ondernemersvereniging KOS hebben we onze zichtbaarheid vergroot en kennis vanuit de gemeente gedeeld over belangrijke onderwerpen voor ondernemers.
- Het blijft in Loon op Zand prettig om te wonen én te recreëren.

Wat hebben we daar voor gedaan?

Binnen onze reguliere taken:

	Nulmeting	Planning 2023	Realisatie 2023
We faciliteren een aantrekkelijk vestigingsklimaat.			
- Aantal vestigingen per 10.000 inwoners	1.207	1.223	1.299
- Aantal banen recreatie en toerisme (LISA register)	3.590	3.650	3.480
- Verhouding banen en woningen (voorheen Functiemenging)	50%	50%	50%
- Tevredenheid ondernemers MKB (2-jaarlijks onderzoek) ⁶	6,6	7	
We faciliteren stakeholders bij initiatieven die aansluiten bij de economische en toeristisch-recreatieve visie.			
- Aantal overnachtingen	547.853	761.744	1.131.319
We dragen zorg voor een optimale bereikbaarheid van onze toeristisch-recreatieve voorzieningen.			
- Aantal km fietsknooppuntennetwerk	42	43	51
- Aantal km wandelknooppuntennetwerk	117	120	117
- Aantal geplande wandelroutes op routesinbrabant.nl	1.337	2.000	853
- Aantal geplande fietsroutes op routesinbrabant.nl	484	726	411
Samen met Natuurmonumenten zetten we in op de verhoging van de kwaliteit van het landschap, de verbetering van de belevingswaarden en de vergroting van de betrokkenheid van belanghebbenden.			

⁶ Onderzoek bestaat niet meer.

Toelichting

- We zien een grotere stijging van het aantal vestigingen dan we hadden verwacht. Deze stijging ligt in lijn met de landelijke trend en heeft geen bijzondere lokale aanleiding.
- We zien een kleine afname van werkgelegenheid in de recreatieve sector. Een duidelijke verklaring voor deze lichte afname hebben we niet. Door het blijvende personeelstekort gaan ondernemers mogelijk op zoek naar andere invullingen voor openstaande vacatures.
- De functiemenging ligt rond de 50%. Dit betekent dat er een goede balans is tussen het aantal banen en het aantal woningen binnen de gemeente Loon op Zand.
- In 2023 werd een herstel verwacht van het aantal overnachtingen nadat Covid-19 geen beperkingen meer oplegde. Dit herstel blijkt groter dan verwacht, iedereen is blij dat er weer op vakantie gegaan mag worden.
- De realisatie van het aantal geplande wandel- en fietsroutes blijkt fors lager te liggen dan de verwachte planning. Op de huidige websites is het niet goed mogelijk om deze cijfers op te halen. Deze informatie is opgehaald bij Visit Brabant. Er is een groot aantal websites dat routes aanbiedt (bijvoorbeeld Komoot, Routeyou) naast die van routesinbrabant.nl en er komen steeds meer websites bij. Hierdoor wordt de keuze mogelijkheid voor mensen om iets te plannen steeds groter en neemt dus ook het gebruik van de website routesinbrabant.nl af. Het gebruik van verschillende websites is niet te sturen. In de begroting 2024 hebben we dit kengetal niet meer opgenomen.

Onze verbonden partijen:

- Midpoint Brabant

Wat heeft het gekost in 2023?

Lasten	Begroting	Gewijzigde begroting	Realisatie	Saldo	V/N
Omgeving	6.145	6.564	6.257	307	V
Duurzaamheid	5.536	5.437	6.067	-630	N
Wonen	2.638	2.962	4.455	-1.493	N
Economische ontwikkeling	756	757	1.085	-328	N
Lasten voor reserves	15.075	15.721	17.864	-2.143	N
Toevoeging reserves	-	833	1.086	-254	N
Lasten na reserves	15.075	16.553	18.950	-2.397	N
Baten	Begroting	Gewijzigde begroting	Realisatie	Saldo	V/N
Omgeving	335	480	662	181	V
Duurzaamheid	5.958	5.958	6.622	664	V
Wonen	534	938	2.830	1.892	V
Economische ontwikkeling	96	96	305	209	V
Baten voor reserves	6.924	7.473	10.420	2.947	V
Onttrekking reserves	337	2.052	1.796	-256	N
Baten na reserves	7.260	9.525	12.216	2.691	V
Saldo venster 3	-7.815	-7.028	-6.734	294	N

Toelichting lasten

Omschrijving	I/S	V/N	Bedrag
Omgeving			
<u>Openbaar groen/plantsoenen</u> In het budget zit € 50.000 opgenomen voor de bijdrageregeling bestrijding invasieve soorten. Er zijn geen aanvragen ontvangen voor de bijdrage regeling dus dit bedrag blijft bestaan. Tevens is er afgelopen jaren geïnvesteerd in groot onderhoud aan onder andere de bomen waardoor er minder calamiteiten hebben plaatsgevonden.	I	V	115
<u>Civiele kunstwerken</u> De hoeveelheid graffiti en calamiteiten aan de civiele kunstwerken is meegevallen dit jaar waardoor er middelen over zijn. Verder is er afgelopen jaren geïnvesteerd in groot onderhoud waardoor de jaarlijkse kosten lager uitvallen.	I	V	36
<u>Bevordering verkeersveiligheid</u> In 2023 is het aantal ongevallen in het verkeer beperkt geweest, hierdoor zijn er geen aanvullende onderzoeken uitgevoerd naar hotspots.	I	V	34

Omschrijving	I/S	V/N	Bedrag
<u>Verkeersregelinstallaties</u> Naar aanleiding van het groot aantal storingen zijn in de 1e bestuursrapportage extra middelen toegekend op basis van een raming. De problematiek was toen nog in onderzoek. De storingen bleken met minder ingrepen op te lossen dan verwacht, hierdoor zijn er middelen over.	I	V	60
<u>Openbare verlichting</u> Door de lange levertijd van de lampen heeft niet de gehele groepsremplace plaats kunnen vinden. De middelen die hiervan over zijn worden in 2024 ingezet. Ook heeft de toename van het aandeel LED lampen voor meer energiebesparing gezorgd dan verwacht.	I	V	78
<u>Overige afwijkingen</u>	I	N	-18
Duurzaamheid			
<u>Milieustraat</u> Er is extra personeel ingezet tijdens de weekenden en de drukke dagen.	I	N	-29
<u>Hemelwater</u> Wegens het hele natte najaar hebben we een aantal maatregelen aan sloten en duikers niet kunnen uitvoeren.	I	V	26
<u>Hoofdgemalen</u> Achterstallig onderhoud uitgevoerd aan de hoofdgemalen en de energiekosten zijn gestegen.	I	N	-116
<u>Vrijerval riool</u> We hebben een aantal calamiteiten gehad in ons hoofdriool, één daarvan in Erasstraat en één Kloosterstraat.	I	N	-147
<u>Milieuzaken</u> De OMWB heeft minder taken uitgevoerd dan begroot.	I	V	102
<u>Overige kosten reiniging</u> Meer kwietscheldingen voor reiniging.	I	N	-40
<u>Transitie warmte</u> In 2023 hebben we hard gewerkt aan de eerste wijkplannen. De kosten voor het vervolg zullen in 2024 worden gemaakt.	I	V	29
<u>Duurzaamheid en energie</u> We hebben in 2023 onder andere het project Energiearmoede opgepakt. De kosten hiervoor worden gedekt uit de specifieke uitkering van het Rijk. Deze staan bij de toelichting baten aangegeven. Per saldo hebben we middelen over.	I	N	-429
<u>Overige afwijkingen</u>	I	N	-26
Wonen			
<u>Winst/Verlies rekening projecten</u> Op een aantal grondexploitaties is de verliesvoorziening verlaagd als gevolg van het verwachte project resultaat.	I	N	-131
<u>Grondexploitaties</u> Dit betreft de uitgaven die zijn gedaan voor onder andere bouw- en woonrijp maken van grondexploitatie projecten.	I	N	-1.294
<u>Omgevingsplan</u> In de tweede helft 2023 is een start gemaakt voor het Omgevingsplan De Moer. Dit project loopt door in 2024 hierdoor zijn de beschikbare middelen niet volledig benut.	I	V	66
<u>Omgevingsvisie</u> We hebben in 2023 de Omgevingsvisie opgesteld. Hiervoor zijn middelen beschikbaar gesteld door de raad. Deze zijn bij de baten opgenomen.	I	N	-64
<u>Personeel</u> In 2023 hebben we veel externe inhuur gehad om de ruimte van de vacatures op te vullen. In de paragraaf bedrijfsvoering beschrijven we personele lasten versus inhuur derden.	I	N	-151
<u>Flexwoningen</u> Project flexwoningen bevindt zich nog in de planfase waardoor we minder uitgaven hebben gedaan dan aanvankelijk begroot.	I	V	58
<u>Vorbereidingskosten nieuwe ontwikkelingen</u> Dit project is doorgeschoven naar 2024. Zie verklaring in de paragraaf bedrijfsvoering.	I	V	40
<u>Overige afwijkingen</u>	I	N	-17
Economische ontwikkeling			
<u>Vrijtijdseconomie</u> In de budgetoverheveling 2022-2023 namen we middelen op voor de uitvoering van de toeristische visie en parkmanagement de Hoogt. Deze middelen bleken niet volledig nodig te zijn.	I	V	64
<u>Winst/Verlies rekening projecten industrie (GRB)</u> Vermeerdering van de verliesvoorziening ten behoeve van project De Kets-West. We verwachten een toename in de kosten voor de ontwikkeling van dit gebied.	I	N	-202
<u>Bedrijventerrein Kets West II</u> Dit betreft de uitgaven die zijn gedaan voor onder andere bouw- en woonrijp maken van grondexploitatie projecten.	I	N	-242
<u>Overige afwijkingen</u>	I	N	52
Toevoegingen reserves			
<u>Reserve bovenwijkse voorzieningen</u> Ontvangen bijdragen van planontwikkelaars om de aanpassing van bovenwijkse voorzieningen te bekostigen.	I	N	-254
Totaal lasten		N	-2.397

Toelichting Baten

Omschrijving	I/S	V/N	Bedrag
Omgeving			
<u>Openbaar groen/plantsoenen</u> In verband met de slechte kwaliteit van het onderhoud van het groen is conform de contractvoorwaarden aan de aannemer een boete opgelegd.	I	V	35
<u>Openbare verlichting</u> Verhalen van schades op veroorzaker.	I	V	25
<u>Speel- en zitvoorzieningen</u> Eind 2023 is vanuit de specifieke uitkering een subsidie ontvangen voor het aanpassen van de speelvoorzieningen. Deze subsidie is gekoppeld aan het project President Kennedyplein en is ingezet bij de realisatie van deze voorziening.	I	V	46
<u>Bevordering verkeersveiligheid</u> Door de provincie zijn in 2023 geen subsidies verstrekt voor mensgerichte maatregelen. Hierdoor hebben we in 2023 minder inkomsten ontvangen.	I	N	-57
<u>Nuts</u> Op dit moment worden er veel werkzaamheden aan kabels en leidingen uitgevoerd binnen onze gemeente. Hiervoor hebben we meer legesinkomsten ontvangen dan begroot.	I	V	88
<u>Overige afwijkingen</u>	I	V	44
Duurzaamheid			
<u>Afval</u> Door betere scheiding van afval door onze inwoners zien we een toename aan inkomsten bij de losse fracties zoals glas, papier en in de Milieustraat.	I	V	77
<u>Hemelwater</u> Nieuwe hemelwateraansluitingen zitten voortaan in de projecten van ruimtelijke ontwikkeling verwerkt. Daarom geen inkomsten ontvangen.	I	N	-36
<u>Vrijerval riool</u> De budgetten binnen riolering en water bleken in 2023 onvoldoende toereikend om de benodigde maatregelen uit te kunnen voeren. Hierdoor is er een beroep gedaan op egalisatievoorziening ter hoogte van €193.000. De overige zijn andere inkomsten uit leges voor rioolaansluitingen. Het betreft een gesloten systeem.	I	V	202
<u>Baten rioolheffing</u> Minder inkomsten van de rioolheffing dan ingeschat.	I	N	-84
<u>Milieuzaken</u> Minder milieuadviesaanvragen dan ingeschat, waardoor de inkomsten lager zijn uitgevallen.	I	N	-60
<u>Duurzaamheid en energie</u> In 2023 hebben we specifieke uitkeringen ontvangen voor onder andere de aanpak van energiearmoede.	I	V	544
<u>Inzamelen kunststof verpakkingsmateriaal</u> Minder plastic, metaal en drankkarton (PMD) ingezameld dan ingeschat, waardoor de inkomsten lager zijn uitgevallen.	I	N	-28
<u>Overige afwijkingen</u>	I	V	49
Wonen			
<u>Grondexploitaties</u> Dit betreft de opbrengsten vanuit onder andere grondverkoop. Hierop is in mindering gebracht de overboeking van kosten en opbrengsten naar de balans.	I	V	1.396
<u>Winst/Verlies rekening projecten</u> Vrijvallen verliesvoorzieningen van 2 ^e fase De Els en De hooivork II (€118.000) en bijdrage bovenwijkse voorziening (€254.000).	I	V	372
<u>Omgevingsvisie</u> In deze post zijn de middelen opgenomen voor het opstellen van de Omgevingsvisie.	I	V	55
<u>Verqunningen overig</u> We hebben meer leges ontvangen dan begroot in verband met de invoering van de Omgevingswet.	I	V	49
<u>Flexwoningen</u> Project flexwoningen bevindt zich nog in de planfase, waardoor we minder inkomsten hebben dan begroot.	I	N	-60
<u>Planologische initiatieven</u> In aanloop naar de invoering van de Omgevingswet is er een stop gezet op het in behandeling nemen van principeverzoeken. Hierdoor zijn er ook geen leges hiervoor ontvangen.	I	N	-37
<u>Bestemmingsplannen</u> In aanloop naar de invoering van de Omgevingswet is een groot aantal bestemmingsplannen in procedure gebracht. Hiervoor zijn meer leges ontvangen dan begroot.	I	V	78
<u>Verkenning centrumgebied Kaatsheuvel</u> Eind 2023 is vanuit de specifieke uitkering een subsidie ontvangen voor het onderzoeken van de mogelijkheden voor woningbouwontwikkeling. Deze subsidie is gekoppeld aan het project verkenning centrumgebied Kaatsheuvel omdat hier woningbouw ook een rol speelt.	I	V	38
<u>Overige afwijkingen</u>	I	V	1

Omschrijving	I/S	V/N	Bedrag
Economische ontwikkeling			
<u>Bedriiventerrein Kets West II</u> Dit betreft de opbrengsten vanuit onder andere grondverkopen. Hierop is in mindering gebracht de overboeking van kosten en opbrengsten naar de balans.	I	V	209
Onttrekkingen reserves			
<u>Reserve planherziening</u> Uit de reserve planherziening is een onttrekking gedaan voor het opstellen van de centrumvisie van Kaatsheuvel en het opstellen van de Nota Kostenverhaal. Deze trajecten worden in 2024 voortgezet.	I	N	-90
<u>Reserve openbaar groen/plantsoenen</u> Uit de reserve openbaar groen/plantsoenen is een onttrekking gedaan voor de bijdrageregeling invasieve soorten. Van deze regeling is in 2023 geen gebruik gemaakt.	I	N	-50
<u>Reserve openbare verlichting</u> Uit de reserve openbare verlichting is een onttrekking gedaan voor het versneld vervangen van de openbare verlichting door LED. De onttrekking is niet volledig gebruikt in 2023, in 2024 wordt het project verder afgerond.	I	N	-100
<u>Overige afwijkingen</u>	I	N	-16
Totaal baten		V	2.691

Venster 0. Algemene dekkingsmiddelen en overhead

Wat heeft het gekost in 2023?

Lasten	Begroting	Gewijzigde begroting	Realisatie	Saldo	V/N
Lokale heffingen	451	727	744	-17	N
Financieringsfunctie	-309	91	-72	164	N
Dividend	13	13	13	0	
Overige alg. dekkingsmiddelen	238	-36	2.777	-2.813	N
Onvoorziene uitgaven	25	25	0	25	V
Vennootschapsbelasting	0	53	48	4	V
Overhead	11.840	13.571	15.873	-2.303	N
Lasten voor reserves	12.259	14.444	19.383	-4.940	N
Toevoegingen reserves	100	100	1.162	-1.062	N
Lasten na reserves	12.359	14.544	20.545	-6.002	N
Baten	Begroting	Gewijzigde begroting	Realisatie	Saldo	V/N
Algemene uitkeringen	40.727	43.157	44.176	1.019	V
Lokale heffingen	10.532	10.532	10.495	-37	N
Financieringsfunctie	49	49	247	197	V
Dividend	111	111	122	11	V
Overige alg. dekkingsmiddelen	25	25	2.126	2.101	V
Overhead	371	355	2.382	2.027	V
Baten voor reserves	51.816	54.230	59.548	5.319	V
Onttrekkingen reserves	326	430	1.541	1.112	N
Baten na reserves	52.141	54.659	61.089	6.430	V
Saldo Venster 0	39.782	40.115	40.544	428	V

Toelichting lasten

Omschrijving	I/S	V/N	Bedrag
Lokale heffingen			
<i>Overige afwijkingen</i>	I	N	-17
Financieringsfunctie			
<i>Rente leningen</i>	I	V	144
We hadden verwacht dat we in 2023 een nieuwe langlopende lening moesten aangaan. In de begroting 2023 hadden we hiervoor een rentelast begroot. Dit bleek echter niet nodig.			
<i>Overige afwijkingen</i>	I	V	20
Overige algemene dekkingsmiddelen			
<i>BTW suppletie</i>	I	N	-2.155
De afgelopen jaren zijn we met de Belastingdienst (en bijgestaan door een fiscaal expert) in gesprek geweest over een aantal BTW-vraagstukken. Dit heeft geleid tot een suppletieverzoek voor de jaren 2018 tot en met 2022. In december 2023 dienden we dit verzoek in bij de Belastingdienst. Daarmee komt ook een einde aan de discussie over de BTW-verrekening in de dossiers Regiovervoer en De Werft. Daarnaast is overeenstemming bereikt over de toepassing van de BTW-labeling. De BTW-suppletie heeft zowel een effect aan de lasten als aan de baten kant.			
<i>Terugvordering SPUK</i>	I	N	-172
Bij het opstellen van de SiSa-verantwoording is gebleken dat een deel van een ontvangen specifieke uitkering (SPUK) moet worden terugbetaald aan het Rijk.			
<i>Afwikkeling EWW BV</i>	I	N	-175
In 2023 maakten we met EWW BV de afrekening op over de jaren 2017 – 2023. Met deze afwikkeling zijn ook de openstaande vraagpunten met de gebruikers en de exploitanten opgelost. We vormden een voorziening om de afwikkeling van EWW BV te effectueren.			
<i>Stelpost verhogen effectiviteit in contracten</i>	I	N	-125
Door slimmer en bewuster aan te besteden kan efficiencyvoordeel gehaald worden in contracten. Deze stelpost is blijven staan. De voordelen zitten echter in de afgesloten contracten en is lastig toe te rekenen naar specifiek deze stelpost.			
<i>Overige afwijkingen</i>	I	N	-186
Onvoorziene uitgaven			
<i>Overige afwijkingen</i>	I	V	25
Vennootschapsbelasting			
<i>Overige afwijkingen</i>	I	V	5

Omschrijving	I/S	V/N	Bedrag
Overhead			
<u>Spookfactuur</u> Ondanks alle controles op facturen is er in september een spookfactuur betaald. Nadat dit is geconstateerd, heeft onderzoek plaatsgevonden en is aangifte gedaan. Waar nodig zijn procedures aangescherpt en is opgeroepen tot alertheid.	I	N	-49
<u>Informatiebeheer op orde</u> Zoals ook is aangegeven bij de toelichting op de speerpunten in venster 1 en in de paragraaf bedrijfsvoering, hebben deze activiteiten vertraging opgelopen. Deze worden in 2024 alsnog opgepakt.	I	V	75
<u>Projectbudget organisatieontwikkeling</u> Het projectbudget voor de organisatieontwikkeling is in 2023 primair ingezet voor de regie op het proces van de organisatie ontwikkeling en de inrichting en implementatie van het functiegebouw. De intentie was om een aantal van de bedrijfsvoeringsprocessen (en met name HRM) te optimaliseren, zodra overeenstemming was met de OR over de inrichting van de organisatie. Deze overeenstemming is in december bereikt. De optimalisatie van de processen is daarom doorgeschoven naar 2024.	I	V	101
<u>Personele mobiliteit</u> Voor het opvangen van frictiekosten als gevolg van de organisatieontwikkeling en de uitvoering van RVU, zijn middelen beschikbaar gesteld. Voor de aangegane verplichtingen is een voorziening gevormd.	I	V	76
<u>Rechtspositionele verplichtingen</u> Het gaat hier om rechtspositionele verplichtingen die niet direct gerelateerd kunnen worden aan de organisatieontwikkeling en de uitvoering van de regeling vervroegde uittrekking (RVU).	I	N	-133
<u>Software GIS4G</u> Als gevolg van de latere start van de Omgevingswet, moest GIS4G langer operationeel blijven om er voor te zorgen dat de continuïteit in dienstverlening op de vergunningprocessen gegarandeerd kon worden.	I	N	-33
<u>Kantoorconcept</u> In juli is afscheid genomen van de Oude Brandweerkazerne en zijn de medewerkers verhuisd naar het Klavier. Dit heeft geleid tot verhuiskosten. Om het element "ontmoeten" te benadrukken is het werkcafé verbouwd. Dit heeft ook tot gevolg dat door veel medewerkers hier wordt geluncht. De kosten om het werkcafé te exploiteren zijn daarmee toegenomen.	I	N	-27
<u>Het Klavier</u> In 2023 is het onderhoudsprogramma aan het Klavier anders verlopen dan aanvankelijk gedacht. Dit heeft onder meer te maken gehad met de verhuizing vanuit de Oude Brandweerkazerne en het moment waarop de werkzaamheden om de knip te realiseren konden starten.	I	V	103
<u>Meerwerk accountant</u> In 2023 verrichtte de accountant meer werkzaamheden vanwege de toename van het aantal SiSa-regelingen.	I	N	-27
<u>Implementatie functiegebouw</u> De overstap naar een nieuw functiegebouw heeft financiële consequenties voor een groot aantal medewerkers. Met terugwerkende kracht tot uiterlijk 1 januari 2023 (afhankelijk van datum indiensttreding) worden zij gecompenseerd. Hiervoor was reeds een bedrag gereserveerd in de begroting, maar dit blijkt niet voldoende te zijn.	I	N	-275
<u>Externe inhuur</u> Zoals ook wordt toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering, is de omvang van de externe inhuur groter dan de beschikbare vacatureruimte en bijvoorbeeld het ziek/ziekbudget. Het gaat over een aantal bijzondere situaties zoals de inhuur van de gemeentesecretaris, de inzet van de teamleider financiën en de bezetting van de verbijzonderde interne controle. Dit bedrag is onderdeel van het totaalbeeld dat in de paragraaf bedrijfsvoering is opgenomen.	I	N	-286
<u>Inhuur op projecten</u> Er vond inhuur plaats op projecten. Deze kosten worden doorberekend aan de projecten. Hier staat dus ook een opbrengst tegenover.	I	N	-701
<u>Doorbelasting</u> De doorbelasting van personele lasten en externe inhuur op projecten en processen is begroot als negatieve uitgave, maar verwerkt als baat.	I	N	-1.082
<u>Overige afwijkingen</u>	I	N	-44
Toevoegingen aan reserves			
<u>Storting algemene reserve</u> Per 31-12-2023 heffen de reserve corona op. Hiermee verwerken we het besluit zoals uw raad dit bij de instelling van de reserve in 2021 heeft genomen. Het bedrag wordt overgeheveld naar de algemene reserve.	I	N	-1.062
Totaal lasten		N	-6.002

Toelichting baten

Omschrijving	I/S	V/N	Bedrag
Algemene uitkeringen			
<u>Decembercirculaire 2023</u> In de raadsinformatiebrief over deze circulaire d.d. 21-12-2023 is toegelicht dat er voor 2023 een positief effect is van € 1.043.000. Dit heeft grotendeels te maken met de uitkering voor de energietoeslag (€ 1.048.000). Ook verwerkten we verrekeringen van voorgaande jaren.	I	V	1.019
Lokale heffingen			
<u>OZB niet-woningen</u> De WOZ waarde ontwikkeling zorgt voor een lagere opbrengst van de onroerende zaak belasting niet-woningen.	I	N	-29
<u>Overige afwijkingen</u>	I	N	-8
Financieringsfunctie			
<u>Renteontwikkeling</u> De renteopbrengst voor schatkistbankieren is gestegen.	I	V	217
<u>Overige afwijkingen</u>	I	N	-20
Dividend			
<u>Overige afwijkingen</u>	I	V	11
Overige algemene dekkingsmiddelen			
<u>BTW suppleties</u> In 2023 is de suppletie aangifte voor de jaren 2018 tot en met 2022 verricht. De bedragen van deze aangiften waren bij het opstellen van de begroting en tussentijdse rapportages niet bekend.	I	V	1.959
<u>Voorziening dubieuze debiteuren</u> Voor de dubieuze debiteuren in een voorziening gevormd. Op basis van het totaal aan nog niet betaalde nota's is een berekening gemaakt van de benodigde omvang van de voorziening. De voorziening kan naar beneden bijgesteld.	I	V	26
<u>Afwikkeling EWW</u> Binnen de afwikkeling van EWW BV (zie ook de lasten) vindt ook de afronding plaats van LoZ Accommodatiebeheer. De voorziening die hiervoor gevormd was, kan daarom vrijvallen. Deze gaat op in de voorziening afwikkeling EWW BV.	I	V	103
<u>Overige afwijkingen</u>	I	V	13
Overhead			
<u>Het Klavier</u> Ten behoeve van de onderhoudslasten is een onttrekking gedaan uit de voorziening groot onderhoud.	I	V	75
<u>Doorberekende kosten</u> Zoals aangegeven bij de lasten zijn de doorberekende kosten op de producten verwerkt als baat. In dit bedrag is ook de externe inhuur opgenomen die doorberekend is naar producten en projecten.	I	V	1.630
<u>Doorberekende overhead</u> Doorberekende overhead aan projecten en grondbedrijf.	I	V	301
<u>Vrijval personele vraagstukken</u> De voorziening personele vraagstukken valt vrij. Deze wordt opgenomen in de eerder genoemde voorziening in het kader van personele mobiliteit.	I	V	31
<u>Overige afwijkingen</u>	I	N	-10
Onttrekkingen reserves			
<u>Onttrekking coronareserve</u> Bij de instelling van de reserve corona besloot uw raad om de reserve per 31-12-2023 op te heffen. Dit bedrag wordt overgeheveld naar de algemene reserve.	I	V	1.062
<u>Reserve automatisering</u> De incidentele kosten automatisering dekken wij vanuit de reserve automatisering	I	V	50
Totaal baten		V	6.430

Paragraaf 1. Lokale heffingen

De paragraaf lokale heffingen bevat beleidsvoornemens voor de lokale lasten en een overzicht op hoofdlijnen van de diverse belastingen en heffingen. De belastingen en heffingen vormen met zo'n 25% een belangrijk onderdeel van de inkomsten van de gemeente.

Beleidsuitgangspunten

In de gemeente Loon op Zand zijn voor de lokale belastingen en heffingen de volgende uitgangspunten gehanteerd in 2023:

- De opbrengst OZB stijgt met maximaal de consumentenprijsindex. Deze is voor 2023 bepaald op 2,4% (coalitieakkoord);
- De opbrengst hondenbelasting wordt in overeenstemming gebracht met de kosten die de uitvoering van de belasting en de uitvoering van het beheerplan hondenuitlaatplaatsen (coalitieakkoord). Het tarief wordt als gevolg daarvan verlaagd;
- Het tarief voor afvalstoffenheffing baseren we op basis van 100% kostendekkendheid. Dit betekent dat het tarief voor meerpersoonshuishoudens naar € 328,22 wordt (kadernota);
- Het tarief voor rioolheffing baseren we op basis van 100% kostendekkendheid. Het tarief is berekend op € 210,- per aansluiting, gelijk aan 2022 (kadernota);
- De tarieven toeristenbelasting blijven op hetzelfde niveau als in 2022;
- De gemakkelikhedenretributie daalt naar € 0,16 per bezoeker (kadernota);
- Voor overige leges en heffingen passen we een stijging toe van 2,4% (kadernota). Uitzondering hierop zijn de door het Rijk bepaalde tarieven.

Kwijtschelding

Kwijtschelding is vastgelegd in onze gemeentelijke regeling. Met ingang van 2023 heft de Belastingdienst West-Brabant (BWB) onze belastingen. Daarbij volgen we beleidsuitgangspunten van de BWB, waardoor onze regeling is bijgesteld van 75% naar 100% kwijtschelding. Particuliere belastingplichtigen kunnen een aanvraag indienen voor de volgende belastingen:

- Afvalstoffenheffing tot maximaal 100%;
- Rioolheffing tot maximaal 100%;
- Hondenbelasting tot maximaal 100% van de eerste hond.

Vergelijking lokale lasten

Voor een vergelijking van de lokale lasten in 2023 is de gemeente Loon op Zand vergeleken met een aantal andere gemeenten met een vergelijkbaar karakter. Hierbij is uitgegaan van een gemiddelde WOZ-waarde van € 363.000 voor de gemeente Loon op Zand. De lokale lasten in de onderstaande tabel zijn voor een meerpersoonshuishouden.

Gemeente	Bedrag	Gemeente	Bedrag
Bernheze	€ 861	Oisterwijk	€ 892
Dalfsen	€ 818	Oldebroek	€ 878
Dongen	€ 978	Tilburg	€ 701
Heusden	€ 824	Waalwijk	€ 772
Loon op Zand	€ 989		

De hoogte van de woonlasten zegt, zonder nader onderzoek, niets over het voorzieningenniveau van een gemeente. Vandaar dat aan de uitkomst van de benchmark geen harde conclusies kunnen worden verbonden. Wel is zichtbaar waar Loon op Zand afwijkt in vergelijking met andere gemeenten. In 2023 waren de gemiddelde woonlasten in Nederland € 944.

Gemeentelijke belastingen

Verzameloverzicht opbrengsten lokale heffingen

TV	Omschrijving	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Werkelijk	Saldo	V/N
0.61	OZB-gebruikers	889	889	899	10	V
0.62	OZB-eigenaren	5.575	5.575	5.538	-37	N
0.64	Hondenbelasting	125	125	118	-7	N
0.64	Reclamebelasting	140	140	135	-5	N
3.4	Toeristenbelasting	3.239	3.239	3.257	18	V
3.4	Vermakelijkhedenretributie	565	565	539	-26	N
7.2	Rioolheffing	2.478	2.478	2.394	-84	V
7.3	Afvalstoffenheffing	3.089	3.089	3.103	14	N
	Totaal	16.100	16.100	15.983	-117	N

Onroerendezaakbelasting (OZB)

Belastingsoort	2021	2022	2023
OZB Woningen			
1. Eigenaar	0,1301	0,1213	0,1071
2. Gebruiker	-	-	-
Totaal (in procenten)	0,1301	0,1213	0,1071
OZB Niet-woningen			
1. Eigenaar	0,2449	0,2486	0,2479
2. Gebruiker	0,1943	0,1972	0,1966
Totaal (in procenten)	0,4392	0,4458	0,4445

De OZB-opbrengsten zijn gecorrigeerd met het inflatiepercentage van 2,4%, zijnde de consumentenprijsindex (CPI) in 2023. De OZB wordt geheven via een percentage van de WOZ-waarde. Het percentage voor 2023 wordt beïnvloed door twee zaken: stijging van de WOZ-waarde per 1 januari 2022 (peildatum) en macro-economische ontwikkelingen zoals die in de algemene uitkering worden meegenomen. In de tabel hiernaast staan de percentages voor 2021 tot en met 2023 vermeld.

Hondenbelasting

In het coalitieakkoord was het voornemen uitgesproken om de opbrengst hondenbelasting in overeenstemming te brengen met de kosten die gemaakt worden voor de uitvoering van de belastingtaak en de uitvoering van het beheerplan hondenuitlaatplaatsen. Dit heeft tot gevolg dat de opbrengst hondenbelasting is gedaald. De tariefverhoging, zoals opgenomen in de kadernota 2023, is daarom ook niet doorgevoerd. De tarieven zijn verlaagd met 12,9%.

Tarieven	2021	2022	2023
Eerste hond	€ 45,20	€ 46,32	€ 40,34
Tweede en volgende hond	€ 67,65	€ 69,34	€ 60,30
Kennel	€ 248,20	€ 254,40	€ 221,57

Exploitatie (x € 1.000)	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Werkelijk	Saldo	V/N
Baten	125	125	118	-7	N
Lasten	141	155	157	-2	N
Totaal	266	280	275	-9	N

Toeristenbelasting

Tarief in euro's	2021	2022	2023
Bed & breakfast (B&B)	€ 2,00	€ 2,00	€ 2,00
Groepsaccommodaties	€ 1,25	€ 1,25	€ 1,25
Kampeerterein	€ 2,00	€ 2,00	€ 2,00
Mini-kampeerterein	€ 1,25	€ 1,25	€ 1,25
Overige accommodaties	€ 3,00	€ 3,00	€ 3,00
Jaarplaats	€ 250,00	€ 250,00	€ 250,00
Seizoenplaats	€ 200,00	€ 200,00	€ 200,00
Voorseizoensplaats	€ 100,00	€ 100,00	€ 100,00

In de kadernota 2023 werd uitgegaan van een tariefverhoging van 2,5%. Gezien de ontwikkeling van het aantal overnachtingen, stijgt de opbrengst toeristenbelasting. Een tariefverhoging is daarom niet noodzakelijk. De tarieven toeristenbelasting wijzigen niet ten opzichte van de tarieven in de jaren 2021 en 2022.

Vermakelijkhedenretributie

Omschrijving	2021	2022	2023
Baten (x 1.000)	581	535	539

Vanaf 1 januari 2018 is de maatstaf van heffing voor de vermakelijkhedenretributie gewijzigd. De onderliggende methodiek is gewijzigd naar het aantal betalende bezoekers van de vermakelijkheid in peiljaar T-2 dat de 50.000 te boven gaat. Voor het berekenen van de retributie wordt gebruik gemaakt van het profijtbeginsel. De heffingsgrondslag is afhankelijk van parameters die bestaan uit de lasten die de gemeente heeft ten behoeve van de dagrecreant. Door gebruik te maken van een peiljaar in het verleden (T-2), is voor alle belastingplichtigen direct de hoogte bekend van het te betalen recht. Voor 2023 is een tarief gehanteerd van € 0,16 per betalende bezoeker.

Rioolheffing

Tarief	2021	2022	2023
Tarief tot 250m ³	€ 220,00	€ 210,00	€ 210,00

In 2017 is het Water- en Rioleringsplan (WRP) 2017-2020 vastgesteld. Voor 2023 is het tarief gelijk gebleven aan 2022. Bij dit tarief waren de totale baten en lasten op het product riolering:

Exploitatie (x € 1.000)	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Werkelijk	Saldo	V/N
Baten	2.478	2.478	2.394	-84	N
Lasten	2.478	2.478	2.587	-109	N
Egalisatievoorziening				193	V
Totaal	0	0	193	193	V

Het resultaat op het product riolering wordt onttrokken uit de voorziening riolering. Daarmee komt het saldo van deze voorziening ultimo 2023 op € 6.883.000. De baten op het product riolering worden primair bepaald door de opbrengsten rioolheffing.

Afvalstoffenheffing

Het jaarlijkse resultaat op het product reiniging, zowel voor- als nadelig, wordt verrekend met de voorziening reiniging. De voorziening reiniging is bedoeld om fluctuaties in de tarieven op te vangen. Als uitgangspunt geldt 100% kostendekkendheid. Mede als gevolg van het financiële resultaat bij de jaarrekening 2021 bereikte de voorziening reiniging een hoger niveau dan noodzakelijk wordt geacht. Daarom verstrekke het college een éénmalige korting op het tarief in 2022. De tarieven voor 2023 zijn nagenoeg gelijk aan 2022, exclusief de toegekende korting. Bij deze tarieven waren de totale baten en lasten op het product reiniging:

Tarieven (x € 1.000)	2021	2022 (excl. Korting)	2022 (incl. korting)	2023
Eenpersoonshuishouden	€ 247,20	€ 240,92	€ 225,18	€ 241,45
Meerpersoonshuishouden	€ 342,48	€ 328,34	€ 306,89	€ 328,22
Bedrijven (incl. BTW)	€ 418,48	€ 397,29	€ 371,33	€ 397,15

Exploitatie (x € 1.000)	Begroting primitief	Begroting na wijziging	Werkelijk	Saldo	V/N
Baten	3.089	3.089	3.103	14	V
Lasten	3.089	3.089	3.065	24	V
Egalisatievoorziening				-38	N
Totaal	0	0	-38	-38	N

Het resultaat op het product reiniging wordt gestort in de voorziening reiniging. Daarmee komt het saldo van deze voorziening ultimo 2023 op € 931.000. De baten op het product reiniging worden niet alleen bepaald door de opbrengsten uit afvalstoffenheffing en reinigingsrecht maar ook door opbrengsten uit afvalstromen zoals papier en PMD.

Paragraaf 2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

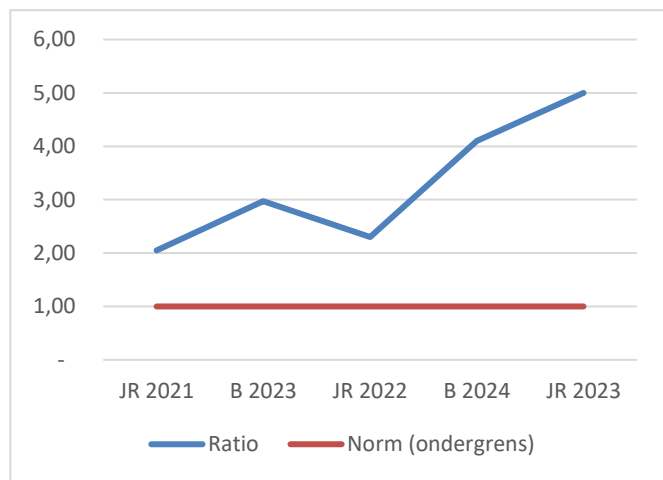
Het weerstandsvermogen is de mate waarin een gemeente in staat is om risico's op te vangen. Voldoende weerstandscapaciteit zorgt ervoor dat de uitvoering van taken en het voorzieningenniveau bij financiële tegenslagen gegarandeerd blijven. Het uitgangspunt is, zoals in het coalitieakkoord 2018-2022 is bepaald, dat de ratio van het weerstandsvermogen minimaal 1,0 moet zijn.

Weerstandsvermogen in bedragen	Jaarrekening 2021	Begroting 2023	Jaarrekening 2022	Begroting 2024	Jaarrekening 2023
Beschikbare weerstandscapaciteit	8.793	13.173	13.851	17.944	19.587
Benodigde weerstandscapaciteit	4.282	4.432	6.025	4.375	3.897
Ratio	2,05	2,97	2,3	4,1	5,0

Het risicoprofiel is afgenomen. Door de bestemming van het resultaat over 2022 is de beschikbare weerstandscapaciteit behoorlijk gestegen. Dit leidt tot een weerstandsratio die ruim voldoet aan de norm van 1,0.

Aan de inkomstenkant blijft het gemeentefonds een onzekere factor. Over de periode na 2026 is geen duidelijkheid en we verwachten dat dit pas wijzigt nadat er een nieuw kabinet is en een nieuw regeerakkoord wordt gesloten.

Aan de kostenkant hebben de mogelijke ver/nieuwbouw van schoolgebouwen een omvangrijke financiële impact.

De reservepositie is de afgelopen jaren behoorlijk verbeterd. We monitoren de ontwikkelingen op de voet en gaan over tot (her)waardering van de risico's en onzekerheden zodra hier betere schattingen van te maken zijn.

De volgende uitgangspunten worden gehanteerd bij de risico-inschatting:

- Risico's waarvoor beheersingsmaatregelen zijn getroffen welke het risico afdekken worden niet financieel vertaald in het risicoprofiel.
- Risico's met een omvang (kans x impact) kleiner dan € 100.000 worden alleen opgenomen indien de impact groter dan € 500.000 (incidenteel) of € 100.000 (structureel) is.

De volgende eerder ingeschatte risico's zijn waar nodig geactualiseerd.

Onderwerp	Omschrijving	I/S	Risico bij begroting 2024	Actualisatie	Risico bij jaarrekening 2023
Algemene uitkering gemeentefonds	De herverdeling van het gemeentefonds in 2021 is financieel volledig verwerkt in de meerjarenraming. De omvang van de algemene uitkering blijft schommelen. Hiervoor is een risico opgenomen dat er 50% kans is dat de algemene uitkering 5% afwijkt (5% afwijking is € 2,3 miljoen).	S	932	Er is geen gewijzigd inzicht op dit risico. Dit zal veranderen zodra er een nieuw regeerakkoord is. De hoogte van het risico is bijgesteld op basis van de huidige raming van het gemeentefonds.	1.130
Rentestijging	Medio 2022 heeft de Europese Centrale Bank (ECB) het rentetarief meerdere keren verhoogd. De rente op de kapitaalmarkt is hierdoor verder gestegen. Stijging van de rente leidt tot hogere rentelasten. In de meerjarenraming is rekening gehouden met een extra rentelast van € 150.000 voor nieuwe geldleningen. Het risico is dat de rentelast voor nieuwe geldleningen hoger is dan dit bedrag. 1% rentestijging op een lening van € 7.500.000 betekent een extra last van € 75.000. Risico is ingeschat op een stijging van 4%.	S	300	De rente laat de afgelopen periode een dalende lijn zien. Begin maart 2024 is de rente ongeveer 3%. De inschatting van het risico is daardoor naar beneden bijgesteld.	225
Projecten "grondbedrijf"	Uit de jaarrekening 2022 volgt een risico inschatting van bijna € 0,8 miljoen. Zie ook paragraaf grondbeleid.	I	768	De projecten zijn bij de jaarrekening 2023 geactualiseerd. Daaruit volgt dit risicobedrag.	667
Onderwijs-huisvesting	De gemeente is verantwoordelijk voor onderwijshuisvesting. Momenteel wordt onderzoek gedaan naar de huisvesting van De Vaert en het Van Haestrechtcollege. Het risico is ingeschat op de omvang van de kapitaallasten van een basisschool en een middelbare school.	S	1.200	Geen nieuw inzicht op dit risico.	1.200
Eenmalige compensatie energie	Vanuit het Rijk is voor 2023 een compensatie per huishouden toegezegd voor de oplopende energiekosten. Voor huishoudens met een inkomen tot maximaal 120% van de bijstandsnorm is er een vergoeding van € 1.300 toegezegd. Deze regeling voert Baanbrekers uit. We verwachten dat de rijksmiddelen niet toereikend zijn om de toeslagen en de uitvoeringskosten te betalen. Het risico van een tekort ligt bij de gemeente.	I	250	Geen nieuw inzicht op dit risico.	250
Rijksmiddelen duurzaamheid	De rijksmiddelen voor duurzaamheid zijn toegekend voor de periode t/m 2025. Zowel het rijk als de financieel toezichthouder (provincie) geven aan dat de middelen structureel geraamd mogen worden. Dit is in de begroting verwerkt. Het risico is dat deze middelen als gevolg van een nieuw regeerakkoord wegvallen. Impact is € 450.000 structureel. Kans vooralsnog ingeschat op 50%.	S	225	Geen nieuwe inschatting op dit risico.	225

Onderwerp	Omschrijving	I/S	Risico bij begroting 2024	Actualisatie	Risico bij jaarrekening 2023
Cyber- en datasecurity	Er is een verhoogd risico op cyberaanvallen. Met onze aanpak rondom privacy, informatiebeveiliging, maar bijvoorbeeld ook ondermijning, treffen we maatregelen om de risico's te beperken. Het vergroten van de alertheid bij medewerkers op mogelijke aanvallen is één van de belangrijkste actiepunten. Ook in Equalitverband is de samenwerking op dit punt intensief. Dit risico is tweeledig: De schade die wordt aangericht aan systemen, apparatuur en bedrijfscontinuïteit De investeringen die in Equalitverband nodig zijn om te kunnen voldoen aan aangekondigde nieuwe wettelijke vereisten.	I	200	Geen nieuw inzicht op dit risico.	200
Sportvrijstelling BTW (De Werft)	De fiscale positie van EWW B.V. ligt ter beoordeling voor bij de Belastingdienst. Daarna is duidelijk of de btw-af trek op de investering van onder andere De Werft in stand blijft. Impact is € 1 miljoen, kans is ingeschat op 50%. Met de Belastingdienst en onze fiscalist is eind 2022 gesproken over dit dossier. De vragen die waren gesteld zijn begin maart 2023 beantwoord.	I	500	Dit dossier is eind 2023 afgewikkeld met de Belastingdienst en de benodigde correcties zijn gedaan. De gevolgen zijn verwerkt in de jaarrekening 2023. Dit risico kan daarmee vervallen.	0
BTW De Wetering	Voor de Wetering wordt ingezet op het volledig verrekenen van de BTW op de investeringskosten. Hierover bestaat vooraf echter geen zekerheid. In het worst-case scenario blijkt achteraf dat een groot deel van de BTW niet verrekenbaar is. Dit gaat om € 1,2 miljoen.	I	0	In het nieuwe voorstel voor De Wetering wordt niet ingezet op het volledig verrekenen van de BTW. We zien in dit project geen specifiek BTW-risico. Dit risico kan vervallen.	0
Extra middelen jeugdzorg	Uit het Regeerakkoord blijkt dat de jeugd gelden voor de periode 2022 – 2025 worden doorgevoerd. Na 2025 moet rekening gehouden worden met een daling. Tot 2026 waarden we dit risico vooralsnog op 0. De koepels maken jaarlijkse afspraken met het ministerie over de zekerheid die aan gemeenten gegeven kan worden over de ontwikkeling van deze middelen. Deze lijn volgen we en blijkt tot op heden betrouwbaar.	S	0	Dit risico is ongewijzigd.	0
Wetgeving natuurbescherming	De wetgeving rondom natuurbescherming, -verbetering en de reductie van stikstof heeft invloed op de uitvoering van fysieke bouw- en/of onderhouds-projecten. Dit kan een negatief effect hebben op zowel tijd als geld.	S	PM	Geen nieuwe inschatting op dit risico.	PM
Totaal			4.375		3.897

De volgende risico's zijn nieuw

Onderwerp	Omschrijving	I/S	Risico bij jaarrekening 2023

Samenvatting risico-inschatting

Risico-inschatting in bedragen	Risico
Geactualiseerde eerder ingeschatte risico's	3.897
Nieuwe risico's	0
Inschatting begroting 2023	3.897

Financiële kengetallen

Kengetallen	Streefwaarde	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Solvabiliteit	20-50%	21%	25%	29%	37%	35%	29%	27%	27%	28%
Netto schuldquote	< 90%	62%	38%	42%	26%	27%	47%	55%	52%	48%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle geldleningen	< 90%	49%	28%	31%	25%	26%	46%	53%	51%	47%
Grondexploitatie	< 20%	11%	2%	1%	1%	-2%	-1%	-1%	-1%	-1%
Structurele exploitatieruimte	> 0%	-3%	6%	5%	11%	1%	0%	2%	-1%	-1%
Belastingcapaciteit	90-105%	110%	121%	115%	98%	97%	98%			
Netto schuld per inwoner	in euro's	1.207	790	857	758	868	1.310	1.587	1.484	1.384

De gerealiseerde cijfers zijn gebaseerd op de jaarrekeningen t/m 2023. De prognose vanaf 2024 komt uit de huidige begroting en wordt bij de begroting 2025 voor het eerst bijgesteld. Voor alle kengetallen geldt dat hierin het huidige investeringsvolume is meegerekend.

De **solvabiliteit** is in de afgelopen jaren fors verbeterd. Ten opzichte van 2022 is een geringe daling zichtbaar. Dit komt vooral doordat het balanstotaal is toegenomen. Het eigen vermogen is constant gebleven. De toename van het aantal specifieke uitkeringen die nog besteed moeten worden, is een belangrijke reden voor de toename van het balanstotaal.

De **netto schuldquote** is gelijk gebleven ten opzichte van vorig jaar.

Een omvangrijke **grondexploitatie** is risicovol als daarmee de baten van de gemeente in grote mate afhankelijk zijn van de opbrengsten uit grondexploitaties. De boekwaarde van de grondexploitatie is negatief, wat betekent dat er meer inkomsten zijn geweest dan kosten. De kosten moeten nog gemaakt worden. Hierdoor wordt de grondexploitatie als weinig risicovol beschouwd.

De **structurele exploitatieruimte** is afgerond 1%. Het structureel begrotingssaldo is licht positief.

De **belastingcapaciteit** wordt berekend door de gemiddelde woonlasten van een gezin af te zetten tegen het landelijk gemiddelde. Dat gemiddelde wordt gebaseerd op de Atlas van de Lokale Lasten van het COELO. Een belastingcapaciteit hoger dan 100% betekent dat de gemiddelde woonlasten in onze gemeente hoger zijn dan het landelijk gemiddelde. Aangezien het landelijk gemiddelde voor 2024 nog niet bekend is, is gerekend met het gemiddeld over 2023. Dit is afgezet tegen onze woonlasten van 2024.

Net als de schuldquote loopt ook de **schuld per inwoner** op als gevolg van het investeringsniveau.

- *Bergstraat*: vervanging van het wegdek en aanpassing ten behoeve van verbeteren verkeersveiligheid voor fietsers;
- *Speelvoorziening President Kennedyplein*: vervanging van de speelvoorziening door andere toestellen en realisatie van een free run parcours;
- *Meijerijlaan*: herstraten en huisaansluitingen vervangen.

Verder is in 2023 voor een aantal grote projecten de voorbereiding gestart zoals vervanging van het rioolgemeal Westwaard, Salmrijck, Strieckenlaan e.o., Vaartenbuurt en Roestelbergseweg.

Riolering en water

Voorziening	Omschrijving	Hoeveelheden
Inzameling	Kolken hemelwaterriolering	2.800 stuks
	Kolken gemengde riolering	7.200 stuks
Afvoer (vrij verval)	Gemengde riolering	84,3 km
	Vuilwaterriolering	20,7 km
	Hemelwaterriolering	30,3 km
	Overstortputten (verbeterd) gemengde riolering	16 stuks
	Hemelwateruitlaten (verbeterd) gescheiden riolering	18 stuks
Afvoer (mechanisch)	Persleidingen	14,8 km
	Drukriolering	67 km
	Drukriool-pompunits	238 stuks
	Rioolgemalen	32 stuks
	Bergingsvoorzieningen	3 stuks
	Randvoorzieningen	5 stuks
	Infiltratievoorzieningen	8 stuks
	Bijzondere (hemelwater) voorzieningen (bijv. wadi's)	0 stuks
Meetpunten	Grondwater	22 stuks
	Afvalwater	3 stuks
	Oppervlaktewater	0 stuks

In 2023 is uitvoering gegeven aan het Programma Water en Riolering (PWR) 2021-2024 en bijbehorend Actieplan 2021-2024. De budgetten binnen riolering en water bleken in 2023 onvoldoende toereikend om de benodigde maatregelen uit te kunnen voeren. Het te kort aan saldo op de producten riolering en water is uit de voorziening riolering gehaald, zoals toegelicht in de paragraaf Lokale heffingen.

Wegen, openbare verlichting en civiele kunstwerken

Voorziening	Omschrijving	Hoeveelheden
Wegen	Asfaltverharding	529.600 m ²
	Elementenverharding	991.200 m ²
	Betonverharding	35.900 m ²
	Halfverharding	119.100 m ²
Openbare verlichting	Masten	5.700 stuks
	Armaturen	5.800 stuks
	LED Lampen	3.061 stuks
	Gewone lampen	3.239 stuks
Civiele kunstwerken	Bruggen en loopconstructies	6 stuks
	Tunnels en viaducten	4 stuks
	Muren en keerwanden	9 stuks

In 2023 is er uitvoering gegeven aan de beheerplannen wegen en civiele kunstwerken door middel van zowel kleinere als grotere infrastructurele projecten. Daarnaast is er in 2023 verder gegaan met de omvorming naar energiezuinige verlichting zoals LED. Dit is deels uitgevoerd met beschikbare middelen vanuit de reserve. In 2024 wordt het restant van dit project uitgevoerd. In 2023 is het budget voor civiele kunstwerken en wegen voldoende toereikend gebleken om uitvoering te kunnen geven aan de vastgestelde beheerplannen. Bij de openbare verlichting is het budget ook voldoende gebleken. Er is wel een stijging van de energiekosten geweest in 2023, de toename van het aantal LED-lampen met een lager energieverbruik kan dit deels compenseren.

Openbaar groen, speelvoorzieningen en straatmeubilair

Voorziening	Omschrijving	Hoeveelheden
Groen	Gazons, beplanting etc.	1.374.204 m ²
	Bloembakken	16 stuks
Meubilair	Banken en afvalbakken	559 stuks
	Hekwerken	2.114 m
Speelvoorzieningen	Toestellen	307 stuks
Afvalvoorzieningen	Ondergrondse containers	87 stuks
		30 locaties

Het openbaar groen, speelvoorzieningen en straatmeubilair in de gemeente Loon op Zand speelt een belangrijke rol in de leefbaarheid van de gemeente. In 2023 is een vervolg gegeven aan het uitvoeren van de verschillende groenrenovaties binnen onze gemeente. Bij het meubilair zijn we bezig met een optimalisatieslag. Op basis van vulgraadmetingen en analyses van de inhoud van de afvalbakken zijn bakken verplaatst of verwijderd. Hiermee is het aantal afvalbakken afgenomen maar de bakken die er staan worden wel beter gebruikt. Verder zijn we een experiment gestart met zakjes dispensers voor hondenpoep en extra borden geplaatst om mensen bewust te maken van de regels omtrent het hondenbeleid. Dit experiment wordt in 2024 geëvalueerd en mogelijk verder uitgerold.

Gebouwen

Op dit moment zijn negen maatschappelijke gebouwen in eigendom, beheer en onderhoud van onze gemeente. Daarnaast zijn twee panden in eigendom van de gemeente, maar worden het beheer en al het klein onderhoud conform afspraak uitgevoerd door beheerder/exploitant.

- De Wetering - Voor de functies in De Wetering is in 2023 alleen noodzakelijk instandhoudingsonderhoud uitgevoerd, op sobere en doelmatige wijze, zodat deze voldoet aan de wettelijke eisen. Eind december 2023 heeft De Wetering haar deuren gesloten.
- De Werft – Gemeente is met de exploitant van De Werft (Vebego) en Eerste Judoclub Kaatsheuvel in goed overleg voor de afronding van EWW B.V. (exploitatie De Werft en De Wetering B.V.).
- Het Klavier – In 2023 is alles tot in detail uitgewerkt om “de harde knip” te gaan realiseren. In december 2023 is de eerste stap gezet door middel van het vervangen van de beglazing.
- Westkant - Het pand is in gebruik door de Vastgoedbeschermer tot aan het moment van verkoop.
- De Brandweerkazernes – Er is gewerkt aan een document om Duurzaam Maatschappelijk Vastgoed (DUMAVA) subsidie aan te vragen voor de duurzame investering van beide brandweerkazernes om naar verwachting eind 2024 te kunnen starten aan de verduurzaming.
- Theresiaschool – Het pand is in gebruik voor tijdelijke huisvesting en voor Oekraïense vluchtelingen.
- Gemeentewerf – In 2023 is gewerkt aan een meervoudig onderhandse aanbesteding voor duurzaam vervangingen van het dak en dakveiligheid, ledverlichting, zonnepanelen en het vervangen van installaties. In Q1 2024 wordt de aanbesteding uitgevraagd. Ook is gewerkt aan een document om DUMAVA subsidie aan te vragen voor de duurzame investering welke in april 2024 aangevraagd wordt.
- President Kennedylein 2 – Mikz heeft in 2023 het gebouw gehuurd van de gemeente en gezorgd voor het onderhoud en beheer. De huurovereenkomst is verleng tot en met april 2024.
- Voor De Werft, Het Klavier, beide brandweerkazernes en de Gemeentewerf is een aanbesteding gedaan voor onderhoud Elektro en Werktuigbouwkundig. Deze aanbesteding is gewonnen door BINK en is voor Het Klavier, De Werft, beide brandweerkazernes en de Gemeentewerf gestart op 1 februari 2024.

Paragraaf 4. Bedrijfsvoering

Organisatieontwikkeling

We zijn succesvol als zelfstandige gemeente als:

1. de inwoners tevreden zijn over de dienstverlening (dienstverlening);
2. de gemeente Loon op Zand financieel gezond is op de korte en lange termijn (middelen);
3. de organisatie in staat is om te zorgen voor een goede bezetting (mensen); en
4. de organisatie in staat is om haar taken uit te voeren (processen).

Deze ambitie is de leidraad bij de stappen die we zetten als organisatie. We doen dit langs drie sporen:

- Spoor 1 omvat activiteiten die leiden tot het leveren van een betere dienstverlening aan inwoners en ondernemers, door een bereikbare en adequate dienstverlening te bieden. Een visie op dienstverlening is uitgewerkt en richt zich in 2025 op: multichannel en online. Deze visie omvat 3 opgaven: LOL-principe frontofficeconcept en 5 serviceformules, waarvan participatie er een is. De drie opgaven worden verder uitgewerkt in het najaar van 2022 en verder.
- Spoor 2 omvat activiteiten omtrent vitaliteit van collega's, zoals een medewerkersonderzoek, ziekteverzuimbeleid, HR-gesprekken en de start van het opzetten van een nieuw functiehuis.
- Spoor 3 omvat activiteiten waardoor in een goede samenwerking én met de juiste randvoorwaarden resultaten worden geboekt, zoals aandacht voor procesmanagement, de planning & controlcyclus, ICT-ontwikkeling, opdrachtgever-/opdrachtnemerschap en het uitwerken van een nieuw sturingsmodel.

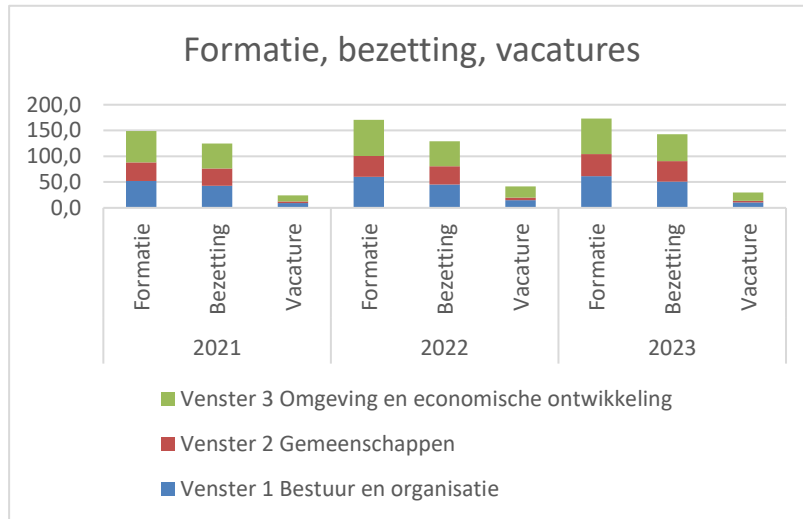
De accenten in 2023 waren:

Wat wilden we doen?	Wat hebben we gedaan?
We werken het vitaliteitsbeleid verder uit op basis van het onderzoek in 2022 (TNO onderzoek instrumentarium Duurzame Inzetbaarheid Index ne Psycho Sociale Arbeid) in het actieplan. Dit betekent dat we inzetten op preventie in plaats van curatieve ondersteuning. Dit resulteert onder meer in het terugdringen van het ziekteverzuim.	We werkten preventief aan de mentale weerbaarheid van medewerkers onder meer door het aanbod van workshops "mentale fitheid door focus". We sloten ons aan bij OpenUp, een online platform dat laagdrempelige ondersteuning biedt aan medewerkers op diverse leefgebieden. Het is nog te vroeg om vast te stellen in hoeverre deze maatregelen bijdragen aan de terugloop van het ziekteverzuim. We zien wel dat het ziekteverzuim is teruggelopen van 8,4% in 2022 naar 6,8% in 2023. In 2023 zetten we een grote stap met de implementatie van het nieuwe functiehuis. In plaats van de beoordeling op basis van de resultaten die een medewerker oplevert, voeren het gesprek over de toegevoegde waarde die een medewerker levert. Het functiegebouw is volledig gedefinieerd. De inpassingsgesprekken zijn grotendeels gevoerd en worden begin 2024 afgerond. Net voor de zomer van 2024 zal het implementatieproces volledig zijn afgerond en volgt de borging in de reguliere HR-gesprekkencyclus. Deze heeft als gevolg van het gewijzigde functiegebouw ook een verandering ondergaan.
We zetten in op het versterken van onze vaste formatie en het terugdringen van externe inhuur. We richten ons vooral op het aantrekken van jong talent, waarbij we investeren in hun groeiproces.	In het Sociaal Domein, bij klantcontactcentrum (KCC) en informatiemanagement worden trainees ingezet. Bij team financiën zijn twee junior adviseurs gestart. Dit blijkt een succesvolle werkwijze om jong talent aan te trekken en aan ons te binden. Zoals eerder gecommuniceerd kennen we in onze organisatie een groot aantal vacatures. In 2023 was externe inhuur nog steeds nodig om de continuïteit te kunnen blijven garanderen en voor de inzet van specifieke expertise. Einde 2023 is de inzet geïntensiveerd om de vaste formatie te versterken, onder meer met de werving van de nieuwe domeinmanagers. De vruchten zullen hiervan vooral in 2024 kunnen worden geplukt.
De herstructurering van de organisatie moet in 2023 worden afgerond.	Einde 2023 is het voorstel voor de herstructurering van de organisatie afgerond. De ondernemingsraad heeft zich achter het voorstel geschaard. Dit betekent een kanteling van de organisatie van zeven functionele afdelingen naar drie domeinen en een kleine concernstaf. De managementstructuur is opnieuw gedefinieerd zodat aandacht voor medewerkers en focus op resultaat hand in hand kunnen gaan. De voorbereidingen zijn getroffen zodat de nieuwe teams en met name de bedrijfsbureaus en strategische staf binnen de domeinen in hun rol kunnen groeien. Dit ontwikkeltraject start in 2024.
In 2023 vergroten we de aandacht op de ontwikkeling van onze medewerkers. Naast kennisontwikkeling, ligt het accent op het ontwikkelen van competenties en vaardigheden.	In eerdere jaren moesten we vaststellen dat er onderuitputting zat in het opleidingsbudget. In 2023 is dit effect veel kleiner. Dit heeft onder meer te maken met de opleiding en begeleiding van jong talent en afspraken in de inpassingsgesprekken bij de implementatie van het nieuwe functiegebouw. In het kader van de organisatieontwikkeling krijgen de ontwikkeling van competenties en vaardigheden steeds meer aandacht, bijvoorbeeld met vraagstellingen "hoe kan ik toegevoegde waarde blijven leveren, in een steeds veranderende omgeving en ook teamsamenstelling?"
We treffen maatregelen dat we de loonkosten beter kunnen beheersen.	Met de vertaling van de gewijzigde organisatiestructuur naar de ondersteunende systemen, zijn ook de personele budgetten overzichtelijker gestructureerd. Het nieuwe functiegebouw brengt bovendien keuzes met zich mee over de wijze waarop de loonkosten worden begroot, de realisatie gemonitord kan worden en de gronden waarop deze tussentijds kunnen wijzigen. Dit zijn de voorbereidende stappen om meer grip te krijgen op de totale loonsom.
Incidenteel extra middelen voor het op orde brengen van het informatiebeheer.	In venster 1 is reeds toegelicht dat hierin vertraging is opgelopen vanwege bezettingsproblemen en de benodigde inzet bij de opvolging van Woo-verzoeken. In 2024 integreren we de benodigde stappen met de implementatie van het e-depot.

Hoe kunt u onze resultaten volgen?

De kengetallen die wij hier presenteren, sluiten aan bij de indicatoren die in februari 2022 door de raad zijn vastgesteld in het kader van de bestuurlijke toekomst. We presenteren de cijfers jaarlijks per 1 juli. 2021 hanteren we als het jaar van de Nulmeting.

Formatie, bezetting en vacatures

In deze grafiek ziet u het verloop van de toegekende formatie, de feitelijke bezetting en de ontwikkeling van het aantal vacatures. Ten opzichte van 2022 ziet u een lichte afname van het aantal vacatures. De organisatie is continu in beweging. 2023 stond in het teken van de organisatieontwikkeling. Als gevolg van de inrichting van de gewijzigde organisatiestructuur zijn eind 2023 (en formeel per 1 januari 2024) nieuwe rollen en daarmee ook vacatures ontstaan.

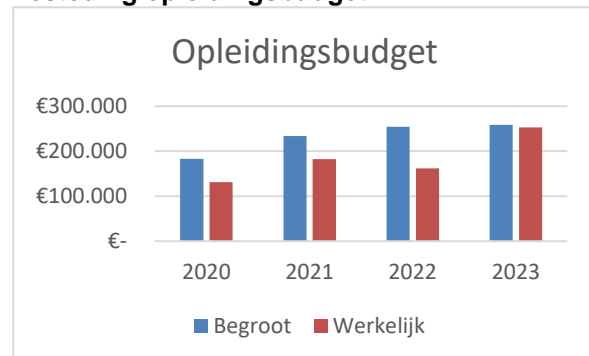
Ziekteverzuim

We constateren dat het ziekteverzuim in 2023 verder is gedaald van 8,4% in 2022 naar 6,8% in 2023.

Met ons vitaliteitsbeleid zetten we de afgelopen jaren vooral in op preventie en vroegsignalisering en tegelijkertijd het waardevol begeleiden van medewerkers met langdurige behandel- en hersteltrajecten. De afbouw in het ziekteverzuim is vooral gerealiseerd door een daling van het langdurig verzuim.

Besteding opleidingsbudget

Met de stappen die we de afgelopen jaren hebben gezet in het kader van de vitaliteit en de kwaliteitsontwikkeling van onze medewerkers is bij de begroting 2021 besloten tot een stapsgewijze verhoging van het opleidingsbudget. De besteding stond in eerdere jaren onder druk vanwege Corona, maar ook de druk op de uitvoering. In 2023 zien we met de besteding van het opleidingsbudget een eerste resultaat in de focus op het vergroten van de inzetbaarheid van de medewerkers. Door de keuze om jong talent aan te trekken en die ook zelf te scholen, betekent dit een grotere inzet van

het opleidingsbudget. Daarnaast zijn er in het kader van de implementatie van het functiegebouw gesprekken gevoerd met de medewerkers gericht op de benodigde ontwikkelstappen om hun rol volledig te kunnen vervullen. Dit resulteert in een besteding van ruim 97% van het opleidingsbudget ten opzichte van zo'n 71% in 2020.

Ondersteunend en faciliterend instrumentarium

We leveren de juiste tools, middelen en ondersteuning voor de uitvoering van primaire processen en maatschappelijke opgaven. Zo dragen we bij aan systemen, cultuur, werkprocessen, samenwerking en dienstverlening die passen bij een toekomstbestendige organisatie.

Wat wilden we doen?	Wat hebben we gedaan?
Informatiebeheer op orde, gevolgd in 2024 door aansluiting e-depot	Zoals toegelicht in venster 1 heeft deze ontwikkeling vertraging opgelopen. Deze halen we in door de stappen te integreren in de aanpak voor de aansluiting op het e-depot.
Afstoten van de brandweerkazerne en doorvoeren benodigde aanpassingen in het Klavier.	Per 1 juli 2023 was de verhuizing van de Oude Brandweerkazerne naar het Klavier een feit. Het oorspronkelijke werkcafé en ruimte vergaderruimte 1.11 zijn omgevormd tot een werkcafé waar het aspect ontmoeten en informeel overleg (als belangrijke onderdelen van het flexibel kantoorconcept) zichtbaar zijn gerealiseerd.

Financiële vertaling organisatieontwikkeling

In de begroting 2023 namen we een overzicht op waaruit een herschikking van budgetten bleek om de voorbereidende stappen te zetten richting loonsomsturing. Daarnaast werden wijzigingen in de formatie geconcretiseerd. Deze formatie is toegevoegd en komt ook tot uiting in het overzicht van formatie, bezetting en vacatures. In 2023 waren de volgende budgetten gereserveerd voor de organisatieontwikkeling:

-	Organisatieontwikkeling introductie structuur in 2023	€ 280.000 (N)
o	Werving & selectie	€ 40.000
o	Projectbudget organisatieontwikkeling	€ 240.000
-	Informatiebeheer op orde	€ 75.000 (N)
-	Opheffen locatie kantoor brandweerkazerne	€ 50.000 (V)

Informatiebeheer op orde en opheffen locatie brandweerkazerne zijn reeds toegelicht. De middelen voor werving & selectie zijn ingezet in onder meer de procedures voor de domeinmanagers en de concerncontroller. Het projectbudget organisatieontwikkeling is ingezet voor de inzet van de programmaregisseur organisatieontwikkeling en de projectondersteuning organisatieontwikkeling en implementatie functiegebouw. Dit budget is niet geheel besteed en wordt overgeheveld (evenals de middelen informatiebeheer op orde) naar 2024 voor de ondersteuning van de ontwikkelstappen op het vlak van HRM.

Personele lasten en externe inhuur

Uitgaven	Begroot	Begroot na wijziging	Werkelijk	Restant
Bruto salariskosten	15.565	15.185	12.617	2.568
Personeelsgerelateerde kosten	305	321	266	55
Ziek/peik	127	471	311	160
Externe inhuur	-273	44	4.419	-4.375
Trainees	-	165	103	62
Subtotaal	15.723	16.186	17.716	-1.530
Inkomsten	Begroot	Begroot na wijziging	Werkelijk	Restant
Doorberekende uren	-995	-995	-1.684	689
Doorberekende overhead	-50	-50	-351	301
Subtotaal	-1.045	-1.045	-2.035	990
Saldo	14.679	15.140	15.681	-540

Het verschil tussen de geraamde salariskosten en de werkelijke salariskosten is de vacatureruimte. Dit is financiële ruimte die beschikbaar is om externe inhuur in te zetten. Een tweede bron is de inzet van ziek/peik en trainees. Vervolgens worden een deel van de salariskosten doorbelast naar projecten en uitvoeringsprocessen waar leges tegenover staan. Denk bijvoorbeeld aan de salariskosten gerelateerd aan afval, riool, maar ook vergunningverlening. Dit zijn de doorberekende uren. En tot slot is in de begroting 2021 besloten om de overhead van externe inzet in projecten ook door te berekenen.

Al deze posten bij elkaar laten zien dat er een nadelig resultaat op de personele lasten is van € 540.000. Dit wordt verklaard door:

-	Verwerking implementatie functiegebouw in de salariskosten:	€ 275.000
-	Overschrijding op externe inhuur:	€ 265.000

De overschrijding op externe inhuur wordt verklaard door de inhuur gemeentesecretaris, de Woo-coördinator, Woo-adviseur en medewerker verbijzonderde interne controle.

Wet open overheid

Op 1 mei 2022 is de Wet open overheid (Woo) in werking getreden. De implementatie van deze wet in onze organisatie is dan ook in volle gang. De Woo richt zich op een transparante overheid. Bepaalde informatie moet op grond van deze verplicht en actief openbaar gemaakt worden. In de wet is bepaald dat dit stapsgewijs gaat. Ook informatieverzoeken aan de overheid vallen onder deze wet (Woo-verzoeken).

De Woo raakt een groot aantal processen in onze organisatie en grijpt in het dagelijks handelen. Werkprocessen, ICT-systemen en onze informatiehuishouding moeten anders (conform de wet) worden ingericht. Daarnaast is een belangrijk onderdeel het creëren van bewustwording bij medewerkers. De Woo moet een vanzelfsprekendheid worden.

In mei 2022 is het eerste onderdeel van de Woo in werking getreden, de zogeheten passieve openbaarmaking door het indienen van een Woo-verzoek mogelijk te maken. In onderstaande tabel leest u wat het verloop is van de Woo-verzoeken in 2022 en 2023.

	2022	2023
Totaal aantal verzoeken	5	45
Aantal afgewikkelde verzoeken	5	41
Aantal openstaande verzoeken	0	4

De verzoeken die we ontvangen zijn van wisselende impact. Van hele kleine verzoeken die snel afgewikkeld kunnen worden tot grote verzoeken waarbij een grote hoeveelheid documenten wordt opgevraagd. Voor de regie op het afwikkelen van Woo-verzoeken is in 2023 een contactpersoon ingehuurd. In de begroting 2024 is voor deze rol formatie toegekend. Deze vacature staat op dit moment uit.

Informatiebeveiliging

In het kader van dienstverlenend en betrokken gemeente Loon op Zand, is het cruciaal voor inwoners, ondernemers, ketenpartners en eigen organisatie, dat onze gemeente goed omgaat met de ter beschikking staande informatie. De juiste informatie, voor de juiste persoon op het juiste moment beschikbaar hebben. Dat is waarop wordt ingezet. Vanuit de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) zijn hiervoor normen en maatregelen opgesteld, waaraan de organisatie moet voldoen.

Inzicht en overzicht

Het is belangrijk dat de organisatie een duidelijk en helder beeld heeft van alle informatie, informatie verwerkende systemen en activa, die van belang zijn voor de beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid van de informatie. Met het oog op naderende wetgeving rondom Network and Information Security directive 2 (NIS2), is en wordt er ingezet op verdere verdieping van dit inzicht en overzicht.

Opzet, bestaan, werking

De samenwerking tussen verschillende belanghebbenden binnen de organisatie (bestuur, management, functionaris voor de gegevensbescherming, privacy officer, chief information security officer, archivaris, controller en overige informatieprofessionals) wordt verder vormgegeven, zodat maatregelen ter bescherming van de informatiehuishouding integraal worden opgenomen in opzet, bestaan en werking van de organisatie rondom dit onderwerp. Dit zorgt ervoor dat er beter wordt samengewerkt en een veel omvattender en vollediger beeld ontstaat van de informatiehuishouding, waardoor de organisatie in control komt op de maatregelen en normen uit de BIO.

Bewustwording

Bewustwording blijft een belangrijk onderdeel van de beveiligingsmaatregelen. Medewerkers, waaronder gebruikers en iedereen die toegang heeft tot een device, het netwerk en/of de beveiligde zones van de gemeente worden blijvend getraind om alert te blijven op mogelijke gevallen van misbruik.

Controle op naleving IB-beleid

Net als in voorgaande jaren zijn in 2023 de zelfevaluaties uitgevoerd via de Eenduidige Normatiek Single Information Audit (ENSIA). Volgens de richtlijnen van deze audit zijn de uitkomsten van de zelfevaluaties via een collegeverklaring met assurance rapport opgesteld door een onafhankelijke auditor. De resultaten van alle zelfevaluaties zijn gedeeld met de betreffende toezichthouders. In 2023 hebben de

volgende verplichte zelfevaluaties plaatsgevonden met bijbehorend resultaat. Er is een verbeterplan opgesteld voor de betreffende negatieve uitkomst van de zelfevaluatie voor BAG en BRO. Deze worden door het management gemonitord.

Onderwerp	Zelf-evaluatie omschrijving	Resultaat
DigiD	Gemeente Loon op Zand biedt e-dienstverlening aan waarvoor deze DigiD-aansluiting voor authenticatie wordt gebruikt.	
Suwinet	Alle werkzaamheden met betrekking tot Suwinet voor de gemeente Loon op Zand, vinden plaats bij Baanbrekers.	
BRP	De uitvoering van de basisregistratie Personen, zijn zowel op informatiebeveiliging als op kwaliteit geëvalueerd.	
Reisdocumenten	De uitvoering van de reisdocumenten, zijn zowel op informatiebeveiliging als op kwaliteit geëvalueerd.	
BAG	De zelfevaluatie Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG), betreft de kwaliteit van de registratie (geen informatiebeveiliging)	
BGT	De zelfevaluatie Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT), betreft de kwaliteit van de registratie (geen informatiebeveiliging)	
BRO	De zelfevaluatie Basisregistratie Ruimtelijke ondergrond (BRO), betreft de kwaliteit van de registratie (geen informatiebeveiliging).	

BIO compliancy

De gemeente Loon op Zand behartigt haar belangen rondom de BIO onvoldoende. Inzicht, overzicht en controle moeten worden verkregen over de volledige informatiehuishouding. Gelet op de nieuwe NIS2 wetgeving wordt het steeds belangrijker om het beheer, inzicht, overzicht en de controle op de informatiehuishouding op basis van risicomangement verder vorm te geven over alle informatie, systemen en overige activa van de organisatie. Er is een start gemaakt om verbeterplannen vorm te geven, waarbij het management opdrachtgever is. Omdat de organisatie al beschikt over alle software om dit verder vorm te geven, kan dit binnen niet al te lange tijd worden ingericht. Doordat de ontwikkelingen op het gebied van digitalisering niet stilstaan, zullen steeds nieuwe dreigingen blijven ontstaan, waarvoor het treffen van beveiligingsmaatregelen noodzakelijk blijft. Informatieveiligheid is duidelijk niet een eenmalige actie/verbetering maar een continu proces.

Rekenkameronderzoek Midden- en west Brabant / SSC Equalit

Het rapport op de penetratietest van de rekenkamer heeft aangetoond dat in opzet, bestaan en werking er nog acties te nemen zijn, door zowel de eigen organisatie, zoals hierboven benoemd, als de leverancier van onze technische infrastructuur. De tekortkomingen zijn door Equalit opgepakt en gemitigeerd. Sommige maatregelen vergen meer tijd om te worden opgelost, waarvoor de leverancier acties op touw heeft gezet. 100% garanties op een veilige informatiehuishouding kunnen niet worden gegeven. Door de inzet van de maatregelen, de samenwerking van de CISO's en de door de organisatie ingezette weg op meer inzicht en overzicht, raakt de organisatie steeds beter in control op haar informatiehuishouding.

Rechtmatigheid

Vanaf boekjaar 2023 legt het college van B&W verantwoording af over de rechtmatigheid van baten, lasten en balansmutaties. Uit de uitgevoerde controlewerkzaamheden blijken twee bevindingen ten aanzien van de rechtmatigheid:

Niet Europees aanbesteden opdrachten externe inhuur

Uit de analyse van de aanbestedingen blijkt dat in een aantal gevallen de opdrachtwaarde van externe inhuur boven de grens voor Europese aanbestedingen komt. Deze overschrijding ontstaat meestal na een aantal verlengingen. De waarde van de oorspronkelijke opdracht inclusief verlengingen komt dan boven de grens. Deze bevinding is niet nieuw. Tot en met boekjaar 2022 bleef de fout onder de controletolerantie. Voor boekjaar 2023 geldt dat deze de tolerantie overstijgt. Het belang van continuïteit op de betreffende rollen in de organisatie is zeer groot. In 2024 worden maatregelen genomen om deze fout te voorkomen. Gedacht wordt aan een dynamisch aankoopstelsel waarin opdrachten eenvoudig aanbesteed kunnen worden of aan raamcontracten met één of meer partijen.

Over- en onderschrijdingen begrotingsrechtmatigheid

In de analyse begrotingsrechtmatigheid (onderdeel van de toelichtingen op het overzicht van baten en lasten) zijn alle onder- en overschrijdingen van baten en lasten opgenomen.

Paragraaf 5. Financiering

De paragraaf bevat een toelichting op het risicobeheer van de financieringsportefeuille en geeft inzicht in de rentelasten, het renteresultaat, de wijze waarop rente aan investeringen, grondexploitaties en taakvelden wordt toegerekend en de financieringsbehoefte.

Renterisico

De kasgeldlimiet en de renterisiconorm moeten voorkomen dat de leningenportefeuille van gemeente te gevoelig is voor schommelingen in de rente. De kasgeldlimiet richt zich op leningen met een korte looptijd en de renterisiconorm richt zich juist op langlopende leningen.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is bedoeld om het renterisico op geldleningen te beperken. Als er veel kortlopende leningen (kasgeldleningen) zijn, dan is de financieringsportefeuille gevoeliger voor rentewijzigingen. Over het algemeen hebben kortlopende leningen een lagere rente en zijn daarom goedkoper. De omvang van de netto vlottende schuld is beperkt tot maximaal 8,5% van het begrotingstotaal.

Financiering	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Limiet	5.500	5.500	5.500	5.500
Netto vlottende schuld	-13.524	-14.491	-16.098	-9.475
Ruimte binnen limiet	19.024	19.991	21.597	14.975

De netto vlottende schuld is negatief omdat de vlottende vorderingen groter zijn dan de vlottende schulden. Hierdoor is de ruimte om kasgeldleningen aan te trekken in feite groter dan de kasgeldlimiet. In alle kwartalen zijn we onder de kasgeldlimiet gebleven.

Renterisiconorm

Renterisico's op de langere termijn beheersen we door de toepassing van de zogenaamde renterisiconorm. In de kern komt deze erop neer dat niet op hetzelfde moment een omvangrijke herfinanciering leningen plaatsvindt tegen op dat moment bijvoorbeeld fors hogere rentepercentages. De jaarlijkse verplichte aflossingen en renteherzieningen mogen niet meer bedragen dan 20% van het begrotingstotaal. We voldoen aan de renterisiconorm.

Norm	Risico
Renterisiconorm	13.027
Aflossingen	-2.147
Ruimte binnen norm	10.880

Financiering

Dit onderdeel geeft inzicht in de ontwikkeling van onze langlopende leningen en uitzettingen. De rentelast over deze leningen bedraagt in 2023 € 724.000. De gemiddelde rente is 2,85%.

Opgenomen leningen	2023
Stand 1 januari	25.391
Aflossingen	-2.147
Opgenomen	0
Stand 31 december	23.245

De rentebaar over deze leningen bedraagt in 2023 € 53.000. De gemiddelde rente is 4,6%.

Uitgezette leningen	2023
Stand 1 januari	1.141
Aflossingen	-81
Opgenomen	141
Stand 31 december	1.201

Garanties op leningen aan derden

Naast de leningen die we zelf aangaan zijn er nog een aantal leningen 'door verstrekt' aan derden of staan we garant voor leningen die aan derden zijn verstrekt door een bankinstelling. In deze situatie is er geen sprake van bankieren. De leningen aan woningbouwverenigingen zijn aflopend van aard en stammen nog uit de periode dat het gebruikelijk was dat we voordelig leningen aantrokken bij bijvoorbeeld de Bank Nederlandse Gemeenten en deze onder dezelfde condities verstrekten aan de betreffende woningbouwvereniging.

Garanties geven we alleen uit hoofde van de publieke taak. Bijvoorbeeld een garantstelling aan een bank voor een vereniging voor de aanleg van een sportveld.

Garanties op verstrekte bedragen	2023
Leningen aan verenigingen, stichtingen en natuurlijke personen	1.070
Leningen aan woningbouwverenigingen	132.504
Totaal	133.574

Over het algemeen zijn deze risico's op verstrekte geldleningen beperkt omdat ofwel contragaranties zijn verstrekt of een hypotheek als onderpand is afgegeven.

Schema rentetoerekening

Rentelasten	Bedrag
Externe rentelast over korte financiering	4
Externe rentelast over lange financiering	724
Externe rentebaten	-220
Totaal door te rekenen extra rente	508
Rente die aan grondexploitatie moet worden doorberekend	-39
Rente van projectfinanciering (niet van toepassing)	0
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	469
Rente over eigen vermogen en voorzieningen	0
Aan taakvelden toe te rekenen rente	469
Werkelijk aan taakvelden toegerekende rente (via renteomslag)	827
Renteresultaat, onderdeel van resultaat op taakveld treasury	358

Paragraaf 6. Verbonden partijen

Het begrip verbonden partij is vastgelegd in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en wordt als volgt gedefinieerd: "Een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de provincie onderscheidenlijk de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft."

In maart 2018 heeft de gemeenteraad van Loon op Zand een nota verbonden partijen vastgesteld. Doel van deze nota was met name om meer grip te krijgen op gemeenschappelijke regelingen. Kern van deze nota is dat we voortaan op basis van de drie B's (Bestuur, Beleid en Bedrijfsvoering) sturen op gemeenschappelijke regelingen. Per gemeenschappelijke regeling worden in onderstaand overzicht de drie B's geschreven. Hiermee worden de kaders gesteld op basis waarvan voorstellen van de regelingen in het komend jaar beoordeeld worden. Achtergrondinformatie over de werkwijze aan de hand van de drie B's staat de lezen in de nota verbonden partijen 2018.

De nota verbonden partijen 2018 richt zich enkel op gemeenschappelijke regelingen. Voor de overige verbonden partijen (verenigingen, stichtingen, coöperaties en vennootschappen) blijven we de in het BBV voorgeschreven kerngegevens hanteren.

Totaalbeeld verbonden partijen

Partij	Rechtsvorm	Venster	Thema	Bijdrage
Regio Hart van Brabant	GR	Bestuur en dienstverlening	Bestuur	104.707
Midpoint	GR HvB	Omgeving en economische ontwikkeling	Economische ontwikkeling	113.829
Bestuurscommissie Jeugd HvB	GR HvB	Gemeenschappen	Maatwerk	6,114 mio
GGD Hart voor Brabant	GR	Gemeenschappen	Sport, cultuur en welzijn	893.744
OMWB	GR	Omgeving en economische ontwikkeling	Duurzaamheid	384.788
Veiligheidsregio Midden-West Brabant (MWB)	GR	Bestuur en dienstverlening	Openbare orde en veiligheid	1,356 mio
Baanbrekers	GR	Gemeenschappen	Participatie	2,422 mio
Belastingsamenwerking West-Brabant (BWB)	GR	Overhead en algemene dekkingsmiddelen	Overhead	662.000
Regionale ambulance voorziening (RAV)	GR	Bestuur en dienstverlening	Openbare orde en veiligheid	-
Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) (aandelen)	Vennootschap	Algemene dekkingsmiddelen	Algemene dekkingsmiddelen	41.886 ⁷
Brabant Water NV (aandelen)	Vennootschap	Algemene dekkingsmiddelen	Algemene dekkingsmiddelen	33.100
EWW BV (aandeelhouder)	Vennootschap	Gemeenschappen	Sport, cultuur en welzijn	100%
Publiek ontwikkelbedrijf REKS (aandeelhouder)	Vennootschap	Omgeving en economische ontwikkeling	Duurzaamheid	3,86%

⁷ Dit betreft een aandelenpakket bij BNG en vertegenwoordigt een waarde van € 104.715,00

Regio Hart van Brabant (Tilburg)⁸	
Doel	<ul style="list-style-type: none"> - Een overlegstructuur met bestuursbevoegdheden in te stellen en in stand te houden, die dient om de samenwerking tussen de deelnemende gemeenten vorm te geven. - Rechtens verantwoording af te kunnen leggen over de besteding van (subsidie)gelden die door andere overheden, instellingen en/of bedrijven met het oog op die samenwerking worden toegekend. - Samen te werken om regionale opgaven te identificeren en op basis daarvan gezamenlijk beleid op te stellen en gezamenlijke projecten te definiëren, te initiëren en uit te voeren, dan wel projecten ter uitvoering op te dragen, aan te bieden of aan te besteden aan gelieerde- en derde partijen, waaronder Midpoint Brabant. - een bestuurlijke structuur in te stellen met het oog op een kwalitatief goede en efficiënte uitvoering van de regionale jeugdhulptaken.
Bevoegdheden	<ul style="list-style-type: none"> - Het regeling, bestuur en beheer van de uitvoering van de taken die bij het doel van de regeling benoemd zijn. - Het vaststellen van een subsidieverordening, voor zover dit noodzakelijk is om de doelen te bereiken.
Vertegenwoordiging	Burgemeester Van Aart is lid van het algemeen bestuur ⁹ . De secretaris is lid van de kring gemeentesecretarissen. Wethouder Mandemakers is lid van de bestuurscommissie Jeugd, Collegeleden zijn lid van de portefeuillehouder overleggen die tot hun portefeuille behoren. Peter Flohr is lid van de regionale adviescommissie Hart van Brabant. Marten Krikken is zijn plaatsvervanger.
Rol gemeenteraad	De gemeenteraad kan een zienswijze indienen op de begroting. Daarnaast kan de raad bij het vaststellen van de Kernagenda een zienswijze geven. Gemeenteraadsleden kunnen zich tijdens de Hart van Brabant radenavonden informeren over de regionale samenwerking. Als drie gemeenteraden van deelnemende gemeenten daartoe verzoeken, wordt een verenigde vergadering van alle gemeenteraden bijeengeroepen. De verenigde vergadering doet uitspraken over kwesties die zij van regionaal belang acht. Ieder raadslid heeft in deze vergadering één stem. Er is een regionale adviescommissie die adviseert over de procesmatige aspecten van de P&C-cyclus en de kernagenda, de informatievoorziening vanuit Hart van Brabant en de invulling van de raadsledenbijeenkomsten. Daarnaast signaleert de commissie de verbinding tussen regionale ontwikkelingen en de gemeentelijke ambities.
Afspraken over doelen en prestaties	De doelen van de regio Hart van Brabant beschreven in de Kernagenda 2023-2027. De ambities voor het beleidsterrein jeugd zijn vastgelegd in het regionaal koersdocument jeugd uit 2017.
Relatie met gemeentelijke doelstellingen	Onze gemeente profileert zich als Leisure gemeente en wil dit profiel graag versterken door dit onderwerp te verankeren in de kernagenda.
Risico's	De jeugdzorg kent een open-eindefinanciering, waardoor het rekeningresultaat maar beperkt te beïnvloeden is.

Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst (GGD) Hart voor Brabant (Tilburg)¹⁰	
Doel	Het leveren van een bijdrage aan de publieke gezondheidszorg.
Bevoegdheden	De uitvoering van de gemeentelijke taken die de Wet publieke gezondheid noemt en van de toezichttaken die de Wet kinderopvang en kwaliteitseisen kinderopvang noemt. De taken van de GGD zijn verdeeld in een basispakket dat (met lokale accenten) voor alle deelnemers geldt en facultatieve plustaken. Het basispakket wordt jaarlijks door het algemeen bestuur (AB) van de GGD vastgesteld.
Vertegenwoordiging	Wethouder Suzan Mandemakers is lid van het dagelijks bestuur (DB) en het algemeen bestuur (AB).
Rol gemeenteraad	De gemeenteraad kan inlichtingen vragen aan het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur en de voorzitter. De raad kan daarnaast verantwoording vragen aan het door de gemeente aangewezen lid voor het gevoerde beleid en/of een zienswijze geven over de begroting en wijzigingen daarvan die leiden tot een verandering van de gemeentelijke bijdrage.
Afspraken over doelen en prestaties	<ol style="list-style-type: none"> 1. Regionale nota publieke gezondheid 2020 – 2023: Op hoofdlijnen richt het gezondheidsbeleid zich op de thema's: <ol style="list-style-type: none"> a. Gezonde Start (d.w.z. de zwangerschap en de eerste 1000 dagen vanaf de geboorte); b. Gezonde Leefstijl; c. Gezonde Geest; d. Gezonde Omgeving. Doel van het regionale volksgezondheidsbeleid is om gezamenlijk meer gezondheidswinst te behalen, de slagkracht te vergroten en een sterkere verbinding te leggen met andere beleidsterreinen. De ambities worden nagestreefd door in te zetten op 'samenwerken', 'gezonde scholen', 'het versterken van opvoedvaardigheden' en een 'gezonde omgeving'. 2. Lokaal inzetdocument GGD (jaarlijks): Dit document omvat een omschrijving van de lokale inzet van de GGD als het gaat om de diensten Jeugdgezondheidszorg,

8 Deelnemende partijen: Loon op Zand, Heusden, Waalwijk, Dongen, Tilburg, Hilvarenbeek, Goirle, Oisterwijk, Gilze en Rijen.
9 Bestuursorganen: Algemeen bestuur, dagelijks bestuur, voorzitter, bestuurscommissie jeugd, portefeuillehouders overleggen op diverse beleidsterreinen, klankbordgroep gemeentesecretarissen
10 Loon op Zand, Heusden, Waalwijk, Dongen, Tilburg, Hilvarenbeek, Goirle, Oisterwijk, Gilze en Rijen, Grave, Meijerijstad, Oss, Sint-Michielsgestel, Maashorst, Vught, 's-Hertogenbosch, Bernheze, Boekel, Land van Cuijk

	Gezondheidsbevordering, Preventie en Leefstijl. Deze inzet wordt deels gefinancierd uit het basispakket van de GGD (inwonersbijdrage) en deels uit plusgeld. Dit inzetdocument is feitelijk de lokale uitwerking c.q. het uitvoeringsprogramma van datgene wat als beleid in de regionale nota is opgenomen en wordt jaarlijks geactualiseerd. 3. Beleidsvisie 2019-2023: dit is de langetermijnvisie van de GGD voor de komende jaren met daarin beschreven de visie en ambitie.
Relatie met gemeentelijke doelstellingen	In het kader van de Wet publieke gezondheid geeft de GGD Hart voor Brabant onder andere uitvoering aan de jeugdgezondheidszorg (jgz) en diverse preventieprogramma's. Zowel de jgz als de preventieprogramma's hebben als doel het bevorderen, beschermen en bewaken van de gezondheid van zowel kinderen als volwassenen. Een goede gezondheid draagt bij aan de zelfredzaamheid en participatie van inwoners. De GGD levert hiermee een bijdrage aan de gemeentelijke doelen in het sociale domein zoals het versterken van de zelfredzaamheid, eigen kracht, gezondheid e.d.
Risico's	Geen bijzondere risico's te melden.

Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant (OMWB) (Tilburg)¹¹	
Doel	Ten behoeve van de deelnemers taken uit te voeren op het gebied van het omgevingsrecht en om als verlengstuk van het lokaal en provinciaal bestuur een bijdrage te leveren aan een leefbare en veilige werk- en leefomgeving van de regio Midden- en West-Brabant.
Bevoegdheden	Er zijn geen bevoegdheden overgedragen. Op het gebied van ondersteunende processen mag het algemeen bestuur samenwerkingen met derden sluiten.
Vertegenwoordiging	Burgemeester Van Aart is lid van het Dagelijks Bestuur. Besluiten worden bij meerderheid genomen. Bij besluiten over begroting, begrotingswijzigingen en jaarrekening, dient deze meerderheid meer dan de helft van de omzet te vertegenwoordigen.
Rol gemeenteraad	De gemeenteraad kan een zienswijze indienen op de begroting en de besteding van een eventueel jaarrekeningsaldo.
Afspraken over doelen en prestaties	De OMWB voert landelijke basistaken uit aan de hand van de landelijke VTH-criteria. Over de uitvoering hiervan worden jaarlijks schriftelijke afspraken gemaakt.
Relatie met gemeentelijke doelstellingen	Naast de wettelijke basistaken heeft Loon op Zand overige taken op het gebied van het vergunningverlening en toezicht structureel bij de OMWB weggelegd. De afdeling RO vraagt milieuvragen over ruimtelijke plannen bij de OMWB. Op incidentele basis wordt de OMWB ingehuurd.
Risico's	Geen risico's te melden.

Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant (VRMWB) (Tilburg)¹²	
Doel	De Veiligheidsregio Midden- en West Brabant (VRMWB) behartigt de belangen van de deelnemende gemeenten op de volgende terreinen: a. brandweerzorg; b. geneeskundige hulpverlening; c. rampenbestrijding en crisisbeheersing; d. het voorzien in een gemeenschappelijke meldkamer.
Bevoegdheden	<ul style="list-style-type: none"> - het inventariseren van risico's van branden, rampen en crisis; - het adviseren van het bevoegd gezag over risico's van branden, rampen en crises in de bij of krachtens de wet aangewezen gevallen alsmede in de gevallen die in het beleidsplan zijn bepaald; - het adviseren van het college van burgemeester en wethouders over de brandweerzorg; - het voorbereiden op de bestrijding van branden en het organiseren van de rampenbestrijdingen de crisisbeheersing; - het instellen en in stand houden van een brandweer; - het instellen en in stand houden van een GHOR; - het voorzien in de meldkamerfunctie; - het aanschaffen en beheren van gemeenschappelijk materieel; - het inrichten en in stand houden van de informatievoorziening binnen de diensten van de veiligheidsregio en tussen deze diensten en de andere diensten en organisaties; - het vaststellen van het regionaal risicoprofiel; - het tenminste één maal in de vier jaar vaststellen van een beleidsplan; het tenminste één maal in de vier jaar vaststellen van een brandrisicoprofiel en het behorende dekkings- en spreidingsplan - het vaststellen van rampbestrijdingsplannen voor zover dit bij Algemene maatregel van Bestuur voorgeschreven is; - het zorg dragen voor de voorbereiding op de bestrijding van een epidemie van een infectieziekte behorend tot groep A, als bedoeld in artikel 1 onder e Wet publieke gezondheid alsmede op de bestrijding van een nieuw subtype humaan influenzavirus, waarbij ernstig gevaar voor de volksgezondheid bestaat.
Vertegenwoordiging	Burgemeester Van Aart is lid van het algemeen bestuur ¹³ .

11 Loon op Zand, Waalwijk, Heusden, Dongen, Tilburg, Hilvarenbeek, Goirle, Oisterwijk, Gilze en Rijen, Altena, Geertruidenberg, Oosterhout, Alphen-Chaam, Baarle-Nassau, Breda, Drimmelen, Moerdijk, Etten-Leur, Zundert, Rucphen, Halderberge, Roosendaal, Steenbergen, Bergen op Zoom, Woensdrecht

12 Loon op Zand, Waalwijk, Dongen, Tilburg, Hilvarenbeek, Goirle, Oisterwijk, Gilze en Rijen, Altena, Geertruidenberg, Oosterhout, Alphen-Chaam, Baarle-Nassau, Breda, Drimmelen, Moerdijk, Etten-Leur, Zundert, Rucphen, Halderberge, Roosendaal, Steenbergen, Bergen op Zoom, Woensdrecht, provincie Noord-Brabant

13 Bestuursorganen: algemeen bestuur, dagelijks bestuur en een voorzitter. Het algemeen bestuur kan commissies van advies en bestuurscommissies instellen.

Rol gemeenteraad	De gemeenteraad heeft de mogelijkheid om bij vaststelling van het regionaal beleidsplan (incl. regionaal risicoprofiel) en de begroting en besteding van een eventueel rekeningsaldo een zienswijze in te dienen.
Afspraken over doelen en prestaties	In het meerjarenbeleidsplan staan, in de vorm van pijlers, de doelstellingen van de VRMWB geformuleerd. Deze formuleert de VRMWB als volgt: - Stimuleren van een redzame samenleving De basis van een veilige en veerkrachtige samenleving zijn de mensen die er wonen, werken, ondernemen en studeren. In een redzame samenleving is iedereen zich bewust van (brand)veiligheid en weten zij wat zij daaraan zelf kunnen bijdragen. - Bijdragen aan een veilige leefomgeving Een veilige leefomgeving creëer je niet alleen, maar samen. Inwoners, onder - nemers, zorg- en hulpverleners, ieder - een draagt zijn steentje bij. De regierol ligt bij de gemeenten. We adviseren gemeenten in een vroeg stadium over het beheersen van risico's om incidenten, rampen en crises te voorkomen. We blijven ons advies verbeteren door onze informatiepositie te versterken. Het Veiligheid Informatie Knooppunt (VIK) is hier een voorbeeld van. Dit informatie gestuurd adviseren passen we toe op specifieke thema's en/of gebiedsgericht. - Leveren van een hulpvaardige en slagvaardige inzet Wij bieden slagvaardige en vakbekwame veiligheidszorg bij incidenten, rampen en crises. Daarbij ondersteunen we onze bestuurders, die verantwoordelijk zijn voor de beheersing van een crisis, bestrijding van een calamiteit en zorg hebben voor hun bevolking. Daarbij zet de VRMWB in op een wendbare en duurzame organisatie.
Relatie met gemeentelijke doelstellingen	De gemeente Loon op Zand is op basis van de Wet Veiligheidsregio's belast met de organisatie van de crisisbeheersing in de gemeente. Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Loon op Zand trof, samen met de colleges van de andere gemeenten in de regio, een gemeenschappelijk regeling onder de naam "Veiligheidsregio Midden- en West Brabant".
Risico's	Geen specifieke risico's

Baanbrekers (Waalwijk)¹⁴	
Doel	<ul style="list-style-type: none"> - Baanbrekers streeft naar een zo hoog mogelijke participatie van inwoners van de gemeenten Heusden, Loon op Zand en Waalwijk. - De focus ligt vooral op het zoveel mogelijk naar een reguliere baan helpen van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. - Belangrijke waarden voor de uitvoeringsorganisatie zijn zelfredzaamheid, duurzame samenwerking en sociale innovatie.
Bevoegdheden	<p>Aan Baanbrekers zijn de bevoegdheden tot regeling en bestuur overgedragen met betrekking tot de uitvoering en het uitvoerend beleid van de navolgende wet- en regelgeving:</p> <ul style="list-style-type: none"> - de Participatiewet (P-wet) - het Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz 2004) - de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) - de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) - de Wet sociale werkvoorzieningen (Wsw) - het ontwikkelen, oprichten, exploiteren en in stand houden van taken, diensten, werkzaamheden, activiteiten en productmarktcombinaties welke gericht zijn op de uitvoering van de bovengenoemde wet- en regelgeving en/of gericht op het behouden dan wel het bevorderen van de arbeidsbekwaamheid van mensen, en/of welke bijdragen aan het regulier of zo regulier mogelijk kunnen gaan werken van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. - Daarnaast kunnen bepaalde taken verricht worden voor één of meerdere gemeenten, indien daarom verzocht wordt en het Algemeen Bestuur (AB) dit verzoek inwilligt. Hiervoor wordt met Baanbrekers afzonderlijke afspraken gemaakt voor de te verlenen diensten, prestaties en de financiering ervan.
Vertegenwoordiging	<p>Het AB van Baanbrekers bestaat uit twee wethouders en twee raadsleden vanuit de gemeente Loon op Zand.</p> <p>Namens het college van de gemeente Loon op Zand zijn aangewezen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wethouder Suzan Mandemakers - Wethouder Jan Brekelmans - Plaatsvervanger: wethouder Tess van der Wiel - Namens de raad van de gemeente Loon op Zand zijn aangewezen: - Wim Veldkamp - Kees Grootswagers <p>Plaatsvervangers: Marianne Verschure en Kiki van Eindhoven-Brekelmans</p>
Rol gemeenteraad	<p>De gemeenteraad koos uit haar midden bovengenoemde twee leden van het AB en hun plaatsvervangers aan. Deze AB-leden hebben een verbindende rol tussen de raad en Baanbrekers.</p> <p>De gemeenteraad heeft de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen op: de vaststelling van de begroting en besteding van een eventueel rekeningsaldo; en de oprichting van, de deelneming in en beëindiging van stichtingen, maatschappen, vennootschappen, verenigingen, coöperaties en onderlinge waarborgmaatschappijen.</p>

14 Loon op Zand, Heusden, Waalwijk

Afspraken over doelen en prestaties	In de gemeenschappelijke regeling staat dat de deelnemende partijen verantwoordelijk zijn voor het integrale strategische beleid op de terreinen participatie, activering en re-integratie. Ze vertalen het beleid in een opdracht aan Baanbrekers. Op basis hiervan stelt Baanbrekers een kaderbrief vast en een jaarlijkse begroting op. Over de begroting kan de raad een zienswijze indienen. Met een jaarrekening legt Baanbrekers beleidsmatig en financieel verantwoording af voor de realisatie van het betreffende boekjaar.
Relatie met gemeentelijke doelstellingen	Wij vinden het als gemeente belangrijk dat onze inwoners zoveel als mogelijk participeren. Baanbrekers levert hierin een bijdrage aan de gemeentelijke doelen door inwoners (waar mogelijk) naar zo regulier mogelijk werk te begeleiden. Dit sluit aan bij de doelen in het sociale domein zoals het versterken van de zelfredzaamheid, eigen kracht, gezondheid e.d. We gaan uit van het principe zelfredzaamheid met een vangnet. Ook hierin speelt Baanbrekers een rol. Baanbrekers verstrekt namelijk uitkeringen en bijzondere bijstand.
Risico's	De doelgroep en de daarmee samenhangende uitgaven zijn afhankelijk van de heersende conjunctuur. Doordat de BUIG ¹⁵ wordt samengesteld door middel van een objectief verdeelmodel, loopt deze niet mee met het aantal uitkeringsgerechtigden. Hierop hebben wij geen invloed. Hierdoor zijn er schommelingen te zien in de inkomsten en daarmee in de bijdrage van ons als gemeente.

Belastingensamenwerking West-Brabant (BWB) (Etten-Leur)¹⁶	
Doel	Het uitvoeren van de gemeentelijke belastingtaken
Bevoegdheden	- de heffing en invordering van belastingen; - de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken; - de uitvoering van de Basisadministratie Adressen en Gebouwen.
Vertegenwoordiging	Wethouder Jan Brekelmans is lid van het algemeen bestuur.
Rol gemeenteraad	De gemeenteraad kan inlichtingen vragen aan het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur en de voorzitter. De raad kan daarnaast verantwoording vragen aan het door de gemeente aangewezen lid voor het gevoerde beleid en/of een zienswijze geven over de begroting en wijzigingen daarvan die leiden tot een verandering van de gemeentelijke bijdrage.
Afspraken over doelen en prestaties	Met de BWB is een uitvoeringsconvenant gesloten met afspraken over de verplichtingen van de BWB en de deelnemer in relatie tot de taakoverdracht, de contactmomenten ambtelijke organisaties, verantwoordelijkheden P&C cyclus, de informatie-uitwisseling over de heffing en inning en de financiële geldstromen.
Relatie met gemeentelijke doelstellingen	We streven naar een correcte en klantvriendelijke wijze van belastinginning.
Risico's	Geen bijzondere risico's te melden.

Regionale Ambulancevoorziening Brabant Midden-West-Noord (RAV) (Tilburg)¹⁷	
Doel	Het (doen) verlenen van ambulancezorg.
Bevoegdheden	Alle bevoegdheden die nodig zijn om zijn taken (het verlenen van ambulancezorg en het in stand houden van een meldkamer ambulancezorg uit te voeren).
Vertegenwoordiging	Burgemeester Hanne van Aart is lid van het algemeen bestuur.
Rol gemeenteraad	De gemeenteraad kan inlichtingen vragen aan het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur en de voorzitter. De raad kan daarnaast verantwoording vragen aan het door de gemeente aangewezen lid voor het gevoerde beleid en/of een zienswijze geven over de begroting en wijzigingen daarvan die leiden tot een verandering van de gemeentelijke bijdrage.
Afspraken over doelen en prestaties	Omdat de ambulancezorg op grond van de Wet ambulancezorg door de zorgverzekeraars wordt bepaald, maken zij afspraken met de RAV over het niveau van dienstverlening en de bijbehorende kosten.
Relatie met gemeentelijke doelstellingen	Gelet op de financiering van de ambulancezorg door de zorgverzekeraars, is de bijdrage van de RAV aan gemeentelijke doelstellingen beperkt.
Risico's	Geen bijzondere risico's te melden.

Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) (Den Haag)	
Maatschappelijk belang	BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De BNG draagt met de gespecialiseerde dienstverlening bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Daarmee is de bank essentieel voor de publieke taak.
Bestuurlijk belang	Onze gemeente heeft zeggenschap via het stemrecht op aandelen (één stem per aandeel). De burgemeester vertegenwoordigt de gemeente als aandeelhouder in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.
Beleidsvoornemens	Niet van toepassing.
Risico's	Geen risico's te melden. Creditrating bijvoorbeeld Standard & Poor's: AAA (heel goed).

¹⁵ BUIG is de gebundelde uitkering voor het bekostigen van de uitkeringen in het kader van Participatiewet, IOAW, IOAZ en Bijzondere Bijstand Zelfstandigen en het betalen van de loonkostensubsidies).

¹⁶ Loon op Zand, Bergen op Zoom, Breda, Dongen, Etten-Leur, Halderberge, Moerdijk, Oosterhout, Roosendaal, Woensdrecht, Zundert, Rucphen, Waterschap Brabantse Delta.

¹⁷ Loon op Zand, Altena, Alphen-Chaam, Baarle-Nassau, Bergen op Zoom, Bernheze, Boekel, Boxtel, Breda, Dongen, Drimmelen, Etten-Leur, Geertruidenberg, Gilze en Rijen, Goirle, Halderberge, 's-Hertogenbosch, Heusden, Hilvarenbeek, Land van Cuijk, Maashorst, Meijerijstad, Moerdijk, Oosterwijk, Oosterhout, Oss, Roosendaal, Rucphen, Sint-Michielsgestel, Steenbergen, Tilburg, Vught, Waalwijk, Woensdrecht, Zundert.

Brabant Water NV ('s-Hertogenbosch)	
Maatschappelijk belang	Brabant Water voorziet ruim 2,4 miljoen inwoners van vrijwel heel Noord-Brabant van drinkwater. Jaarlijks verzorgen de 34 waterproductiebedrijven de winning en zuivering van circa 200 miljoen m3 water. Via een hoofdleidingnet van bijna 17.000 kilometer komt het drinkwater bij ruim 1.070.000 klanten thuis. Brabant Water levert een bijdrage aan het waarborgen van een goede volksgezondheid, de zorg voor het milieu en aan de economische ontwikkeling in het voorzieningsgebied.
Bestuurlijk belang	De burgemeester vertegenwoordigt onze gemeente als aandeelhouder in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.
Beleidsvoornemens	Niet van toepassing.
Risico's	Geen risico's te melden.

Exploitatie De Werft en De Wetering (Kaatsheuvel)	
Maatschappelijk belang	Het toegankelijk houden van binnensportaccommodaties in de kernen Kaatsheuvel en Loon op Zand.
Bestuurlijk belang	De burgemeester vertegenwoordigt onze gemeente als aandeelhouder.
Beleidsvoornemens	Er zijn vanuit de gemeente geen beleidsvoornemens geformuleerd.
Risico's	Als gevolg van het faillissement van LOZ Accommodatiebeheer is het mogelijk dat EWW B.V. uitstaande vorderingen niet volledig ontvangt. Met de eventuele gevolgen van dit faillissement is in de gemeentelijke jaarrekening rekening gehouden in de voorziening faillissementen. - In het kader van horizontaal toezicht is de fiscale positie van EWW B.V. ter beoordeling voorgelegd aan de Belastingdienst. Als de Belastingdienst niet instemt met de werkwijze, is het mogelijk dat btw die eerder is verrekend moet worden terugbetaald. In het gemeentelijke risicoprofiel is hiermee rekening gehouden, zie paragraaf 2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Publiek ontwikkelbedrijf REKS (Tilburg)	
Maatschappelijk belang	Het stimuleren, ontwikkelen, (doen) uitvoeren en financieren van duurzaamheidsprojecten alsmede het bijdragen aan klimaatadaptatieprojecten in de gemeenten die aandelen houden in het kapitaal van de vennootschap. Energie- en klimaatneutraliteit zijn belangrijke thema's binnen de REKS en middels het publiek ontwikkelbedrijf wordt hier concreet invulling aan gegeven. Het in regionaal verband ontwikkelen van Hubs waarin duurzame elektriciteit wordt opgewekt en gezamenlijk werken aan grens overstijgende maatregelen ten aanzien van klimaatadaptatie. De energiehub's die worden opgericht zijn clusters van zon en windenergie waarmee dit efficiënt wordt opgewekt en maatschappelijke kosten beperkt worden. De maatschappelijke opgave is dusdanig groot dat we hierin regionaal moeten samenwerken.
Bestuurlijk belang	Onze gemeente heeft zeggenschap via het stemrecht op aandelen (één stem per aandeel). De wethouder duurzaamheid vertegenwoordigt onze gemeente als aandeelhouder.
Beleidsvoornemens	Er zijn vanuit de gemeente geen beleidsvoornemens geformuleerd.
Risico's	Verslechteren businesscase hubs door afwijkende energieprijzen of wegvallen van SDE prijsgarantie. Ruimtelijke risico's door het niet op tijd krijgen van vergunningen of onvoldoende grondposities. Geen tijdige aansluiting op het netwerk van Enexis. Tekort aan grondstoffen of personeel voor realisatie hubs. Kapitaalstortingen in het ontwikkelbedrijf worden aangemerkt als onrechtmatige staatssteun.

Financieel beeld verbonden partijen

Partij	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat
	01-01-23	31-12-23	01-01-23	31-12-23	2023
*Regio Hart van Brabant ¹⁸	103	103	1.816	1.816	0
*GGD Hart voor Brabant	7.736	7.736	20.068	20.068	0
*OMWB	3.614	3.614	4.060	4.060	0
*Veiligheidsregio MWB	16.476	16.476	51.465	51.465	0
*Baanbrekers	2.936	2.936	31.329	31.329	0
*Belastingensamenwerking West-Brabant	436.6	436.6	6.325	6.325	0
*RAV	14.293	14.293	29.564	29.564	0
*BNG	4.615	4.615	107.459	107.459	0
*Brabant Water NV	684.676	684.676	529.584	529.584	0
EWW BV	-58	-174	2.753	3.378	-116
Publiek ontwikkelbedrijf REKS ¹⁹	-	-	-	-	-

* De gegevens per 31-12-2023 voor het eigen- en vreemd vermogen en daarmee het resultaat 2023 zijn nog niet bekend. Bij bekendmaking zullen deze gegevens geactualiseerd worden.

¹⁸ Bestuurscommissie jeugd en Midpoint zijn onderdeel van de financiële positie van GR Regio Hart van Brabant.

¹⁹ Publiek Ontwikkelbedrijf REKS is recent opgericht waardoor er nog geen financieel beeld is meegenomen in de paragraaf.

Paragraaf 7. Grondbeleid

De paragraaf Grondbeleid geeft inzicht in het grondbeleid van de gemeente Loon op Zand in relatie tot de doelstellingen van de programma's die zijn opgenomen in de jaarrekening. Ten opzichte van de programmabegroting zijn alle grondexploitaties geactualiseerd en waar nodig herzien.

Grondbeleid

Het beleid van de gemeente Loon op Zand op het gebied van grondzaken is vastgelegd in de Nota Grondbeleid 2017. Met het grondbeleid wordt nagestreefd de ruimtelijke opgave met betrekking tot de verschillende beleidsprogramma's te realiseren of te faciliteren. Daarnaast is in het grondbeleid vastgelegd hoe er op een verstandige manier omgegaan dient te worden met de beschikbare financiële middelen. Naast de Nota Grondbeleid zijn in de onderstaande tabel ook de overige vigerende beleidsdocumenten weergegeven die betrekking hebben op het grondbeleid van de gemeente. Dit jaar wordt gestart met het opstellen van een nieuwe Nota Kostenverhaal die aansluit bij de Omgevingswet.

Beleid	Omschrijving	Vastgesteld	Herziening
Nota Grondbeleid	Richtinggevend en kaderspellen bij gebiedsontwikkeling met een faciliterend grondbeleid als primaire beleidsrichting.	2017	2023/2024
Notitie Grondprijzen	Jaarlijkse vaststelling van grondprijzen.	2020	n.t.b.
Nota Kostenverhaal	Beleid met betrekking tot het kostenverhaal van bovenplanse kosten en ruimtelijke ontwikkelingen.	2016	2023/2024
Beleid uitgifte reststroken en handhaving gemeentelijke eigendommen	Beleid met betrekking tot verkoop snippergroen en handhaving gemeentelijke eigendommen.	2013	n.t.b.
Exploatieverordening	Bevat de voorwaarden waaronder de gemeente medewerking zal verlenen aan het in exploitatie brengen van gronden. Alleen van toepassing op overeenkomsten gesloten voor 1 juli 2008.	2005	n.v.t.

Per 31 december 2023 zijn er nog drie lopende grondexploitaties de Els II, Kets-West II en Westwaard fases 1 en 2. De eerste twee genoemde grondexploitaties zijn in een afrondend stadium, er is géén grond meer uit te geven.

In Westwaard zijn nog diverse percelen gronden die in de komende jaren moeten worden uitgegeven. In deze gebieden is sprake van zogenaamde actieve grondexploitatie.

Binnen de gemeente zijn er ook projecten waar de gemeente een zogenaamde faciliterende rol vervult (passieve grondexploitatie). Deze projecten worden voor rekening en risico van de betreffende initiatiefnemers gerealiseerd.

Al deze projecten dragen bij aan de ruimtelijke doelstellingen van de gemeente. De meeste projecten dragen daarnaast ook bij aan het beleid op het gebied van wonen en/of economie. Een kleiner aantal projecten dragen bij aan maatschappelijke voorzieningen op het vlak van onderwijs, sport, cultuur, recreatie en infrastructuur.

Ontwikkelingen

De markt voor koopwoningen werd ook in 2023 gekenmerkt door stijgende prijzen en een beperkt aanbod. Ook blijft de complexiteit van gebiedsontwikkelingen complex en risicovol. Afgelopen jaar heeft de voortdurende oorlog in Oekraïne en het conflict in de Gaza-streek de mondiale economische verandering alleen nog maar versterkt. De inflatie is sterk gestegen en de ontwikkelingen op de woningmarkt zijn grilliger geworden. Door zowel de stijgende kosten van de bouwmaterialen als de gestegen personeelskosten in de bouw zijn de prijzen voor nieuwbouwwoningen hard gestegen. Deze stijging lijkt harder te gaan dan de inflatie, waardoor nieuwbouwwoningen in verhouding duurder zijn geworden dan woningen in de bestaande bouw.

De vrije kavels in Westwaard zijn grotendeels onder voorbehoud verkocht maar deze zijn nog niet notarieel overgedragen omdat de verplaatsing van het rioalgemaal nog niet geregeld is.

Binnen de overige grondexploitaties zijn alle woningbouwkavels reeds verkocht. Het aantal nieuwe woningbouwinitiatieven blijft op peil. Met de provincie zijn prestatieafspraken gemaakt. Ook heeft de provincie besloten nieuwe initiatieven die niet voldoen aan de stikstofvereisten voorlopig niet meer te honoreren. De Woonvisie uit 2016 en een duidelijke prioritering van de projecten moet zorgen dat er kwantitatief en kwalitatief aangesloten wordt op de vraag naar (nieuwbouw)woningen. De locaties waar de gemeente zelf woningbouwkavels kan uitgeven en maximaal kan sturen op de vastgestelde beleidsdoelen zijn er op dit moment niet meer.

Om ook op de middellange- en lange termijn meer te kunnen sturen op de verschillende beleidsdoelen worden verschillende mogelijkheden onderzocht om op nieuwe locaties gemeentelijke bouwkavels te kunnen uitgeven. Daarnaast wordt ook gekeken naar de mogelijkheden om projectontwikkelaars scherpere kaders mee te geven bij de ontwikkeling van woongebieden. Hiervoor moet ook het instrumentarium de Nota Kostenverhaal uit 2016 worden herzien.

Het is nog steeds een uitdaging om het geprognosticeerde aantal kavelverkoppen jaarlijks te halen. Dit heeft te maken met een grotere vraag vanuit de markt ten opzichte van de beschikbare ambtelijke capaciteit die nodig is bij de planvorming, de uitvoering en de realisatie van nieuwe plannen. Dit zorgt voor stijgende investeringskosten en voor langere doorlooptijden. In sommige gevallen wordt gedurende de planvorming uiteindelijk toch afgezien van realisatie.

Resultaten grondexploitatie

Bouwgronden in exploitatie

De grondexploitaties zijn per 1-1-2024 geactualiseerd en waar nodig herzien. In de onderstaande tabel worden de resultaten samengevat. Onder tabel 2 volgt een beknopte technische toelichting op de cijfers.

Nummer	Project	Boekwaarde 31-12-2023	Verwacht eindsaldo	Eindjaar	Verliesvoorziening
1102	2e fase "De Els"	-470	-505	2024	-506
1185	Westwaard (Sweensstraat West)	3.465	237	2029	0
1107	Bedrijvenpark Kaatsheuvel	-1.641	-817	2024	-817
	TOTAAL	1.354	-1.085		-1.323

De boekwaarden geven aan in welke mate er in projecten is geïnvesteerd. Het 'verwacht eindsaldo' betreft het verwachte resultaat op eindwaarde in het jaar dat het project naar verwachting afgesloten wordt. Een verliesvoorziening is noodzakelijk wanneer het te verwachten eindsaldo negatief is.

Parameters voor de bouwgronden

Voor de bouwgronden in exploitatie wordt gerekend met eenduidige parameters. Hieronder zijn de gehanteerde parameters in de grondexploitaties weergegeven.

Parameters	
Rente	1,99%
Kostenstijging	4,00% per 01-01-2025; daarna 2,00%
Opbrengstenstijging woningbouw	2,00% m.i.v. 01-01-2026
Opbrengstenstijging bedrijventerrein	n.v.t.

Met betrekking tot de toerekening van rente wordt een percentage gehanteerd van 1,99%. Om te komen tot een redelijke parameter voor de gemiddelde kostenstijging op langere termijn is de "Outlook grondexploitaties 2023" gepubliceerd door adviesbureau in de ruimtelijke ontwikkeling Metafoor geraadpleegd. Op basis van deze informatie zijn de per 1-1-2024 in de grondexploitaties opgenomen bedragen ten opzichte van die per 1-1-2023 verhoogd met gemiddeld 4% (plankosten 5%; uitvoeringskosten 3%). Voor de opbrengsten is gekozen voor een behoudende insteek door dezen ten opzichte van 1-1-2023 niet aan te passen en ervoor te kiezen om deze pas per 1-1-2026 te indexeren (2%).

Faciliterende projecten

Naast de 'bouwgronden in exploitatie' wordt ook faciliterend grondbeleid toegepast waarbij de gemeente de conform de Wet ruimtelijke ordening de kosten verhaald. Dit betekent dat er in financiële zin gestuurd wordt op een neutraal eindsaldo. In 2023 zijn geen projecten afgesloten hierdoor wordt er geen verliesvoorziening getroffen voor de faciliterende projecten.

Per project wordt in de onderstaande tabel aangegeven of er sprake is van een overeenkomst en welk type overeenkomst het betreft. Voor een aantal projecten is het eindjaar onbekend. Dit heeft een tweetal oorzaken. Projecten zonder overeenkomst en projecten met een initiatiefovereenkomst hebben nog geen concrete planning. Daarnaast liggen een aantal projecten stil waarbij de voortgang afhankelijk is van de initiatiefnemer.

In 2023 zijn drie nieuwe projecten toegevoegd het betreft Bloemwaard, Leo XIII-straat en Hoofdstraat/Schotsestraat. Er zijn in 2023 geen faciliterend project afgesloten. Voor een aantal projecten zal in 2024 de eindfactuur worden opgemaakt. Per 31-12-2024 zullen deze projecten worden afgesloten.

Nummer	Project	Overeenkomst	Boekwaarde 31-12-2023	Eindjaar
Faciliterend met overeenkomst:				
1501	Woningbouw Kasteelweide**	exploitatie	-	2023
1541	Van Lier Park	initiatief	1	2023
1543	Berndijksestraat 14	exploitatie	-17	2024
1545	Vossenbergh	exploitatie	-13	n.t.b.
1547	Woningen Braakakker Kinkerpolder	initiatief	-	n.t.b.
1548	Hoofdstraat - Dr. van Beurdenstraat	exploitatie	-13	2023
1549	Pr.Hendrikstraat-Gasthuisstraat	exploitatie	-	2025
1550	CPO Hogemast Ecliptica/Kloosterstr.	initiatief	1	2025
1551	Park Wijtenburg	initiatief	16	n.t.b.
1552	SalmRijck	initiatief	28	n.t.b.
22600	Best plan Erasstraat 105-107	initiatief	4	n.t.b.
22601	Van Roosmaelen terrein	Initiatief	1	n.t.b.
22602	Hooivork 3	Initiatief	-48	
23600	Bloemwaard (voorheen: Anjer-, Aster-, Sweensstraat)	Initiatief	4	
23601	Leo XIII-straat Herontwikkeling van 18 woningen	Initiatief	10	
23602	Hoofdstraat/Schotsestraat	Initiatief	-	
Faciliterend met overeenkomst (economie):				
1518	Hoge Steenweg 58-64	exploitatie	-6	2023
1526	Herontwikkeling Peperstraat 21-25	exploitatie	124	2023
1535	Wereld van de Efteling 2030	exploitatie	10	2030
1539	Hotelzone Horst	initiatief	17	n.t.b.
1540	Van Son en Koot (voorheen: Dongenseweg 4)	initiatief	-7	n.t.b.
1544	Zuidelijke Ontsluiting WvdE 2030	Exploitatie	-	2030
1546	Vakantiepark Droomgaard Europarcs	initiatief	-5	2024
Faciliterend zonder overeenkomst (economie):				
	Klooster Erasstraat	geen	-1	2023
Totaal			106	

Verliesvoorzieningen bouwgronden in exploitatie en faciliterende gronden

De verliesvoorzieningen op bouwgronden in exploitatie, onderstaande tabel, zijn ten opzichte van de jaarrekening 2022 in 2023 toegenomen met € 82.000. De toename van de verliesvoorziening wordt veroorzaakt door het jaarresultaat van het bedrijventerrein Kaatsheuvel met € 201.000.

Nummer	Project	Verliesvoorziening per 31-12-2023	Verliesvoorziening per 31-12-2022	Verschil
1102	2e fase "De Els"	-506	-533	27
1176	De Hooivork II	-	-92	92
1107	Bedrijvenpark Kaatsheuvel	-817	-616	-201
Totaal		-1.323	-1.241	-82

Strategische gronden en ruilgronden

Naast grondexploitaties en faciliterende projecten heeft de gemeente nog andere gronden in haar bezit die op verschillende wijzen kunnen worden ingezet ten behoeve van het grondbeleid, zogenaamde strategische gronden en ruilgronden. Deze gronden kunnen op termijn ingezet worden voor ruimtelijke ontwikkelingen. In de onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de strategische- en ruilgronden. De complexen naar verwachting de komende jaren in portefeuille als strategische grondposities.

Naam	Oppervlakte	Boekwaarde
Materiele vaste activa	41.770	-272
Voorraad ruilgronden	30.420	-800
Totaal	72.190	-1.072

Winstnemingen

Winsten conform de richtlijnen van het BBV worden genomen op basis van het voorzichtigheidsbeginsel. Dit leidt ertoe dat realisatie van winst moet worden uitgesteld tot daarover voldoende zekerheid bestaat. Richtlijnen vanuit de BBV verplichten gemeenten sinds 2016 om onder voorwaarden tussentijds winst te nemen. Door de herziening van de grondexploitatie Westwaard moest er een correctie op eerder genomen winsten worden gedaan van afgerond € 131.000.

Risico's en weerstandsvermogen

In de onderstaande tabel zijn de risicobedragen opgenomen. Deze risico's moeten opgevangen worden door het weerstandsvermogen van de gemeente. In paragraaf 2 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing' van de jaarrekening wordt in beeld gebracht in welke mate de risicobedragen opgevangen kunnen worden. Ten opzichte van het vorige jaarverslag zijn de risico's afgenomen. Het project de Hooivork is in 2023 afgesloten en voor de projecten '2e fase de Els' en 'Bedrijventerrein Kaatsheuvel' behoeven, gelet op de afrondende fase van ontwikkeling, geen risicoposten meer te worden geraamd.

Nummer	Naam	Bedrag
1102	2e fase "De Els"	-
1176	De Hooivork II	-
1185	Westwaard (Sweensstraat West)	-667
1107	Bedrijvenpark Kaatsheuvel (Kets-West II 1e fase)	-
divers	Strategische gronden en ruilgronden	-
	Totaal	-667

Per saldo zijn de risico's met € 71.000 afgenomen. Voor wat betreft het geraamde risicobedrag van de grondexploitatie 'Westwaard, 1e en 2e fase' is uitgegaan van zowel een kans op tegenvallende kosten als tegenvallende grondopbrengsten (algemeen marktrisico). Samengevat zijn de risico's als volgt:

Omschrijving	Effect	Kans	Risico
Woningmarkt en grondprijzen	520	50%	260
Kosten	1.628	25%	407
Vennootschapsbelasting	PM		
Totaal	2.148	31%	667

In de gemeente Loon op Zand wordt het benodigde en het beschikbare weerstandsvermogen op gemeenteniveau bepaald. De risico-inschatting van het grondbedrijf is hier een onderdeel van. Het beschikbare weerstandsvermogen van de gemeente wordt in de jaarrekening 2023 beoordeeld als ruim voldoende, zie paragraaf 2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Balans per 31 december 2023

Vaste activa	2023	2022
Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio	-	-
Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	568	81
Totaal immateriële vaste activa	568	81
Investerings met een economisch nut	24.993	26.415
Investerings met een economisch nut, waarvoor een heffing kan worden geheven	15.379	14.526
Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	19.814	15.855
Totaal materiële vaste activa	60.186	56.796
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	224	197
Leningen aan woningbouwcorporaties	530	595
Leningen aan deelnemingen	-	-
Overige langlopende leningen	270	285
Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	402	260
Totaal financiële vaste activa	1.426	1.338
Totaal vaste activa (a)	62.180	58.215

Vlottende activa	2023	2022
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	-1.263	1.194
Minus verliesvoorziening verlieslatende complexen	-1.287	-1.117
Ruilgronden	815	800
Totaal voorraden	-1.735	877
Vorderingen op openbare lichamen	3.840	5.135
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	5.452	4.186
Overige vorderingen	2.549	2.284
Rekening-courantverhoudingen met niet financiële instellingen	546	665
Totaal uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	12.387	12.270
Kassaldi	1	1
Banksaldi	152	151
Totaal liquide middelen	153	153
Nog te ontvangen voorschotbedragen overige Nederlandse overheidslichamen	-	-
Overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen	3.007	2.776
Totaal overlopende activa	3.007	2.776
Totaal vlottende activa (b)	13.812	16.076
TOTAAL ACTIVA (a + b)	75.992	74.291

Vennootschapsbelasting	2023	2022
Bedrag waarvan het recht op verliescompensatie krachtens de Wet op de vpb 1969 bestaat.	0	0

Vaste passiva	2023	2022
Algemene reserve	19.587	13.851
Bestemmingsreserves	6.553	8.312
Rekeningsaldo (gerealiseerd resultaat)	929	5.092
Totaal eigen vermogen	27.069	27.255
Voorzieningen voor verplichtingen en verliezen	5.117	4.401
Voorzieningen ter equalisatie	178	302
Voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is	7.814	7.969
Voorzieningen	13.109	12.672
Onderhandse leningen van:		
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	14.495	16.016
Buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige sectoren	8.750	9.375
Totaal vaste schulden	23.245	25.391
Totaal vaste passiva (a)	63.596	65.318

Vlottende passiva	2023	2022
Kasgeldleningen aangegaan bij openbare lichamen	-	-
Overige schulden	5.575	3.378
Totaal netto vlottende schulden	5.575	3.378
Nog te betalen bedragen	3.088	3.089
Vooruit ontvangen bedragen voor uitkeringen met een specifiek doel van:		
Overige Nederlandse overheidslichamen	3.336	2.346
Overige vooruit ontvangen bedragen	570	159
Totaal overlopende passiva	6.993	5.595
Totaal vlottende passiva (b)	12.569	8.973
Totaal passiva (a + b)	75.992	74.291

Borgstellingen of garantstellingen	2023	2022
Totaalbedrag waartoe aan natuurlijke en rechtspersonen borgstellingen of garantstellingen zijn verstrekt	191.883	141.275

Toelichting op de balans

Algemene grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De jaarrekening is opgemaakt volgens de voorschriften van het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV).

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden opgenomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als baten genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar is gesteld.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Formeel is het niet toegestaan voorzieningen of schulden op te nemen voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume. Als gevolg hiervan worden sommige personele lasten toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt. Bijvoorbeeld ziektekostenpremie voor gepensioneerden, overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken.

Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming, te weten vier jaar. Indien er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (bijvoorbeeld reorganisaties) dient wel een verplichting opgenomen te worden.

Balans

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. Geactiveerde kosten voor onderzoek en ontwikkeling, agio en disagio worden lineair in maximaal 5 jaar afgeschreven. De afschrijving van de geactiveerde kosten voor onderzoek en ontwikkeling vangt aan bij ingebruikneming van de betrokken investering. Kosten voor het afsluiten van geldleningen worden direct ten laste van de exploitatie gebracht.

Bijdragen aan activa in eigendom van derden zijn gewaardeerd tegen het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met afschrijvingen. De verleende bijdragen worden afgeschreven in de periode waarin het betrokken actief van de derde op basis van de door de gemeente gestelde voorwaarden moet bijdragen aan de publieke taak.

Materiële vaste activa

- *Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven*
Investerings die grotendeels of meer worden gedaan voor riolering worden op de balans opgenomen in een aparte categorie onder de investeringen met economisch nut: "investerings met economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven."
- *Overige investeringen met economisch nut*
Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht.
- *Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut*
Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht.

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en leningen u/g zijn opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht. Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's ("kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen" in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden.

De obligatieportefeuille is gewaardeerd tegen de verwachte aflossingswaarde. Het verschil met de destijds betaalde verkrijgingsprijs is als transitorische (rente)post in de balans opgenomen. Dit verschil wordt in het resultaat opgenomen in de (gemiddeld) resterende looptijd tot aflossing/uitloting.

Van een "deelneming" is sprake als de gemeente participeert in het aandelenkapitaal van een NV of BV.

Investeringen die aan slijtage onderhevig zijn, schrijven we lineair af in de verwachte gebruiksduur. Daarbij wordt rekening gehouden met eventuele restwaarde. Met afschrijven wordt gestart in het jaar volgend op het jaar waarin de investering gereed komt/wordt verworven.

De materiële vaste activa met economisch en maatschappelijk nut worden lineair afgeschreven in maximaal:

- 60 jaar: leidingen, gemalen en bouwwerken
- 50 jaar: duikers
- 45 jaar: gesloten en open verharding
- 40 jaar: nieuwbouw en ingrijpende renovatie, verlichtingspalen
- 25 jaar: restauratie, verbouwingen en aankoop gebouwen, straatmeubilair
- 20 jaar: fiets- en voetpaden, aanleg groenvoorzieningen (incl. sportvelden)
- 15 jaar: armaturen verlichting, kantoormeubilair, technische installaties, elektrisch/mechanische installaties, containers (afval)
- 10 jaar: onderwijsmeubilair
- 10 jaar: veiligheidsvoorzieningen, zware transportmiddelen, aanhangwagens, telefooninstallaties, audiovisuele apparatuur raadszaal
- 5 jaar: personenauto's, automatiseringsapparatuur
- Op gronden en terreinen wordt niet afgeschreven.

Hierboven zijn de meest voorkomende activiteiten genoemd, in uitzonderlijke gevallen kan hiervan afgeweken worden. Activa met een verkrijgingsprijs van minder dan € 25.000 worden niet geactiveerd, uitgezonderd gronden en terreinen. Deze worden altijd geactiveerd.

Voorraden

De voorraden worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Wanneer echter de marktwaarde lager is dan de verkrijgingsprijs- of vervaardigingsprijs, wordt een verliesvoorziening getroffen voor het volledige verschil tussen de boekwaarde en de lagere marktwaarde of wordt afgewaardeerd naar deze lagere marktwaarde. De verliesvoorziening wordt gewaardeerd tegen nominale waarde.

Bouwgrond in exploitatie

De bouwgronden in exploitatie worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs dan wel lagere marktwaarde. Aan de verkrijgings- en vervaardigingsprijs kan ook de rente over het tijdvak van vervaardiging van het actief worden toegerekend. Voor winstneming geldt de percentage of completion methode: voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd kan tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitatie winst worden genomen.

Faciliterend grondbeleid

Dit betreft bestede kosten (onder andere ambtelijke uren en nog door te belasten kosten) voor projecten waarbij het kostenverhaal op grond van een overeenkomst is geborgd. Faciliterend grondbeleid is verwerkt onder de overlopende activa/passiva en opgesplitst in faciliterend zonder overeenkomst zijnde nog te verhalen kosten en faciliterend met overeenkomst zijnde nog te verrekenen kosten / vooruitontvangen bedragen.

Ruilgronden

De ruilgronden worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs dan wel lagere marktwaarde. Aan de verkrijgings- en vervaardigingsprijs kan ook de rente over het tijdvak van vervaardiging van het actief worden toegerekend.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De waardering van de uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar vindt plaats tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs dan wel tegen nominale waarde. Indien en voor zover nodig wordt een voorziening getroffen voor mogelijke oninbaarheid van vorderingen. Deze voorziening wordt als waardecorrectie in mindering gebracht op de waarde van de openstaande vorderingen.

Liquide middelen en overlopende activa

De liquide middelen en de overlopende activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs. Voor de post nog te ontvangen voorschotbedragen op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel wordt het verloop per uitkering in de jaarrekening in een overzicht weergegeven.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de algemene reserve, de bestemmingsreserves en het gerealiseerde resultaat zoals dat volgt uit het overzicht van baten en lasten.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting of het voorzienbare verlies. De onderhoudsegalisatievoorzieningen worden gebaseerd op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen. Daarbij wordt rekening gehouden met de geformuleerde kwaliteitseisen. In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen is het beleid nader uiteengezet. De pensioenverplichting voor de wethouders is gewaardeerd op de contante waarde van de (al opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

De waardering van vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer worden gewaardeerd tegen nominale waarde verminderd met de aflossingen.

Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De waardering van netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Overlopende passiva

De waardering van overlopende passiva vindt plaats tegen nominale waarde.

Niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen

Buiten de balansstelling wordt het bedrag van borgstellingen of garantiestellingen opgenomen.

Immateriële vaste activa

Immateriële activa	2023	2022
Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio	0	0
Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	568	81
Totaal immateriële vaste activa	568	81

Immateriële activa	Boekwaarde 1-1-2023	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Herrubriering	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2023
Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor bepaald actief	81	487						568
Totaal	81	487						568

Toelichting op de belangrijkste mutaties:

- De investeringen betreffen de voorbereidingen van nieuwbouw De Vaert en voorbereidingen dorpshuis Loon op Zand 2023.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa	2023	2022
Investeringen met een economisch nut	24.994	26.415
Investeringen met een economisch nut, waarvoor een heffing kan worden geheven	15.379	14.526
Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	19.813	15.855
Totaal materiële vaste activa	60.186	56.796

Investeringen met economisch nut

Investeringen met economisch nut	Boekwaarde 1-1-2023	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Herrubriering	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2023
Gronden en terreinen	1.862						69	1.794
Woonruimten	34			3				31
Bedrijfsgebouwen	18.336	242		632			247	17.649
Machines, apparaten en installaties	3.857	11		412			16	3.440
Vervoermiddelen	297	98		79				315
Overige materiële vaste activa	2.029	41		295			10	1.765
Totaal	26.415	392	0	1.421	0	0	342	24.994

Investeringen

Bedrijfsgebouwen

De investeringen in bedrijfsgebouwen betreffen de kosten voor aanpassingen het Klavier en herijking flexibel kantoorconcept.

Machines, apparaten en installaties:

De investeringen in machines, apparaten en installaties betreffen de kosten voor vervanging van koffieautomaten.

Vervoermiddelen

De investeringen in vervoermiddelen betreffen de kosten voor de aanschaf van een vrachtwagen en een tractor.

Overig

De investeringen in overig betreffen de kosten voor werkplekken het Klavier en de gemeentewerf en software burgerzaken.

Afwaarderingen

Voor het project de Wetering verkochten we het Klooster. De boekwaarde hiervan is verwerkt onder afwaarderingen.

Investerings met economisch nut, waarvoor een heffing kan worden geheven

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de investeringen met economisch nut waarvoor een heffing geheven kan worden.

Investerings met economisch nut, waarvoor een heffing kan worden geheven	Boekwaarde 1-1-2023	Investerings	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2023
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken (riool)	14.526	1.142		289			15.379
Totaal	14.526	1.142		289			15.379

Investerings

De investeringen hebben onder andere betrekking op riolering Heiakker en Sweensstraat, berging hemelwater en investeringen in ondergrondse afvalcontainers en mobiele afvalcontainers.

Investerings in de openbare ruimte met maatschappelijk nut

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de investeringen met maatschappelijk nut.

Investerings in de openbare ruimte met maatschappelijk nut	Boekwaarde 1-1-2023	Investerings	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Herru- bricering	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2023
Grond- weg- en waterbouwkundige werken	13.168	4.839		615	922			16.470
Machines, apparaten en installaties	145			12				133
Overige materiële vaste activa	2.543	831		128	35			3.211
Totaal	15.856	5.848		755	956			19.814

Investerings

De investeringen hebben betrekking op verharding van straten en paden van verschillende straten, plaatsen van speelvoorzieningen en straatmeubilair en openbare verlichting.

Bijdragen van derden

De bijdragen van derden betreffen subsidies van de Provincie Noord-Brabant voor diverse infrastructurele projecten.

Financiële vaste activa	2023	2022
Kapitaalverstrekingen aan deelnemingen	224	197
Leningen aan woningbouwcorporaties	530	595
Overige langlopende leningen u/g	270	285
Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	402	260
Totaal financiële vaste activa	1.426	1.338

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de financiële vaste activa.

Kapitaalverstrekingen	Boekwaarde 1-1-2023	Investerings	Desinvesteringen	Afschrijving/ aflossing	Verlies- voorziening	Boekwaarde 31-12-2023
Brabant Water N.V.	102					102
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	95					95
Exploitatie de Werft & de Wetering	0				175	-175
Aandelen in publiek ontwikkelbedrijf REKS		202				202
Totaal kapitaalverstrekingen	197	202			175	224

De Exploitatie de Werft & de Wetering had op 1 januari 2023 een boekwaarde van € 130.000 gelijk aan de hoogte van de voorlijesvoorziening in verband met gestort agio. Dus per saldo een balanswaarde van nihil. De verliesvoorziening is in 2023 verhoogd met € 175.000 gelijk aan het negatieve eigen vermogen van EWW eind 2023, waardoor de boekwaarde van de deelneming minus € 175.000 bedraagt.

Leningen aan woningbouwcorporaties	Boek-waarde 1-1-2023	Investe-ringen	Desinves-teringen	Afschrijving/aflossing	Waarde-vermindering	Boek-waarde 31-12-2023
Casade Woondiensten	595			65		530
Totaal leningen	595			65		530

Overig	Boek-waarde 1-1-2023	Investe-ringen	Desinves-teringen	Afschrijving/aflossing	Waarde-vermindering	Boekwaarde 31-12-2023
Bijzonder Bruisend	285			15		270
Stimuleringsfonds Volkshuisvesting	206			-9		197
Duurzame toekomstlening	55	151				206
Totaal overige leningen en uitzettingen	546	151		6		673

Kapitaalverstrekkingen:

De gemeente Loon op Zand bezit 33.126 aandelen van Brabant Water N.V. met een boekwaarde van € 102.000.

En 41.886 aandelen van de Bank Nederlandse Gemeenten met een boekwaarde van € 95.000. Voor de exploitatie de Werft & de Wetering investering vormden we een verliesvoorziening van € 175.0000.

Leningen aan woningbouwcorporaties:

Op de doorverstrekte geldleningen aan Casade is ultimo 2023 € 65.000 afgelost.

Overige

In 2023 zien we een toename van €151.000 van de duurzame toekomstleningen.

Voorraden

Voorraden	2023	2022
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	-1.263	1.194
Minus verliesvoorziening onderhanden werk	-1.287	-1.117
Ruilgronden	815	800
Totaal voorraden	-1.735	877

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de in exploitatie zijnde complexen.

Omschrijving project	Boek-waarde 1-1-2023	Ver-meer-deringen	Ver-minde-ringen	Winst-uit-name	Boek-waarde 31-12-2023	Voor-ziening verlies-latend complex	Voor-ziening verlies-latend complex 31-12-2023	Balans-waarde 31-12-2022	Balans-waarde 31-12-2023
De Els fase 2	421	49			470	533	470	-112	0
Kets West II fase 1	1.743	276	377		1.642	616	817	1.127	825
De Hooivork II	80	10			90			-12	90
Westwaard	-1.051	1.209	3.492	131	-3.464			-1.051	-3.464
Totaal onderhanden werk, bouwgronden in exploitatie	1.193	1.544	4.000		-1.263	1.149	1.287	-48	-2.550

Omschrijving project	Boekwaarde 31-12-2023	Geraamde nog te maken kosten	Geraamde nog te realiseren opbrengsten	Geraamd resultaat (netto contante waarde)
De Els fase 2	470	135	99	-36
Kets West II fase 1	1.642	48	873	825
Westwaard	-3.464	8.698	5.470	-3.228
Totaal onderhanden werk, bouwgronden in exploitatie	-1.353	8.881	6.442	-2.439

Omschrijving gronden	Boekwaarde 1-1-2023	Vermeerderingen	Verminderingen	Winstuitname	Boekwaarde 31-12-2023	Voorziening verlieslatend complex	Balanswaarde 31-12-2023
Verspreide percelen	800	15			815		815
Totaal ruilgronden	800	15			815		815

Winstneming

In 2023 heeft er correctie plaatsgevonden op de tussentijdse genomen winst uit het boekjaar 2022 van € 131.000 voor de Westwaard.

Voorziening verlieslatende complexen

In 2023 verhoogden we de verliesvoorziening voor project 1e fase Kets-West II, omdat de verwachte resultaten verslechterde.

In 2023 verlaagden we de verliesvoorzieningen voor het project 2e fase De Els, omdat de verwachte resultaten verbeterde.

Het project 'Hooivork II sloten we in 2023 af en hiermee is de verliesvoorziening vrijgevallen.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	2023	2022
Vorderingen op openbare lichamen	3.840	5.135
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	5.452	4.186
Overige vorderingen	2.703	2.284
Rekening-courantverhoudingen met niet financiële instellingen	546	665
Totaal uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	12.541	12.270

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	Stand 31-12-2023	Voorziening oninbaarheid	Boekwaarde 31-12-2023
Debiteuren openbare lichamen	1		1
BTW compensatiefonds	3.840		3.840
Saldo schatkistbankieren	5.452		5.452
Debiteuren algemeen	2.611	-63	2.548
Rekening-courantverhoudingen met niet financiële instellingen	545		545
Totaal uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	12.449	-63	12.386

Debiteuren algemeen

De mutatie in de voorziening oninbaarheid komt voortuit het afboeken van meerdere (kleinere) oninbare debiteuren.

Schatkistbankieren drempelbedrag ²⁰

In principe moeten alle overtollige middelen in de schatkist worden gehouden. Er is een aantal uitzonderingen. Eén daarvan is het drempelbedrag. Voor Loon op Zand is het drempelbedrag voor 2023 € 250.000. Dit is het bedrag dat gemiddeld per kwartaal buiten de schatkist mag worden gebruikt. Het drempelbedrag is bedoeld om het dagelijks kasbeheer te vereenvoudigen: niet elke laatste euro hoeft in de schatkist te worden aangehouden. Alleen de liquide middelen die boven het drempelbedrag uitkomen moeten in de schatkist worden aangehouden. In 2023 hebben geen overschrijdingen plaatsgevonden van het drempelbedrag. In onderstaande tabel is te zien wat de benutting van het drempelbedrag schatkistbankieren gedurende de vier kwartalen 2023 is geweest.

Berekening benutting drempelbedrag (* € 1.000)	Verslagjaar 2023			
	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(1) Drempelbedrag	250			
(2) Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	158	162	159	155
(3a) = (1) > (2) Ruimte onder het drempelbedrag	92	88	91	95
(3b) = (1) < (2) Overschrijving van het drempelbedrag				

(1) Berekening drempelbedrag	Verslagjaar	
(4a) Begrotingstotaal lasten verslagjaar	65	
(4b) Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	65	
(4c) Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat.	250	
(1) = (4b) * 0,0075 + (4c) * 0,002 = drempelbedrag		(met een minimum van € 250.000)

(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a) Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	14.244	14.713	14.636	14.264
(5b) Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) = (5a)/(5b) Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	158	162	159	155

Liquide middelen

Liquide middelen	2023	2022
Kassaldi	1	1
Banksaldi	152	152
Totaal liquide middelen	153	153

Overlopende activa

Overlopende activa	2023	2022
Nog te ontvangen voorschotbedragen overige Nederlandse overheidslichamen	2.614	2.199
Overige lopende activa	0	266
Overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen	393	351
Totaal overlopende activa	3.007	2.776

Nog te ontvangen bedragen overige Nederlandse overheidslichamen groter dan € 50.000

Belasting samenwerking West Brabant € 2.333.516

²⁰ De drempel is gelijk aan 0,75% van het begrotingstotaal indien het begrotingstotaal lager is dan € 500 miljoen. Indien het begrotingstotaal hoger is dan € 500 miljoen is de drempel gelijk aan € 3,75 miljoen plus 0,2% van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat. De drempel is nooit lager dan € 250.000.

Eigen vermogen

	2023	2022
Algemene reserve	19.587	13.851
Bestemmingsreserves	6.553	8.312
Rekeningsaldo (gerealiseerd resultaat)	929	5.092
Totaal eigen vermogen	27.069	27.255

Reserves

Reserves zijn vermogensbestanddelen die als eigen vermogen zijn aan te merken. De in de balans opgenomen reserves worden conform het Besluit Begroting en Verantwoording ingedeeld in de volgende categorieën:

- de algemene reserve;
- de bestemmingsreserves.

Algemene reserves	Saldo 1-1-2023	Resultaat-bestemming 2022	Toevoegingen 2023	Onttrekking 2023	Vermindering door afschrijvingen op activa	Saldo 31-12-2023
Algemene reserve	8.585	4.333	1.671	1.026		13.562
Geblokkeerde weerstandsreserve	5.266	759				6.025
Totaal algemene reserve	13.851	5.092	1.671	1.026		19.587

Algemene reserve

De algemene reserve is bedoeld als financiële buffer en maakt daarmee onderdeel uit van het weerstandsvermogen.

Toevoegingen aan reserve

Jaarrekening resultaat 2022	€ 4.333.000
Budgetoverhevelingen 2022 naar 2023	€ 102.500
Incidentele posten Wetering	€ 506.000
Opheffen reserve coronagerelateerde effecten	€ 1.062.000

Onttrekking aan reserve

Uitvoering regeling energietoeslag	€ 429.000
Budgetoverhevelingen 2021 naar 2022	€ 224.000
Versterken voorziening groot onderhoud	€ 340.000
Donatie aardbeving Syrië en Turkije	€ 24.000
Startnotitie kunst en cultuur	€ 10.000

Geblokkeerde weerstandsreserve

Deze reserve is bedoeld voor het opvangen van risico's. In 2023 voegden we € 759.000 van het rekeningresultaat 2022 aan deze reserve toe.

Uitgangspunt is dat de omvang van de reserve gelijk is aan het totaal van de ingeschatte risico's in het risicoprofiel zoals opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Uit het risicoprofiel volgt dat de omvang van de ingeschatte risico's € 3.998.000 per 31-12-2023 zijn. In het raadsvoorstel bij de jaarrekening stellen we voor om de geblokkeerde weerstandsreserve te verlagen met € 2.128.000 en dit toe te voegen aan de algemene reserve.

Bestemmingsreserves	Saldo 1-1-2023	Toevoeg- ingen 2023	Onttrek- kingen 2023	Saldo 31-12-2023
Reserve kapitaallasten	2.873	985	279	3.579
Reserve recreatie	135			135
Reserve decentraal arbeidsvoorwaardenbeleid	22			22
Reserve onderhoud gebouwen	1.010		1.010	0
Reserve automatisering	339		50	289
Reserve onderwijs	408	14	175	247
Reserve bovenwijkse voorzieningen	718	254		971
Reserve planherziening	286		10	276
Reserve openbaar groen/plantsoenen	50			50
Reserve openbare verlichting	181		33	148
Reserve wegen	471			471
Reserve rechtspositionele verplichting	43	100	114	29
Reserve bomen	46			46
Reserve kapitaallasten het Klavier	85		50	35
Reserve sociaal domein	134		80	54
Reserve onderhoud het Klavier	232		232	0
Reserve bouwleges	200			200
Reserve coronagerelateerde effecten	1.080		1.080	0
TOTAAL	8.312	1.353	3.112	6.553

Dekkingsreserve kapitaallasten

De dekkingsreserve kapitaallasten is bedoeld om de kapitaallasten van activa te dekken. Vanuit de reserve onderwijs (€ 175.000), reserve onderhoud klavier (€ 232.063) en reserve onderhoud gebouwen (€ 578.000) zijn er toevoegingen gedaan aan de dekkingsreserve kapitaallasten. Ter dekking van de kapitaallasten is er € 279.035 onttrokken aan de reserve.

Reserve recreatie

De reserve is ingesteld ter bevordering van het toeristisch-recreatief beleid. Hieruit kunnen incidentele uitgaven worden bekostigd. In 2023 zijn er geen toevoegingen of onttrekkingen gedaan.

Reserve decentraal arbeidsvoorwaardenbeleid

De reserve dient onder meer voor bekostiging van autonoom personeelsbeleid, waarbij de middelen kunnen worden ingezet voor zaken als leeftijd gerelateerd personeelsbeleid of betaald ouderschapsverlof. In 2023 zijn geen toevoegingen of onttrekkingen gedaan.

Reserve onderhoud gebouwen

Deze reserve is bedoeld voor onderhoud van gebouwen. Vanuit de reserve onderhoud gebouwen is er een onttrekking gedaan en toegevoegd aan de dekkingsreserve kapitaallasten (€ 578.000). Het overige deel (€ 431.853) is onttrokken aan de reserve onderhoud gebouwen en is toegevoegd aan de voorziening groot onderhoud.

Reserve automatisering

Deze reserve is ingesteld ter dekking van kosten automatisering. Er is een onttrekking gedaan van € 49.570 ter dekking van automatiseringskosten.

Reserve onderwijs algemeen

Deze reserve is bedoeld voor incidentele uitgaven binnen het beleidsterrein onderwijs. Volgens begroting is € 14.000 toegevoegd aan de reserve. Binnen de begroting heeft er een onttrekking plaatsgevonden van € 175.000, ter realisatie van onderzoek Haestrechtcollege en De Vaert 2023.

Reserve bovenwijkse voorzieningen

Deze reserve is ingesteld met het doel hieruit investeringen voor bovenwijkse voorzieningen te dekken. In 2023 is er toevoeging gedaan van € 253.610.

Reserve planherziening

Deze reserve is gevormd met het doel om incidentele bestemmingsplanwijzigingen te kunnen betalen die het gevolg zijn van wijziging van het gebruik en bestemming van gemeentegrond die wordt afgesloten. In 2023 is een totaal van € 9.788 onttrokken voor nieuwe ontwikkelingen.

Geblokkeerde weerstandsreserve

Deze reserve is bedoeld om tegenvallers op te vangen zonder dat dit betekent dat het beleid veranderd moet worden. Er heeft een toevoeging plaatsgevonden van € 759.000 als gevolg van resultaatbestemming van 2022.

Reserve openbaar groen/plantsoenen

Om de fluctuaties in de jaarlijkse onderhoudsbehoefte op te vangen is een deze reserve ingesteld. Hiermee kan groen beter meeliften met integrale projecten en kan er worden gereserveerd voor groot onderhoud. In 2023 hebben er geen toevoegingen of onttrekkingen plaatsgevonden.

Reserve openbare verlichting

Om de fluctuaties in de jaarlijkse onderhoudsbehoefte op te vangen is een deze reserve ingesteld. In 2023 is een bedrag van € 33.088 onttrokken aan de reserve voor het vervangen van de PLL-lampen.

Reserve wegen

Deze reserve is ingesteld om fluctuaties in kosten verband houdend met de uitvoering van het beleidsveld onderhoud wegen te kunnen opvangen. In 2023 vonden geen toevoegingen of onttrekkingen plaats.

Reserve rechtspositionele verplichtingen

Deze reserve is bedoeld om incidentele uitgaven die voortvloeien uit arbeid gerelateerde rechtspositionele verplichtingen te betalen. We onttrokken € 113.757 aan de reserve voor boventallige personeelskosten en rechtspositionele verplichtingen. In 2023 vond een toevoeging van € 100.000 conform de begroting plaats.

Reserve bomen

Opgelegde dwangsommen of boetes voor illegale kap en aantasting van bomen worden in deze reserve gestort. Uitgaven voor herstel of vervanging worden uit deze reserve betaald. In 2023 zijn geen toevoegingen of onttrekkingen gedaan.

Reserve bruterij kapitaallasten Het Klavier

Deze reserve is bedoeld om de kapitaallasten van de investeringen in de inventaris van het Klavier te dekken. Volgens begroting heeft een onttrekking van € 50.000 plaatsgevonden voor de dekking van kapitaallasten van het Klavier.

Reserve sociaal domein

Deze reserve is bedoeld voor incidentele uitgaven binnen het brede beleidsterrein van het sociaal domein. Zoals besloten in de begroting 2023 heeft een onttrekking van € 80.000 voor het opleiden van trainees plaatsgevonden.

Reserve onderhoud het Klavier

Deze reserve is in het leven geroepen voor groot onderhoud aan het pand. In 2023 is er € 232.063 onttrokken uit de reserve onderhoud het Klavier en toegevoegd aan de reserve kapitaallasten.

Reserve bouwleges

Deze reserve is gevormd vanuit het overschot op bouwleges in 2018 en kan worden ingezet voor incidentele uitgaven voor verlenen van omgevingsvergunningen en het houden van toezicht daarop. In 2023 zijn geen toevoegingen of onttrekkingen gedaan.

Reserve corona gerelateerde effecten

Bij raadsbehandeling van de jaarrekening 2020 is besloten deze reserve te vormen. Het doel van de reserve is om voldoende middelen beschikbaar te hebben voor eventuele tekorten in het sociaal domein, die het gevolg zijn van corona. De reserve heeft een maximale looptijd tot 31 december 2023. In 2023 onttrokken we € 17.993 onttrokken uit de reserve voor het project energiearmoede. Het restant voegden we toe aan de algemene reserve € 1.080.000. De reserve heffen we per 31-12-2023 op.

Voorzieningen

Omschrijving	2023	2022
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	5.116	4.524
Voorziening ter egalisatie van kosten	178	178
Voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is	7.814	7.969
Voorzieningen	13.073	12.548

Het onderstaand overzicht geeft het verloop weer van de voorzieningen.

Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	Saldo 1-1-23	Toevoeging	Vrijgevallen bedragen ten gunste van de exploitatie	Aanwending	Saldo 31-12-23
Voorziening pensioenen wethouders	4.205	26		241	3.990
Voorziening faillissementen	103		103		
Voorziening verlofsparen	19	19			38
Voorziening personele kosten	75	93	31		136
Voorziening groot onderhoud gebouwen		1.021	104		917
Voorziening grondbedrijf	123	36	123		36
Totaal voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	4.524	1.194	361	241	5.117

Voorziening ter egalisatie van kosten	Saldo 1-1-23	Toevoeging	Vrijgevallen bedragen ten gunste van de exploitatie	Aanwending	Saldo 31-12-23
Voorziening groot onderhoud Wetering	178				178
Totaal voorzieningen ter egalisatie van kosten	178				178

Voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is	Saldo 1-1-23	Toevoeging	Vrijgevallen bedragen ten gunste van de exploitatie	Aanwending	Saldo 31-12-23
Voorziening riolering	7.076		193		6.883
Voorziening reiniging	893	38			931
Totaal voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is	7.969	38	193		7.814

Voorziening pensioenen wethouders

Ultimo 2023 is € 4,6 miljoen beschikbaar voor toekomstige pensioenverplichtingen van onder andere voormalige wethouders. Op basis van de huidige actuariële berekeningen is de voorziening aangepast om te voldoen aan de toekomstige verplichtingen. Als gevolg hiervan een toevoeging van € 25.796.

Voorziening faillissementen

De gemeente is geraakt door faillissement(en). Op deze dossiers lopen gesprekken met curatoren, om vanuit de schuldpositie te kunnen komen tot een oplossing, een bedrag van € 102.500 is vrijgevallen.

Voorziening verlofsparen

In de CAO 2022-2023 is de mogelijkheid van verlofsparen opgenomen. Medewerkers hebben nu het recht om verlof te sparen voor langdurige verlofperiodes, eventueel voorafgaand aan de pensioendatum. Vanuit de verslaggevingsregels volgt dat voor de gespaarde uren een voorziening gevormd moet worden. De omvang is gebaseerd op de gespaarde uren en de loonkosten van de betreffende medewerkers.

Voorziening personele kosten

Deze voorziening is in 2022 gevormd voor toekomstige personele kosten die voortvloeien uit gesloten vaststellingsovereenkomsten. In 2023 is een bedrag van € 92.533 toegevoegd en € 31.290 onttrokken.

Voorziening groot onderhoud gebouwen

Om in de toekomst het onderhoud te waarborgen is de voorziening groot onderhoud gebouwen gevormd op basis van een meerjarenonderhoudsplan. In 2023 voegden we € 1.020.741 voor het onderhouden van panden toe en onttrokken we € 103.943.

Voorziening grondbedrijf

Verliesvoorzieningen van grondexploitatieprojecten worden onder de voorzieningen gepresenteerd voor het gedeelte dat de voorziening groter is dan de boekwaarde van de betreffende plannen. Dit is van toepassing voor het project de Els fase 2.

Voorziening groot onderhoud Wetering

De gemeente heeft het pand Wetering in 2015 in haar bezit gekregen. Om in de toekomst het onderhoud te waarborgen is de voorziening groot onderhoud Wetering gevormd op basis van een meerjarenonderhoudsplan. Voor onderhoud van het pand hebben er geen toevoegingen of onttrekkingen op plaatsgevonden.

Voorziening riolering

Opbrengsten uit rioolheffing zijn middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is. In 2023 zijn er minder middelen ontvangen dan er zijn besteed. Het saldo van € 193.060 is vrijgevallen ten gunste van de exploitatie.

Voorziening reiniging

Opbrengsten uit afvalstoffenheffing zijn middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is. In 2023 zijn meer middelen ontvangen dan besteed, we voegden € 38.179 toe aan de voorziening.

Vaste schulden, met een rentetypische looptijd langer dan één jaar

Vaste schulden, met een rentetypische looptijd langer dan één jaar	2023	2022
Onderhandse leningen van:		
- Binnenlandse pensioenfondsen, banken en verzekeringsinstellingen	14.495	16.016
- Buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige sectoren	8.750	9.375
Totaal vaste schulden	23.245	25.391

De rentelast voor 2023 bedroeg € 724.000.

In onderstaand overzicht wordt het verloop weergegeven van de vaste schulden:

Vaste schulden	Saldo 1-1-2023	Vermeer- deringen	Aflossingen	Saldo 31-12-2023
NV Bank Nederlandse Gemeenten	16.016		1.522	14.495
AG Insurance SA/ NV	9.375		625	8.750
Totaal vaste schulden	25.391		2.147	23.245
<i>Waarvan doorverstrekt aan Casade woondiensten</i>	<i>658</i>		<i>63</i>	<i>595</i>

Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	2023	2022
Overige schulden	5.576	3.378
Totaal netto-vlottende schulden	5.576	3.378

De overige schulden bestaan eind 2023 voornamelijk uit crediteuren (€ 4.645.000).

Overlopende passiva

Overlopende activa	2023	2022
Nog te betalen bedragen	3.088	3.089
Vooruitontvangen bedragen voor uitkeringen met een specifiek doel van:		
- Overige Nederlandse overheidslichamen	3.336	2.346
Overige vooruitontvangen bedragen	570	159
Totaal overlopende passiva	6.993	5.595

Nog te betalen bedragen groter dan € 50.000

Van Wijlen	€	110.555
Baanbrekers	€	1.341.000
Rente langlopende leningen	€	409.513
Regio Hart van Brabant	€	505.106
Gemeente Heusden	€	70.000
Gemeente Tilburg	€	65.000
Ministerie van Binnenlandse zaken	€	240.662
SIEM	€	78.325
Van Doorn Geldermalsen	€	117.527
Baarda conversie	€	575.000

De vooruitontvangen bedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel (SPUK) bestaan uit:

	Saldo 1-1-2023	Vrijgeval- len bedragen en terugbetaalde bedragen	Toevoeging	Aanwending	Saldo 31-12-2023
<i>Overige Nederlandse overheidslichamen:</i>					
SPUK Onderwijs achterstandenbeleid	365		162		527
SPUK NPO onderwijsvertragingen	135		49		184
SPUK Sport	58			56	2
SPUK Inburgering	20			20	
SPUK Subsidie energiearmoede	408		162	397	173
SPUK Flexwoningen	720				720
SPUK Kinderopvangtoeslagen affaire (KOT)	1		32		33
SPUK Controle toegangsbewijzen (CTB)	75	75			
SPUK Opvang Oekraïners	562	251	2.091	1.667	735
SPUK Informatiepunten Digitale Overheid			23	23	
SPUK Capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid (CDOKE)			447	147	300
SPUK Preventieakkoord	4		20	24	
Brede SPUK-regeling			430	336	94
SPUK Stimulering woningbouw Loon op Zand			38	38	
SPUK IZA/GALA Hart van Brabant			167	166	1
SPUK Lokale Aanpak Isolatie			527		527
SPUK Sanering verkeerslawaaai			41		41
Totaal	2.348	326	4.189	2.874	3.337

Niet in de balans opgenomen rechten/ verplichtingen

Aan natuurlijke en rechtspersonen verstrekte borgstellingen of garantiestellingen. Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten de balanstelling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen.

De borgstellingen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Borgstellingen	Aard	Oorspron- kelijk bedrag	Percentage lenings- bedrag borg- stelling	Restant 1-1-2023	Restant 31-12- 2023	Betalingen gedurende 2022
Voetbalvereniging D.E.S.K	Kleedaccommodaties	182	100	79	35	44
Stichting Jeugdbelangen De Kuip	Verenigingsgebouw	79	100	20	17	3
Stichting De Gildenbond	Verbouw	600	100	302	274	27
Voetbalvereniging D.E.S.K	Kunstgrasveld	415	100	225	213	12
M.H.C. DES	Kunstgrasveld	290	100	77	58	19
Totaal borgstellingen		1.566		703	597	105

De garantstellingen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Geldnemer	Doel	Oorspronkelijk bedrag lening	Achtervang %	Restant bedrag 1-1-2023	Toevoegingen	Aflossing	Restant bedrag 31-12-2023
Stichting gebouwenbeheer Leerrijk	Schoolgebouw	5.705	50	5.514	-	96	5.418
Casade Woondiensten (WSG-deel)	Woningbouw	22.893	50	22.893	-	-	22.893
Casade Woondiensten (WSG-deel)	Woningbouw	10.000	50	10.000	-	-	10.000
Casade Woondiensten (WSG-deel)	Woningbouw	25.000	50	25.000	-	-	25.000
Casade Woondiensten (WSG-deel)	Woningbouw	500	50	500	-	-	500
Casade Woondiensten (WSG-deel)	Woningbouw	3.794	50	3.794	-	-	3.794
Casade Woondiensten (WSG-deel)	Woningbouw	10.000	23	10.000	-	-	10.000
Casade Woondiensten (WSG-deel)	Woningbouw	12.721	23	11.208	-	-	11.208
Casade Woondiensten (WSG-deel)	Woningbouw	1.461	23	595	-	65	530
Casade Woondiensten (WSG-deel)	Woningbouw	10.000	100	10.000	-	-	10.000
Casade Woondiensten (WSG-deel)	Woningbouw	15.000	23	15.000	-	-	15.000
Casade Woondiensten (WSG-deel)	Woningbouw	9.000	23	9.000	-	-	9.000
Casade Woondiensten (WSG-deel)	Woningbouw	9.000	23	9.000	-	-	9.000
Casade Woondiensten (WSG-deel)	Woningbouw	15.000	23	-	15.000	-	15.000
Casade Woondiensten (WSG-deel)	Woningbouw	10.000	24	-	10.000	-	10.000
Casade Woondiensten (WSG-deel)	Woningbouw	7.750	25	-	7.750	-	7.750
Casade Woondiensten (WSG-deel)	Woningbouw	10.000	26	-	10.000	-	10.000
Casade Woondiensten (WSG-deel)	Woningbouw	8.000	27	-	8.000	-	8.000
Casade Woondiensten (WSG-deel)	Woningbouw	8.000	28	-	8.000	-	8.000
Totaal rechtspersonen		193.824		132.504	58.750	161	191.093

Geldnemer	Doel	Oorspronkelijk bedrag lening ^{*21}	Borg %	Restant lening	Toevoegingen	Aflossing	Restant bedrag
ABN-Amro	Hypotheek	*	100	7		6	1
Florius	Hypotheek	*	100	235		72	122
Aegon	Hypotheek	51	100	51		51	-
Rabobank	Hypotheek	*	100	18		-	18
Nationale Nederlanden	Hypotheek	50	100	15		-	15
ING	Hypotheek	57	100	40		4	36
Totaal Natuurlijke personen				367		134	192

Niet in de balans opgenomen belangrijke financiële verplichtingen

Eigen bijdrage op grond van de Wmo

Een aanvrager van een voorziening op grond van de Wet langdurige zorg (WLZ) en de Wmo een bijdrage verschuldigd. De wetgever heeft bepaald dat deze bijdrage door het Centraal Administratie Kantoor AWBZ (CAK) wordt uitgevoerd. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen op grond van de Wmo geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dit betekent dat door de gemeente geen zekerheden omtrent omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben zich na het opmaken van de jaarrekening geen gebeurtenissen van betekenis voorgedaan die nadere informatie geven over de feitelijke situatie op balansdatum.

Het overzicht van baten en lasten

Het overzicht van baten en lasten geeft inzicht in de lasten en baten per venster. In de toelichting op het overzicht wordt ingegaan op de afwijkingen ten opzichte van de gewijzigde begroting groter € 25.000.

	Begroting primitief			Begroting na wijziging			Realisatie		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
1. Bestuur en dienstverlening	434	4.539	-4.105	411	4.559	-4.148	355	4.398	-4.044
2. Gemeenschappen	4.842	32.662	-27.821	5.536	34.644	-29.107	8.542	37.404	-28.863
3. Omgeving en economische ontwikkeling	6.924	15.075	-8.151	7.473	15.721	-8.248	10.420	17.864	-7.444
Subtotaal	12.200	52.276	-40.077	13.420	54.924	-41.503	19.317	59.666	-40.351
Algemene uitkeringen	40.727		40.727	43.157		43.157	44.176		44.176
Lokale heffingen	10.532	451	10.081	10.532	727	9.805	10.495	744	9.751
Dividend	49	-309	358	49	91	-42	247	-72	319
Saldo financieringsfunctie	111	13	98	111	13	98	122	13	109
Overige algemene dekkingsmiddelen	25	238	-213	25	-36	61	2.126	2.777	-651
Subtotaal	51.444	393	51.051	53.874	795	53.079	57.166	3.462	53.704
Overhead	371	11.840	-11.470	355	13.571	-13.215	2.382	15.873	-13.491
Vennootschapsbelasting					53	-53		48	-48
Onvoorzien		25	-25		25	-25			
Totaal saldo baten en lasten	64.015	64.534	-521	67.649	69.368	-1.717	78.865	79.049	-186
Mutaties reserves	1.253	620	633	3.680	1.708	1.972	4.139	3.023	1.115
Gerealiseerd resultaat	65.268	65.154	112	71.329	71.076	255	83.004	82.072	929

Toelichting Bestuur en Dienstverlening

Bestuur en Dienstverlening	Gewijzigde begroting	Realisatie	Saldo	V/N
Lasten	4.559	4.398	161	V
Baten	411	355	-57	N
Totaal saldo lasten en baten	-4.148	-4.043	104	V
Toevoeging reserves	80	80		N
Onttrekking reserves				
Totaal mutaties reserves	-80	-80	0	N
Resultaat	-4.228	-4.123	104	V

Belangrijkste afwijkingen ten op zichte van de gewijzigde begroting

Lasten	I/S	V/N	Bedrag
Bestuur en organisatie			
<u>Personele lasten</u>	I	N	-75
In 2023 is de functie van Griffier en Raadsadviseur uitgevoerd door tijdelijke inhuur. De kosten inhuur derden zijn hoger dan de reguliere salariskosten.			
<u>Pensioenen wethouders</u>	I	N	-26
De benodigde voorziening voor de wethouderpensioenen is hoger als gevolg van de hogere rekenrente.			
<u>Overige afwijkingen</u>	I	N	-22
Dienstverlening			
<u>Personele lasten</u>	I	V	45
Bij de inzet van vacature ruimte is een nadrukkelijke afweging gemaakt in welke mate invulling door externe inhuur noodzakelijk is. In 2023 is het aantal uitgegeven reisdocumenten lager dan aanvankelijk ingeschat. In mindere mate zien we dat ook bij andere producten van Burgerzaken. Daardoor was het niet nodig om alle vacature ruimte in te zetten voor externe inhuur. Met het vooruitzicht van de "paspoortpiek" zijn de bestaande vacatures inmiddels ingevuld.			
<u>Reisdocumenten</u>	I	V	65
Er zijn minder documenten uitgegeven dan begroot. Hier tegenover staan ook lagere inkomsten aangezien er minder is ingekocht.			

Lasten	I/S	V/N	Bedrag
<u>Verkiezingen</u> Op 22 november 2023 vonden ingelaste verkiezingen voor de Tweede Kamer plaats. In de 2e berap hebben we daarom een begrotingswijziging voorgelegd gerelateerd aan het bedrag dat we normaliter nodig hebben voor het organiseren van verkiezingen van deze omvang. We maakten veelvuldig gebruik van de inzet van ambtenaren op de stembureaus en hergebruikten materialen van de verkiezing in het voorjaar. Beide verkiezingsronden in 2023 konden we daardoor efficiënter organiseren.	I	V	46
<u>Overige afwijkingen</u>	I	V	48
Openbare orde en veiligheid			
<u>Personele lasten</u> Door het niet kunnen invullen van vacatures door vaste medewerkers of inhuur, zijn de salariskosten lager dan verwacht.	I	V	32
<u>Overige afwijkingen</u>	I	V	47
Totaal lasten		V	161

Baten	I/S	V/N	Bedrag
Dienstverlening			
<u>Reisdocumenten</u> Er zijn minder documenten uitgegeven dan begroot. Hier tegenover staan ook lagere lasten aangezien er minder is ingekocht.	I	N	-62
Openbare orde en veiligheid			
<u>Overige afwijkingen</u>	I	V	6
Totaal baten		N	-57

Toelichting Gemeenschappen

Gemeenschappen	Gewijzigde begroting	Realisatie	Saldo	V/N
<i>Lasten</i>	34.644	37.404	-2.761	N
<i>Baten</i>	5.536	8.542	3.005	V
Totaal saldo lasten en baten	-29.108	-28.862	244	V
Toevoeging reserves	695	695	0	
Onttrekking reserves	1.199	801	-397	N
Totaal mutaties reserves	504	106	-397	N
Resultaat	-28.604	-28.756	-153	N

Belangrijkste afwijkingen ten op zichte van de gewijzigde begroting

Lasten	I/S	V/N	Bedrag
Onderwijs			
<u>Huisvesting basisonderwijs – huur</u> De kosten van de huur zijn structureel lager dan begroot.	S	V	34
<u>Huisvesting basisonderwijs – De Start</u> Voor de bijdrage aan De Start was per einde 2022 een verplichting opgenomen. Deze is niet nodig gebleken omdat er voldoende budget was begroot voor 2023.	I	V	45
<u>Huisvesting bijzonder basisonderwijs</u> In het schoolgebouw van De Kinderboom zijn werkzaamheden uitgevoerd om aangetroffen asbest te verwijderen.	I	N	-34
<u>Onderwijsachterstandenbeleid</u> Er hebben minder peuters gebruik gemaakt van het aanbod aan VVE, dan vooraf ingeschat. Deze kosten worden gedekt vanuit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid. Door de lagere kosten is ook de uitkering lager. Dit is toegelicht onder de baten.	I	V	77
<u>Kinderopvang</u> Er hebben meer kinderen dan vorig jaar gebruik gemaakt van gesubsidieerde kinderopvang. Maar het aantal blijft nog wel achter bij de prognoses die zijn opgesteld door een gespecialiseerd bureau, die zijn gebruikt voor de begroting.	I	V	41
<u>NPO middelen</u> Het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) is een (niet-structureel) investeringsprogramma van het kabinet om de gevolgen van de coronacrisis voor leerlingen op te vangen. De beschikbare NPO middelen kunnen tot medio 2025 besteed worden. Het restant van de middelen wordt doorgeschoven.	I	V	103
<u>Hulp gedupeerden toeslagenproblematiek</u> Er zijn 30 gedupeerden in totaal begeleid in 2023. Van 12 daarvan loopt de begeleiding nog. De kosten hiervoor worden volledig gecompenseerd door het rijk. Dit is toegelicht onder de baten.	I	N	-130
<u>Overige afwijkingen</u>	I	V	47

Lasten	I/S	V/N	Bedrag
Sport, cultuur en welzijn			
<u>Verkoop klooster van de Wetering</u> Een deel van de Wetering (klooster) is verkocht en is in 2023 overgegaan naar de nieuwe eigenaar. De boekwaarde van het klooster is gedesinvesteerd en afgeboekt. Hier tegenover staat de opbrengst vanuit de verkoop, toegelicht onder de baten.	I	N	-341
<u>Pand de Wetering</u> Er zijn in 2023 kosten gemaakt voor de tijdelijke huisvesting, die in de begroting waren voorzien voor 2024.	I	N	-25
<u>Pand de Werft</u> Dit betreft voornamelijk de indexering van de exploitatiebijdrage aan die aan EWW BV wordt betaald. Deze viel hoger uit dan was voorzien in de begroting.	I	N	-38
<u>Sport beoefening</u> Er is voor 2021 een specifiek uitkering Sport aangevraagd. Deze is niet besteed en is in 2023 terugbetaald.	I	N	-182
<u>Brede regeling combinatie functies (BRC)</u> Hiervoor zijn gedeeltelijk GALA middelen ingezet, waardoor op dit budget minder uitgaven nodig waren.	I	V	28
<u>Personele lasten</u> Er is op dit thema meer ingehuurd dan er aan budget beschikbaar was. Dit is onderdeel van de analyse van de loonkosten en externe inhuur in paragraaf bedrijfsvoering.	I	N	-80
<u>Overige afwijkingen</u>	I	V	1
Voorliggende voorzieningen			
<u>Monitoring sociaal domein</u> De monitoring is niet volledig afgerond.	I	V	30
<u>Opvang Oekraïense vluchtelingen</u> Dit betreft de kosten voor de opvanglocaties in de Theresiaschool en bij Arbeid Adelt. Deze kosten worden volledig door het Rijk vergoed, zie toelichting bij de baten.	I	N	-1.347
<u>GALA middelen</u> De GALA middelen voor coördinatie regionale aanpak preventie en valpreventie zijn gedeeltelijk doorgeschoven naar 2024. Deze middelen zijn in de loop van 2023 beschikbaar gekomen waardoor volledige besteding in 2023 niet meer mogelijk was.	I	V	59
<u>Overige afwijkingen</u>	I	V	61
Maatwerk			
<u>WMO - materieel rolstoelvoorziening</u> Aantal rolstoelvoorzieningen zijn, tegen de verwachting in, afgenomen.	I	V	34
<u>WMO - immateriële vervoersvoorziening</u> Door het chauffeurstekort is er tijdens de spits voorrang gegeven aan leerlingenvervoer, waardoor reizen tijdens deze tijden met Wmo-vervoer niet mogelijk was. Hierdoor is minder gereisd met het Wmo Regiovervoer.	I	V	35
<u>Jeugdhulp - PGB 18- jeugd</u> Al enkele jaren worden er minder PGB's toegekend dan begroot. In de begroting wordt dit budget bijgesteld.	S	V	172
<u>Jeugdhulp – bijdrage aan Regio Hart van Brabant</u> Op basis van de laatste prognose van de regio vallen de kosten voor jeugdhulp hoger uit. Dit komt voornamelijk door een toename van cliënten in segment 1. Dit wordt gedeeltelijk gecompenseerd met lagere uitgaven op andere onderdelen van de jeugdzorg.	I	N	-382
<u>Overige afwijkingen</u>	I	V	28
Participatie			
<u>Wet Werk en Bijstand – inkomensdeel</u> De middelen die vanuit de gebundelde uitkering (BUIG) aan de gemeente worden verstrekt, worden één op één doorbetaald aan Baanbrekers. We hebben meer geld ontvangen en doorgezet naar Baanbrekers dan begroot.	I	N	-551
<u>Bijdrage aan Baanbrekers</u> Over 2022 heeft Baanbrekers een deel van de bijdrage terugbetaald als gevolg van het positieve jaarrekeningresultaat.	I	V	42
<u>Sociale werkvoorziening (SW)</u> Per oktober 2023 is de nieuwe Cao SW van kracht, waarmee er een loonsverhoging is gerealiseerd van 3,8%. De rijkssubsidies die de gemeente doorzet naar Baanbrekers waren daardoor niet toereikend. De overstijgende kosten van 157.000 euro zijn via de algemene uitkering gecompenseerd door het Rijk.	I	N	-157
<u>Minimabeleid</u> De kosten zijn tegen de verwachting in iets afgenomen ten opzichte van 2022.	I	V	27

Lasten	I/S	V/N	Bedrag
<u>Kwijtschelding</u> Door de verruiming van het kwijtscheldingsbeleid zijn de kosten toegenomen. Hier staat tegenover dat er meer is doorberekend aan de afvalstoffen- en rioolheffing.	I	N	-56
<u>Bijzondere bijstand</u> De energietoeslag is in 2023 uitgekeerd aan de inwoners die hier recht op hadden. De kosten hiervan zijn via de algemene uitkering gecompenseerd door het rijk.	I	N	-953
<u>Schuldhelpverlening</u> Voor de schuldhelpverlening was de verwachting dat, als gevolg van Covid-19 en de energiecrisis, een hogere vraag naar ondersteuning zou zijn. Dat is echter niet gebeurd.	I	V	76
<u>Inburgering nieuwkomers</u> Er zijn minder statushouders geplaatst, omdat het veel alleenstaanden betreft en minder gezinnen. Het aantal benodigde woningen is dan hoger en dat hebben we niet gehaald. De begeleidingskosten zijn hierdoor lager uitgevallen.	I	V	164
<u>Energiearmoede</u> Begin 2023 is € 415.000 beschikbaar gesteld voor de bestrijding van energiearmoede. Er is vanuit inwoners weinig beroep gedaan op de regeling. Voor verenigingen zijn er 4 aanvragen binnen gekomen, deze voldeden niet aan de voorwaarden. Er waren voldoende voorliggende voorzieningen vanuit het Rijk. Van het totale budget is een klein gedeelte besteed. Hier tegenover staat een lagere onttrekking aan de reserve coronagerelateerde effecten.	I	V	397
<u>Overige afwijkingen</u>	I	V	14
Totaal lasten		N	-2.761

Baten	I/S	V/N	Bedrag
Onderwijs			
<u>Onderwijsachterstandenbeleid</u> Vanwege lagere uitgaven, ontvangen we minder rijksmiddelen om deze uitgaven te dekken.	I	N	-76
<u>NPO middelen</u> De NPO middelen betreffen een beschikbaar budget vanuit het rijk dat nog enkele jaren besteed kan worden. Dit bedrag betreft het restant budget dat nog beschikbaar blijft.	I	N	-103
<u>Hulp gedupeerden toeslagenproblematiek</u> Vanuit het rijk worden wij gecompenseerd voor alle kosten die wij maken om de gedupeerden te ondersteunen.	I	V	132
<u>Overige afwijkingen</u>	I	N	-10
Sport, cultuur en welzijn			
<u>Panden de Werft en de Wetering</u> Over voorgaande jaren heeft een verrekening plaatsgevonden in de servicekosten. Deze verrekening bestaat uit: - Tijdens de corona periode zijn schoonmaakkosten doorberekend voor werkzaamheden die niet in De Wetering zijn uitgevoerd. Daarnaast is een verlaging toegepast doordat de kwaliteit van schoonmaak onvoldoende was. - Er waren de afgelopen jaren onderhoudskosten doorberekend die volgens de afspraken voor rekening van de gemeente komen. Dit is eind 2023 gecorrigeerd. De exploitant heeft om een tegemoetkoming in de energiekosten verzocht. In afwachting van de afhandeling van dat verzoek zijn de servicekosten voorzichtigheidshalve nog niet volledig doorberekend.	I	N	-242
<u>Verkoop klooster van de Wetering</u> Dit betreft de opbrengst van de verkoop van het klooster.	I	V	342
<u>Sportbeoefening/-bevordering</u> We ontvangen cofinanciering van het primair onderwijs voor het beweegonderwijs op deze scholen.	I	V	107
<u>Brede regeling combinatiefuncties (BRC)</u> Voor de BRC zijn vanuit het GALA middelen ontvangen.	I	V	31
<u>Overige afwijkingen</u>	I	V	22
Voorliggende voorzieningen			
<u>Oekraïense vluchtelingen</u> Alle kosten die wij maken voor de opvang van Oekraïners, worden door het rijk vergoed.	I	V	1.347
<u>Overschot specifieke uitkering opvang Oekraïne</u> In 2022 is meer vergoeding vanuit het rijk ontvangen dan we aan kosten hebben gemaakt. Aangezien er in 2023 een definitieve eindafrekening over 2022 is ontvangen, valt het overschot vrij ten gunste van het resultaat.	I	V	561
<u>Overige afwijkingen</u>	I	N	-48

Baten	I/S	V/N	Bedrag
Maatwerk			
<u>Immaterieel vervoersvoorzieningen Wmo</u> We ontvangen de eigen bijdrage die geïnd wordt voor het regiovervoer voortaan apart van de taxibedrijven, in plaats van dat het verrekend wordt met de kosten.	S	V	29
<u>Maatschappelijke opvang</u> We hebben GALA middelen ontvangen voor de inzet van preventieve activiteiten, welke op dit budget zijn geboekt.	I	V	70
<u>POH</u> Vanuit het IZA hebben we extra middelen ontvangen hiervoor.	I	V	41
<u>Overige afwijkingen</u>	I	V	35
Participatie			
<u>Wet Werk en Bijstand – Inkomensdeel</u> De lasten en baten van Wet Werk en Bijstand wegen tegen elkaar op. Voor participatie ontvangen wij vanuit het Rijk inkomsten, die wij doorzetten naar Baanbrekers. We hebben meer geld gekregen vanuit het Rijk dan begroot.	I	V	551
<u>Minimabeleid</u> We hebben middelen ontvangen voor de gedupeerden van de toeslagenaffaire.	I	V	67
<u>Kwietschelding</u> Om de kwietschelding te regelen begroten we meer dan de kwietschelding zelf, hier hebben we een voordeel behaald.	I	V	54
<u>Inburgering nieuwkomers</u> Het budget is gebaseerd op de oorspronkelijke taakstelling voor 2023. In de tweede helft van 2023 is de taakstelling aangepast van 37 naar 24 statushouders. Het budget zal naar beneden toe bijgesteld worden.	I	V	89
<u>Overige afwijkingen</u>	I	V	6
Onttrekkingen reserves			
<u>Coronagerelateerde reserve</u> Voor de uitvoering van de aanpak energiearmoede zijn minder kosten gemaakt, waardoor de onttrekking aan de reserve coronagerelateerde kosten lager is.	I	N	-397
Totaal baten		V	2.608

Toelichting omgeving en economische ontwikkeling

Omgeving en economische ontwikkeling	Begroting	Gewijzigde begroting	Realisatie	Saldo	V/N
Lasten	15.075	15.721	17.864	-2.143	N
Baten	6.924	7.473	10.420	2.947	V
Totaal saldo lasten en baten	-8.151	-8.248	-7.444	804	V
Toevoeging reserves		833	1.086	-254	N
Onttrekking reserves	337	2.052	1.796	-256	N
Totaal mutaties reserves	337	1.219	710	-510	N
Resultaat	-7.814	-7.029	-6.734	294	N

Belangrijkste afwijkingen ten op zichte van de gewijzigde begroting

Lasten	I/S	V/N	Bedrag
Omgeving			
<u>Openbaar groen/plantsoenen</u> In het budget zit € 50.000 opgenomen voor de bijdrageregeling bestrijding invasieve soorten. Er zijn geen aanvragen ontvangen voor de bijdrage regeling dus dit bedrag blijft bestaan. Tevens is er afgelopen jaren geïnvesteerd in groot onderhoud aan o.a. de bomen waardoor er minder calamiteiten hebben plaats gevonden.	I	V	115
<u>Civiele kunstwerken</u> De hoeveelheid graffiti en calamiteiten aan de civiele kunstwerken is meegevallen dit jaar waardoor er middelen over zijn. Verder is er afgelopen jaren geïnvesteerd in groot onderhoud waardoor de jaarlijkse kosten lager uitvallen.	I	V	36
<u>Bevordering verkeersveiligheid</u> In 2023 is het aantal ongevallen in het verkeer beperkt geweest, hierdoor zijn er geen aanvullende onderzoeken uitgevoerd naar hotspots.	I	V	34

Lasten	I/S	V/N	Bedrag
<u>Verkeersregelinstantaties</u> Naar aanleiding van het groot aantal storingen zijn in de 1e berap extra middelen toegekend op basis van een raming. De problematiek was toen nog in onderzoek. De storingen bleken met minder ingrepen op te lossen dan verwacht, hierdoor zijn er middelen over.	I	V	60
<u>Openbare verlichting</u> Door de lange levertijd van de lampen heeft niet de gehele groepsremplace plaats kunnen vinden. De middelen die hiervan over zijn worden in 2024 ingezet. Ook heeft de toename van het aandeel LED lampen voor meer energiebesparing gezorgd dan verwacht.	I	V	78
<u>Overige afwijkingen</u>	I	N	-18
Duurzaamheid			
<u>Milieustraat</u> Er is extra personeel ingezet tijdens de weekenden en de drukke dagen.	I	N	-29
<u>Hemelwater</u> Wegens het hele natte najaar hebben we een aantal maatregelen aan sloten en duikers niet kunnen uitvoeren.	I	V	26
<u>Hoofdgemalen</u> Achterstallig onderhoud uitgevoerd aan de hoofdgemalen en de energiekosten zijn gestegen.	I	N	-116
<u>Vrijerval Riool</u> We hebben een aantal calamiteiten gehad in ons hoofdriool, één daarvan in Erasstraat en één Kloosterstraat.	I	N	-147
<u>Milieuzaken</u> De OMWB heeft minder taken uitgevoerd dan begroot.	I	V	102
<u>Overige kosten Reiniging</u> Meer kwijscheldingen voor reiniging.	I	N	-40
<u>Transitie warmte</u> In 2023 hebben we hard gewerkt aan de eerste wijkplannen. De kosten voor het vervolg zullen in 2024 worden gemaakt.	I	V	29
<u>Duurzaamheid en Energie</u> We hebben in 2023 o.a. het project Energiearmoede opgepakt. De kosten hiervoor worden gedekt uit de specifieke uitkering van het rijk. Deze staan bij de toelichting baten aangegeven. Per saldo hebben we middelen over.	I	N	-429
<u>Overige afwijkingen</u>	I	N	-26
Wonen			
<u>Winst/Verlies rekening projecten</u> Op een aantal grondexploitaties is de verliesvoorziening verlaagd als gevolg van het verwachte project resultaat.	I	N	-131
<u>Grondexploitaties</u> Dit betreft de uitgaven die zijn gedaan voor onder andere bouw- en woonrijp maken van grondexploitatie projecten.	I	N	-1.294
<u>Omgevingsplan</u> In de tweede helft 2023 is een start gemaakt voor het Omgevingsplan De Moer. Dit project loopt door in 2024 hierdoor zijn de beschikbare middelen niet volledig benut.	I	V	66
<u>Omgevingsvisie</u> We hebben in 2023 de Omgevingsvisie opgesteld. Hiervoor zijn middelen beschikbaar gesteld door de raad. Deze zijn bij de baten opgenomen.	I	N	-64
<u>Personeel</u> In 2023 hebben we veel externe inhuur gehad om de ruimte van de vacatures op te vullen. Zie verklaring in de paragraaf bedrijfsvoering.	I	N	-151
<u>Flexwoningen</u> Project flexwoningen bevindt zich nog in de planfase waardoor we minder uitgaven hebben gedaan dan aanvankelijk begroot.	I	V	58
<u>Vorbereidingskosten nieuwe ontwikkelingen</u> Dit project is doorgeschoven naar 2024. Zie verklaring in de paragraaf bedrijfsvoering.	I	V	40
<u>Overige afwijkingen</u>	I	N	-17
Economische ontwikkeling			
<u>Vrijtijdsconomie</u> Vanwege vertraging van de uitvoering van het actieplan zijn niet alle acties gerealiseerd.	I	V	119
<u>Winst/Verlies rekening projecten industrie (GRB)</u> Vermeerdering van de verliesvoorziening ten behoeve van project De Kets-West. We verwachten een toename in de kosten voor de ontwikkeling van dit gebied.	I	N	-202
<u>Bedrijventerrein Kets West II</u> Dit betreft de uitgaven die zijn gedaan voor onder andere bouw- en woonrijp maken van grondexploitatie projecten.	I	N	-242
<u>Overige afwijkingen</u>	I	N	-3
Toevoegingen reserves			
<u>Reserve bovenwijkse voorzieningen</u> Ontvangen bijdragen van planontwikkelaars om de aanpassing van bovenwijkse voorzieningen te bekostigen.	I	N	-254
Totaal lasten		N	-2.397

Baten	I/S	V/N	Bedrag
Omgeving			
<u>Openbaar groen/plantsoenen</u> In verband met de slechte kwaliteit van het onderhoud van het groen is conform de contractvoorwaarden aan de aannemer een boete opgelegd.	I	V	35
<u>Openbare verlichting</u> Verhalen van schades op veroorzaker.	I	V	25
<u>Speel- en zitvoorzieningen</u> Eind 2023 is vanuit de specifieke uitkering een subsidie ontvangen voor het aanpassen van de speelvoorzieningen. Deze subsidie is gekoppeld aan het project President Kennedyplein en is ingezet bij de realisatie van deze voorziening.	I	V	46
<u>Bevordering verkeersveiligheid</u> Door de provincie zijn in 2023 geen subsidies verstrekt voor mensgerichte maatregelen. Hierdoor hebben we in 2023 minder inkomsten ontvangen.	I	N	-57
<u>Nuts</u> Op dit moment worden er veel werkzaamheden aan kabels en leidingen uitgevoerd binnen onze gemeente. Hiervoor hebben we meer legesinkomsten ontvangen dan begroot.	I	V	88
<u>Overige afwijkingen</u> Dit is een verzamelpost van kleinere afwijkingen. We hebben o.a. een subsidie voor zwerfafval ontvangen (€ 18.000) en meer inkomsten uit verkoop van gronden (€ 15.000), deze waren niet begroot.	I	V	44
Duurzaamheid			
<u>Afval</u> Door betere scheiding door onze inwoners zien we een toename aan inkomsten bij de losse fracties zoals glas, papier en in de Milieustraat.	I	V	77
<u>Hemelwater</u> Nieuwe hemelwateraansluitingen zitten voortaan in de projecten van RO verwerkt. Daarom geen inkomsten ontvangen.	I	N	-36
<u>Vrijerval Riool</u> De budgetten binnen riolering en water bleken in 2023 onvoldoende toereikend om de benodigde maatregelen uit te kunnen voeren. Hierdoor is er een beroep gedaan op egalisatievoorziening ter hoogte van 193k. De overige zijn andere inkomsten uit leges voor rioolaansluitingen. Het betreft een gesloten systeem.	I	V	202
<u>Baten rioolheffing</u> Minder inkomsten van de rioolheffing dan ingeschat.	I	N	-84
<u>Milieuzaken</u> Minder milieu-adviesaanvragen dan ingeschat, waardoor de inkomsten lager zijn uitgevallen.	I	N	-60
<u>Duurzaamheid en Energie</u> In 2023 hebben we specifieke uitkeringen ontvangen voor o.a. de aanpak van Energiearmoede.	I	V	544
<u>Inzamelen kunststof verpakkingsmateriaal</u> Minder PMD ingezameld dan ingeschat, waardoor de inkomsten lager zijn uitgevallen.	I	N	-28
<u>Overige afwijkingen</u> Dit is een verzamelpost van kleinere afwijkingen zoals aansprakelijkstellingen op de verschillende taakvelden.	I	V	49
Wonen			
<u>Grondexploitaties</u> Dit betreft de opbrengsten vanuit onder andere grondverkoop. Hierop is in mindering gebracht de overboeking van kosten en opbrengsten naar de balans.	I	V	1.396
<u>Winst/Verlies rekening projecten</u> Vrijvallen verliesvoorzieningen van 2 ^e fase De Els en De hooivork II en bijdrage bovenwijkse voorziening.	I	V	372
<u>Omgevingsvisie</u> In deze post zijn de middelen opgenomen voor het opstellen van de Omgevingsvisie.	I	V	55
<u>Verqunningen overig</u> We hebben meer leges ontvangen dan begroot in verband met de invoering van de Omgevingswet.	I	V	49
<u>Flexwoningen</u> Project flexwoningen bevindt zich nog in de planfase, waardoor we minder inkomsten hebben dan begroot.	I	N	-60
<u>Planologische Initiatieven</u> In aanloop naar de invoering van de Omgevingswet is er een stop gezet op het in behandeling nemen van principeverzoeken. Hierdoor zijn er ook geen leges hiervoor ontvangen.	I	N	-37
<u>Bestemmingsplannen</u> In aanloop naar de invoering van de Omgevingswet is een groot aantal bestemmingsplannen in procedure gebracht. Hiervoor zijn meer leges ontvangen dan begroot.	I	V	78
<u>Verkenning centrumgebied Kaatsheuvel</u> Eind 2023 is vanuit de specifieke uitkering een subsidie ontvangen voor het onderzoeken van de mogelijkheden voor woningbouwontwikkeling. Deze subsidie is gekoppeld aan het project verkenning centrumgebied Kaatsheuvel omdat hier woningbouw ook een rol speelt.	I	V	38
<u>Overige afwijkingen</u>	I	V	1

Baten	I/S	V/N	Bedrag
Economische ontwikkeling			
<u>Bedrijventerrein Kets West II</u> Dit betreft de opbrengsten vanuit onder andere grondverkopen. Hierop is in mindering gebracht de overboeking van kosten en opbrengsten naar de balans.	I	V	209
Onttrekkingen reserves			
<u>Reserve planherziening</u> Uit de reserve planherziening is een onttrekking gedaan voor het opstellen van de centrumvisie van Kaatsheuvel en het opstellen van de Nota Kostenverhaal. Deze trajecten worden in 2024 voortgezet.	I	N	-90
<u>Reserve openbaar groen/plantsoenen</u> Uit de reserve openbaar groen/plantsoenen is een onttrekking gedaan voor de bijdrageregeling invasieve soorten. Van deze regeling is in 2023 geen gebruik gemaakt.	I	N	-50
<u>Reserve openbare verlichting</u> Uit de reserve openbare verlichting is een onttrekking gedaan voor het versneld vervangen van de openbare verlichting door LED. De onttrekking is niet volledig gebruikt in 2023, in 2024 wordt het project verder afgerond.	I	N	-100
<u>Overige afwijkingen</u>	I	N	-16
Totaal baten		V	2.691

Toelichting algemene dekkingsmiddelen en overhead

Lasten	Begroting	Realisatie	Saldo	V/N
Lokale heffingen	451	744	-17	N
Financieringsfunctie	-309	-72	164	N
Dividend	13	13	0	
Overige alg. dekkingsmiddelen	238	2.777	-2.813	N
Onvoorziene uitgaven	25	0	25	V
Vennootschapsbelasting	0	48	4	V
Overhead	11.840	15.873	-2.303	N
Lasten voor reserves	12.259	19.383	-4.940	N
Toevoegingen reserves	100	1.162	-1.062	N
Lasten na reserves	12.359	20.545	-6.002	N
Baten	Begroting	Realisatie	Saldo	V/N
Algemene uitkeringen	43.157727	44.176	1.019	V
Lokale heffingen	10.532	10.495	-37	N
Financieringsfunctie	49	247	197	V
Dividend	111	122	11	V
Overige alg. dekkingsmiddelen	25	2.126	2.101	V
Overhead	371	2.382	2.027	V
Baten voor reserves	51.816	59.548	5.319	V
Onttrekkingen reserves	326	1.541	1.112	N
Baten na reserves	52.141	61.089	6.430	V
Saldo Venster 0	39.782	40.544	428	V

Belangrijkste afwijkingen ten op zichte van de gewijzigde begroting

Lasten	I/S	V/N	Bedrag
Lokale heffingen			
<u>Overige afwijkingen</u>	I	N	-17
Financieringsfunctie			
<u>Rente leningen</u> We hadden verwacht dat we in 2023 een nieuwe langlopende lening moesten aangaan. In de begroting 2023 hadden we hiervoor een rentelast begroot. Dit bleek echter niet nodig.	I	V	144
<u>Overige afwijkingen</u>	I	V	20
Overige algemene dekkingsmiddelen			
<u>BTW suppletie</u> De afgelopen jaren zijn we met de Belastingdienst (en bijgestaan door een fiscaal expert) in gesprek geweest over een aantal BTW-vraagstukken. Dit heeft geleid tot een suppletieverzoek voor de jaren 2018 tot en met 2022. In december 2023 dienden we dit verzoek in bij de Belastingdienst. Daarmee komt ook een einde aan de discussie over de BTW-verrekening in de dossiers Regiovervoer en De Werft. Daarnaast is overeenstemming bereikt over de toepassing van de BTW-labeling. De BTW-suppletie heeft zowel een effect aan de lasten als aan de baten kant.	I	N	-2.155
<u>Teruqvordering SPUK</u> Bij het opstellen van de SiSa-verantwoording is gebleken dat een deel van een ontvangen specifieke uitkering (SPUK) moet worden terugbetaald aan het Rijk.	I	N	-172

Lasten	I/S	V/N	Bedrag
<u>Afwikkeling EWW BV</u> In 2023 maakten we met EWW BV de afrekening op over de jaren 2017 – 2023. Met deze afwikkeling zijn ook de openstaande vraagpunten met de gebruikers en de exploitanten opgelost. We vormden een voorziening om de afwikkeling van EWW BV te effectueren.	I	N	-175
<u>Stelpost verhogen effectiviteit in contracten</u> Door slimmer en bewuster aan te besteden kan efficiencyvoordeel gehaald worden in contracten. Deze stelpost is blijven staan. De voordelen zitten echter in de afgesloten contracten en is lastig toe te rekenen naar specifiek deze stelpost.	I	N	-125
<u>Overige afwijkingen</u>	I	N	-186
Onvoorziene uitgaven			
<u>Overige afwijkingen</u>	I	V	25
Vennootschapsbelasting			
<u>Overige afwijkingen</u>	I	V	5
Overhead			
<u>Spookfactuur</u> Ondanks alle controles op facturen is er in september een spookfactuur betaald. Nadat dit is geconstateerd, heeft onderzoek plaatsgevonden en is aangifte gedaan. Waar nodig zijn procedures aangescherpt en is opgeroepen tot alertheid.	I	N	-49
<u>Informatiebeheer op orde</u> Zoals ook is aangegeven bij de toelichting op de speerpunten in venster 1 en in de paragraaf bedrijfsvoering, hebben deze activiteiten vertraging opgelopen. Deze worden in 2024 alsnog opgepakt.	I	V	75
<u>Projectbudget organisatieontwikkeling</u> Het projectbudget voor de organisatieontwikkeling is in 2023 primair ingezet voor de regie op het proces van de organisatie ontwikkeling en de inrichting en implementatie van het functiegebouw. De intentie was om een aantal van de bedrijfsvoeringsprocessen (en met name HRM) te optimaliseren, zodra overeenstemming was met de OR over de inrichting van de organisatie. Deze overeenstemming is in december bereikt. De optimalisatie van de processen is daarom doorgeschoven naar 2024.	I	V	101
<u>Personele mobiliteit</u> Voor het opvangen van frictiekosten als gevolg van de organisatieontwikkeling en de uitvoering van RVU, zijn middelen beschikbaar gesteld. Voor de aangegane verplichtingen is een voorziening gevormd.	I	V	76
<u>Rechtspositionele verplichtingen</u> Het gaat hier om rechtspositionele verplichtingen die niet direct gerelateerd kunnen worden aan de organisatieontwikkeling en de uitvoering van RVU.	I	N	-133
<u>Software GIS4G</u> Als gevolg van de latere start van de Omgevingswet, moest GIS4G langer operationeel blijven om er voor te zorgen dat de continuïteit in dienstverlening op de vergunningprocessen gegarandeerd kon worden.	I	N	-33
<u>Kantoorconcept</u> In juli is afscheid genomen van de Oude Brandweerkazerne en zijn de medewerkers verhuisd naar het Klavier. Dit heeft geleid tot verhuiskosten. Om het element "ontmoeten" te benadrukken is het werkcafé verbouwd. Dit heeft ook tot gevolg dat door veel medewerkers hier wordt geluncht. De kosten om het werkcafé te exploiteren zijn daarmee toegenomen.	I	N	-27
<u>Het Klavier</u> In 2023 is het onderhoudsprogramma aan het Klavier anders verlopen dan aanvankelijk gedacht. Dit heeft onder meer te maken gehad met de verhuizing vanuit de Oude Brandweerkazerne en het moment waarop de werkzaamheden om de Knip te realiseren konden starten.	I	V	103
<u>Meerwerk accountant</u> In 2023 verrichtte de accountant meer werkzaamheden vanwege de toename van het aantal SiSa-regelingen.	I	N	-27
<u>Implementatie functiegebouw</u> De overstap naar een nieuw functiegebouw heeft financiële consequenties voor een groot aantal medewerkers. Met terugwerkende kracht tot uiterlijk 1 januari 2023 (afhankelijk van datum indiensttreding) worden zij gecompenseerd. Hiervoor was reeds een bedrag gereserveerd in de begroting, maar dit blijkt niet voldoende te zijn.	I	N	-275
<u>Externe inhuur</u> Zoals ook wordt toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering, is de omvang van de externe inhuur groter dan de beschikbare vacatureruimte en bijvoorbeeld het ziek/piekbudget. Het gaat hier over een aantal bijzondere situaties zoals de inhuur van de gemeentesecretaris, de inzet van de teamleider financiën en de bezetting van de verbijzonderde interne controle. Dit bedrag is onderdeel van het totaalbeeld dat in de paragraaf bedrijfsvoering is opgenomen.	I	N	-286
<u>Inhuur op projecten</u> Er vond inhuur plaats op projecten. Deze kosten worden doorberekend aan de projecten. Hier staat dus ook een opbrengst tegenover.	I	N	-701
<u>Doorbelasting</u> De doorbelasting van personele lasten en externe inhuur op projecten en processen is begroot als negatieve uitgave, maar verwerkt als baat.	I	N	-1.082
<u>Overige afwijkingen</u>	I	N	-44

Lasten	I/S	V/N	Bedrag
Toevoegingen aan reserves			
<u>Storting algemene reserve</u> Per 31-12-2023 heffen de reserve corona op. Hiermee verwerken we het besluit zoals uw raad dit bij de instelling van de reserve in 2021 heeft genomen. Het bedrag wordt overgeheveld naar de algemene reserve.	I	N	-1.062
Totaal lasten		N	-6.002

Baten	I/S	V/N	Bedrag
Algemene uitkeringen			
<u>Decembercirculaire 2023</u> In de raadsinformatiebrief over deze circulaire d.d. 21-12-2023 is toegelicht dat er voor 2023 een positief effect is van € 1.043.000. Dit heeft grotendeels te maken met de uitkering voor de energietoeslag (€ 1.048.000). Ook verwerken we verrekeringen van voorgaande jaren.	I	V	1.019
Lokale heffingen			
<u>OZB niet woningen</u> De WOZ waarde ontwikkeling zorgt voor een lagere opbrengst van de Onroerende zaak belasting niet-woningen.	I	N	-29
<u>Overige afwijkingen</u>	I	N	-8
Financieringsfunctie			
<u>Rente ontwikkeling</u> De rente opbrengst voor Schatkistbankieren is gestegen.	I	V	217
<u>Overige afwijkingen</u>	I	N	-20
Dividend			
<u>Overige afwijkingen</u>	I	V	11
Overige algemene dekkingsmiddelen			
<u>BTW suppleties</u> In 2023 is de suppletie aangifte voor de jaren 2018 tot en met 2022 verricht. De bedragen van deze aangiften waren bij het opstellen van de begroting en tussentijdse rapportages niet bekend.	I	V	1.959
<u>Voorziening dubieuze debiteuren</u> Voor de dubieuze debiteuren in een voorziening gevormd. Op basis van het totaal aan nog niet betaalde nota's is een berekening gemaakt van de benodigde omvang van de voorziening. De voorziening kan naar beneden bijgesteld.	I	V	26
<u>Afwikking EWW 103K</u> Binnen de afwikkeling van EWW BV (zie ook de lasten) vindt ook de afronding plaats van LoZ Accommodatiebeheer. De voorziening die hiervoor gevormd was, kan daarom vrijvallen. Deze gaat op in de voorziening afwikkeling EWW BV.	I	V	103
<u>Overige afwijkingen</u>	I	V	13
Overhead			
<u>Het Klavier</u> Ten behoeve van de onderhoudslasten is een onttrekking gedaan uit de voorziening groot onderhoud.	I	V	75
<u>Doorberekende kosten</u> Zoals aangegeven bij de lasten zijn de doorberekende kosten op de producten verwerkt als baat. In dit bedrag is ook de externe inhuur opgenomen die doorberekend is naar producten en projecten.	I	V	1.630
<u>Doorberekende overhead</u> Doorberekende overhead aan projecten en grondbedrijf	I	V	301
<u>Vrijval personele vraagstukken</u> De voorziening personele vraagstukken valt vrij. Deze wordt opgenomen in de eerder genoemde voorziening in het kader van personele mobiliteit.	I	V	31
<u>Overige afwijkingen</u>	I	N	-10
Onttrekkingen reserves			
<u>Onttrekking coronareserve</u> Bij de instelling van de reserve corona besloot uw raad om de reserve per 31-12-2023 op te heffen. Dit bedrag wordt overgeheveld naar de algemene reserve.	I	V	1.062
<u>Reserve automatisering</u> De incidentele kosten automatisering dekken wij vanuit de reserve automatisering	I	V	50
Totaal baten		V	6.430

Overzicht van incidentele baten en lasten per programma

Incidentele baten en lasten	Taakveld	Begroting na wijziging		Realisatie	
		Baten	Lasten	Baten	Lasten
Incidentele onttrekkingen reserves	0.1	3.010		2.408	
Subsidies verkeersprojecten	2.1			79	
Inkomsten schadeverhaal	2.1	60		85	
Incidentele toevoegingen reserves	0.1		1.671		1.671
Startnotitie erfgoed en monumenten	5.3		25		10
Onderzoek nieuwe ontwikkelingen	8.1		50		10
Remplace PLL lampen	2.1		133		33
Trainees Sociaal domein	6.2		80		80
Donatie voor aardbeving Syrië en Turkije	0.8		24		24
Projectplan energiearmoede	6.3		415		18
Transitievisie warmte	3.2		66		37
Het Witte Kasteel	5.5		30		30
Verkenning cultuur en monumenten	5.5		25		13
Pilot gidsfunctie	6.5		90		94
Subsidie Kiemuur	6.81b		21		21
Verkiezingen (najaar)	0.2		82		36
Afboeking projectkosten oude plan Weterig	5.2		224		223
Schades openbare verlichting	2.1		45		72
Verhuiskosten brandweerkazerne	0.4		35		66
Transitiekosten BWB	0.64		65		28
Organisatieontwikkeling	0.4		315		139
Totaal incidentele baten en lasten		3.070	3.396	2.572	2.605
Saldo			326		33

Het werkelijk rekeningresultaat bedraagt € 929.000 positief. Hier is per saldo een bedrag van € 33.000 aan incidentele lasten in begrepen. Het structureel resultaat bedraagt € 962.000 positief.

Analyse begrotingsrechtmatigheid

Bij de rechtmatigheidscontrole vormt het begrotingscriterium een belangrijk toetsingscriterium. In de toelichting op het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) wordt begrotingsrechtmatigheid omschreven als: *“Financiële beheershandelingen, die ten grondslag liggen aan de baten en lasten, alsmede de balansposten, dienen tot stand te zijn gekomen binnen de grenzen van de geautoriseerde begroting en hiermee samenhangende programma’s (begrotingscriterium). In de begroting zijn de maxima voor de lasten vermeld die door de raad zijn vastgesteld. Dit houdt in dat de financiële beheershandelingen dienen te passen binnen de begroting, waarbij het juiste programma, de toereikendheid van het begrotingsbedrag, evenals het begrotingsjaar van belang zijn.”*

Programma	Constatering	Bedrag overschrijding lasten	Oordeel
Bestuur en dienstverlening	Een onderschrijding in de lasten van € 161.000, deze is ontstaan door de inhuur van derden voor het niet kunnen invullen van de vacatures binnen bestuur en dienstverlening. De overschrijding op de baten van € 56.000 is veroorzaakt door de middelen die voor de extra verkiezing in november zijn aangevraagd. Door het slimmer inzetten van middelen, waren deze niet nodig.		Onrechtmatig, maar past binnen het beleid van de gemeente.
Gemeenschappen	De lasten zijn met € 2.761.000 overschreden, dit betreft de opvang van Oekraïense vluchtelingen, toeslagen affaire, onderwijsachterstandenbeleid, NPO middelen en sport beoefening. Voor deze onderwerpen ontvingen we direct gerelateerde inkomsten. Daarnaast ontvingen wij in februari de 2 ^e prognose jeugdzorg, welke we in de jaarrekening verwerkten. Deze prognose laat een afwijking ten opzichte van het berekende voorschotbedrag aan Hart van Brabant zien. Een deel van de Wetering (Klooster) is verkocht en is in 2023 overgegaan naar de nieuwe eigenaar. De boekwaarde van het Klooster is gedesinvesteerd en afgeboekt. Hier tegenover staat de opbrengst vanuit de verkoop. Tot slot keerden we de energietoeslag 2023 aan de inwoners uit die hierop recht hadden, de inkomsten hiervoor ontvingen wij in de algemene uitkering. Op de baten is een overschrijving van € 3.005.000 zichtbaar. Dit betreft de opvang van Oekraïense vluchtelingen, NPO middelen, onderwijsachterstandenbeleid, kinderopvangtoeslagen affaire en sport beoefening. Voor deze onderwerpen staat bij de lasten de uitgave voor deze SPUK vermeld.	2.761	Onrechtmatig, maar past binnen het beleid van de gemeente.
Omgeving en economische ontwikkeling	De lastenoverschrijding op venster 3 is € 2.143.000, dit wordt gecompenseerd door de direct gerelateerde inkomsten van bijvoorbeeld grondverkoop en/of boekingen naar de balans. Voor het project energiearmoede is het verschil ontstaan door de manier waarop de inkomsten en uitgaven van specifieke uitkering zijn verwerkt. De batenoverschrijding is € 2.947.000, dit is veroorzaakt door de opbrengsten van grondverkoop en winstverlies rekening van projecten de SPUK voor energiearmoede en de onttrekking aan de egaliseringsreserve rioolheffing.	2.143	Onrechtmatig, maar past binnen het beleid van de gemeente.
Overhead en algemene dekkingsmiddelen	De lastenoverschrijding op venster 0 van € 4.768.000 wordt grotendeels gecompenseerd door direct gerelateerde inkomsten van de doorberekening van uren aan projecten en grondbedrijf, de BTW / BCF suppletie 2018 tot en met 2022, de terugvordering van de spuk en in 2023 maakten we de afwikkeling van EWW BV over de afgelopen jaren, hiervoor vormden een voorziening. De overschrijding op de baten op venster 0 is € 5.319.000. De wordt grotendeels veroorzaakt door de decembercirculaire 2023 (algemene uitkering), de BTW / BCF suppletie 2018 tot en met 2022 en de doorberekening uren aan projecten en grondbedrijf.	4.768	Onrechtmatig, maar past binnen het beleid van de gemeente.
Reserves	Overschrijding op de toevoegingen aan reserves van € 1.316.000. Dit komt grotendeels door het beëindigen van de reserve coronagerelateerde effecten. Deze is per 31 december opgeheven waarbij het saldo van € 1.062.000 is overgeheveld naar de algemene reserve. Dit wordt verwerkt als een onttrekking aan de ene reserve en toevoeging aan de andere reserve. Daarnaast zijn ontvangen bijdragen voor bovenwijkse voorzieningen conform beleid toegevoegd aan de reserve bovenwijken voorzieningen.		Onrechtmatig, maar past binnen het beleid van de gemeente.

	Overschrijding op de onttrekkingen aan reserves van in totaal € 459.000. De overheveling van de reserve coronagerelateerde effecten naar de algemene reserve, zoals hierboven beschreven, maakt hier onderdeel van uit.		
Investeringskredieten	Op de investeringskredieten is sprake van een overschrijding van € 13.121 bij 1 krediet dat we dit jaar afsluiten. (zie overzicht restantkredieten in de bijlage). In het raadsvoorstel bij de jaarstukken vragen wij de raad in te stemmen met het verhogen van de afgesloten kredieten.		Onrechtmatig, maar telt niet mee voor het oordeel.
	Totaal overschrijdingen	9.672	

In het beleidsverslag en het overzicht van baten en lasten zijn per programma de afwijkingen groter dan €25.000 ten opzichte van de gewijzigde begroting toegelicht.

Rechtmatigheidsverantwoording

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van burgemeester en wethouders toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de raad op 8 februari 2024 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de raad bepaald en bedraagt 1% (maximaal 3) van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 819.000. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2023 van de Commissie BBV van november 2023.

Bevinding

Het college is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties niet rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens.

De geconstateerde afwijkingen betreffen:

Begrotingscriterium	
1A Overschrijding lasten vensters	9.672
1B Overschrijding investeringskredieten	0
2 Ongeautoriseerde reservemutaties	0
3 Overschrijding van de baten en/of onderschrijding van de lasten en baten die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of te laat aan de raad zijn gemeld	0
<i>Totaal begrotingsonrechtmatigheden</i>	<i>9.672</i>
4 Totaal van de begrotingsonrechtmatigheden dat past binnen het vooraf vastgestelde beleid en daarmee vooraf als acceptabel is geïdentificeerd, zie toelichting onder "analyse begrotingsrechtmatigheid"	9.672
Resterend saldo aan begrotingsonrechtmatigheden	0
Voorwaardencriterium	
Niet Europees aanbesteden van opdrachten voor externe inhuur.	924

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met de raad aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het college ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Wet Normering Topinkomens (WNT)

De WNT is van toepassing op gemeente Loon op Zand. Het voor de gemeente Loon op Zand toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2023 € 223.000. Dit geldt naar rato van de duur en/of omvang van het dienstverband. Voor topfunctionarissen zonder dienstbetrekking geldt voor de eerste twaalf kalendermaanden een afwijkende normering, zowel voor de duur van de opdracht als voor het uurtarief. De tabellen hieronder bevatten de cijfers in euro's.

Bezoldiging topfunctionarissen met dienstbetrekking	V. Pouw	J.A.J.J. Oosterhuis
Funcatiegegevens	Secretaris	Griffier
Aanvang en eind functievervulling in	01-01 t/m 31-12	01-07 t/m 31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging 2023		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	107.803	46.673
Beloningen betaalbaar op termijn	17.749	7.680
Subtotaal	125.552	54.353
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	223.000	112.416
Af: onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	-	-
Bezoldiging 2023	125.552	54.353
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	-	-
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.	n.v.t.

Bezoldiging 2022	V. Pouw	C.L. Derickx	A.F. Heijerman
Funcatiegegevens	Secretaris	Secretaris	Griffier
Aanvang en eind functievervulling in	01-01 t/m 31-12	01/01 - 16/05	01/01 - 20/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	0	1
Dienstbetrekking?	Ja	Ja	Ja
Bezoldiging 2022			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	99.713	n.v.t.	73.518
Beloningen betaalbaar op termijn	17.885	n.v.t.	12.422
Subtotaal	117.598	n.v.t.	85.940
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	216.000	n.v.t.	209.490
Bezoldiging 2022	117.598	n.v.t.	85.940

Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking	N. van Mourik	L van Leersum	S.C. Madern
Funcatiegegevens	Secretaris	Griffier	Griffier
Kalenderjaar	2023	2023	2023
Periode functievervulling in het kalenderjaar (aanvang – einde)	1-09 t/m 31-12	01-01 t/m 31/01	01-01 t/m 30-06
Aantal kalendermaanden functievervulling in kalenderjaar	4	1	6
Omvang van het dienstverband in uren per kalenderjaar	0	0	0
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum			
Maximum uurtarief in het kalenderjaar	212	212	212
Maxima op basis van de normbedragen per maand	118.000	29.500	177.000
Individueel toepasselijke maximum gehele periode	71.868	27.242	100.488
Bezoldiging (alle bedragen exclusief btw)			
Werkelijk uurtarief lager dan het maximum uurtarief?	Ja	Ja	Ja
Bezoldiging in de betreffende periode	33.900	12.465	71.760
Bezoldiging gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	33.900	12.465	71.760
Af: onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	-	-	-
Bezoldiging	33.900	12.464	71.760
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2023 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

Overzicht restantkredieten

In de onderstaande tabellen af te sluiten kredieten en lopende kredieten staan de cijfers in euro's vermeld.

Af te sluiten kredieten

Nummer	Omschrijving	Jaar votering	Totaal gevoteerd krediet	Besteed t/m 2023	Restant krediet
7210103	Aanpassing verlegde Horst F261 2023 (A)	2023	110.000	123.121	-13.121
7002004	Herijking flexibel kantoorconcept 2022	2022	235.000	237.847	-2.847
7005100	Vervanging koffieautomaten 2022	2022	35.000	34.969	31
7005101	MAN vrachtwagen 2022	2022	65.000	50.378	14.622
7005102	Tractor Landini 2023	2023	70.745	70.745	0
7210083	Bergstraat fietsvoorz verharding 2022	2022	138.000	128.023	9.977
7210084	Strieckenlaan verlichting 2022	2022	25.000	25.581	-581
7210085	Tijsmansstraat verlichting 2022	2022	25.000	23.728	1.272
7210091	Kasteellaan 2022	2022	71.368	71.415	-47
7210092	Levensduurverlengend onderhoud 2022	2022	760.318	760.318	0
7210095	Binnenvaert Oude Vaert wegen 2023	2023	0	0	0
7210096	Hilsestraat wegen 2023	2023	399.600	824	398.776
7210098	Julianastraat wegen 2023	2023	42.200	0	42.200
7210101	Openbare verlichting 2023	2023	95.332	94.611	721
7211063	Lage Zandschel reconstructie 2021	2021	459.000	261.875	197.125
7211064	Moleneind reconstructie 2021	2021	227.000	169.307	57.693
7211068	Bergstraat fietsvoorz verkeer 2022	2022	31.244	33.299	-2.055
7211069	Kloosterstraat snelheidsremmers 2022	2022	38.975	19.153	19.822
7211070	Ecliptica aanleggen 4 plateaus 2022	2022	136.650	13.783	122.867
7421040	Frisse scholen Lage Weijkens 2021	2021	168.525	167.783	742
7421041	Frisse scholen Kinderboom 2021	2021	205.975	205.975	0
7421045	Voorber.krediet nieuwbouw De Vaert 2021	2021	50.000	28.216	21.784
7441010	Voorber.krediet vernieuwde huisvesting VHC 2022	2022	50.000	29.277	20.723
7560062	Heiakker groen 2019	2019	175.000	174.534	466
7560077	Vervanging speelvoorzieningen 2022	2022	233.440	209.521	23.919
7560078	Vervanging straatmeubilair 2022	2022	25.000	24.271	729
7560079	Hilsestraat groen 2023	2023	7.000	0	7.000
7560081	Vervanging groen 2023	2023	627.317	571.640	55.677
7560082	Vervanging straatmeubilair 2023	2023	25.085	25.085	0
7721015	Ondergrondse papiercontainer 2020	2020	39.480	39.038	442
7721016	Ondergrondse containers RA+GFT 2020	2020	50.841	48.180	2.661
7721017	Ondergrondse RA en GFT containers 2021	2021	30.529	23.500	7.029
7721021	Ondergrondse RA en GFT containers+3 paslezers 2022	2022	86.614	68.200	18.414
7721029	Ombouw Difter inzamelvoorzieningen 2023	2023	42.000	41.640	360
7729062	Heiakker vervanging riolering 2014	2014	1.242.000	1.213.726	28.274
7729072	Vossenbergseln.incl.waterberging 18-19 2017	2017	2.250.000	2.146.187	103.813
7729080	Binnenvaert Oude Vaert riolering 2023	2023	0	0	0
7729081	Hilsestraat riolering 2023	2023	60.000	48	59.952
7729082	Julianastraat riolering 2023	2023	90.000	0	90.000
	Totaal af te sluiten kredieten		8.424.238	7.135.800	1.288.438

Lopende kredieten

Nummer	Omschrijving	Jaar votering	Totaal gevoteerd krediet	Besteed t/m 2023	Restant krediet
7421043	Voorber.krediet herontwikkeling Westkant 2021 (A)	2021	45.000	55.396	-10.396
7530022	Voorber.krediet dorps huis Loon op Zand 2023 (A)	2023	300.000	328.449	-28.449
7001020	Gebouw gebonden aanpassingen in het Klavier 2023	2023	352.250	170.682	181.568
7002005	Werkplekken Klavier 2023	2023	50.000	37.027	12.973
7002006	Werkplekken Gemeentewerf 2023	2023	50.000	2.904	47.096
7002007	Duurzaamheidsinv brandweerkazerne KHL 2023	2023	77.000	250	76.750
7002008	Duurzaamheidsinv brandweerkazerne LOZ 2023	2023	50.000	0	50.000
7002009	Duurzaamheidsinv Gemeentewerf 2023	2023	365.000	0	365.000
7002010	Duurzaamheidsinv Klavier 2023	2023	318.000	0	318.000
7005103	Vrachtwagen riool 2023	2023	285.000	0	285.000
7059230	Software voor de website 2020	2020	20.000	6.730	13.270
7059901	Software verbeterplan burgerzaken 2020	2020	67.000	58.038	8.962
7210077	Strieckenlaan verharding 2022	2022	270.655	10.541	260.114
7210078	Tijsmansstraat verharding 2022	2022	256.049	4.079	251.970
7210079	Van Immerseelstraat verharding 2022	2022	255.000	10.541	244.459
7210080	Willibrordusstr-Salmrijck verharding 2022	2022	330.000	744	329.256
7210081	Roestelbergseweg verharding 2022	2022	1.484.044	87.052	1.396.992
7210082	Dreefseweg-Dongenseweg verharding 2022	2022	502.858	46.164	456.694
7210086	Van Immerseelstraat verlichting 2022	2022	25.000	22.350	2.650
7210087	Willibrordusstr-Salmrijck verlichting 2022	2022	38.000	30.008	7.992
7210088	Buiten-,Smalle-,Ring-,Bredevaert verharding 2022	2022	661.800	2.697	659.103
7210089	Buiten-,Smalle-,Ring-,Bredevaert verlichting 2022	2022	27.000	371	26.629
7210090	Roestelbergseweg verlichting 2022	2022	25.000	540	24.460
7210093	Duinlaan 2023	2023	210.362	168.063	42.299
7210094	Moleneind - fietspad 2023	2023	177.000	1.099	175.901
7210097	Brandsestraat wegen 2023	2023	41.600	231	41.369
7210099	Levensduurverlengend onderhoud 2023	2023	861.750	608.496	253.254
7210100	Parkeren Roestelberg 2022	2022	195.000	22.086	172.914
7210102	Verlichting F261 2023	2023	100.000	46.805	53.195
7210104	Kruising Horst-Duinlaan F261 2023	2023	900.000	23.557	876.443
7211022	Fietspad van Haestrechtstraat-Wielstraat 2020	2020	3.189.285	2.790.284	399.001
7211066	Roestelbergseweg verkeer 2022	2022	375.000	12.430	362.570
7211067	Dreefseweg-Dongenseweg verkeer 2022	2022	225.349	11.355	213.994
7211071	Europalaan-Dreefseweg rotonde 2022	2022	588.829	100.498	488.331
7211072	Europalaan-Paulus Potterplein rotonde 2022	2022	313.877	134.013	179.864
7211075	VRI Europalaan 2023	2023	100.000	49.855	50.145
7421044	Voorber.krediet herontwikkeling Theresia 2021	2021	25.000	27.524	-2.524
7441011	Voorber.krediet onderzoek VHC en De Vaert 2023	2023	175.000	99.008	75.992
7560030	Vossenbergselaan groen 2019	2019	150.000	135.620	14.380
7560074	Willibrordusstraat-Salmrijck groen 2022	2022	40.000	8	39.992
7560075	Buiten-,Smalle-,Ring-,Bredevaert groen 2022	2022	100.000	2.007	97.993
7560080	Brandsestraat groen 2023	2023	3.000	0	3.000
7560083	Vervanging speelvoorzieningen 2023	2023	137.880	31.742	106.138
7721022	Uitbreiden inzamelvoorzieningen 2022	2022	120.000	70.358	49.642
7721023	Vervanging duikers 2023	2023	25.000	2.286	22.714
7721024	Toegangscontrolesysteem / milieupassen 2023	2023	117.341	0	117.341
7721025	Volmeldsysteem ondergr RA en papier 2023	2023	40.800	0	40.800
7721026	Vervanging mobiele containers RA 2023	2023	350.000	258.559	91.441
7721027	Wisseling/inname oude containers 2023	2023	40.000	39.926	74
7721028	Ombouw Diftar algemeen 2023	2023	215.390	76.707	138.683
7721030	Ombouw Diftar minicontainers 2023	2023	86.610	39.926	46.684
7729075	Verplaatsen RG Sweenstraat 2021	2021	4.500.000	290.526	4.209.474
7729076	Waterberging (EVZ) Wilderste Arm 2021	2021	120.000	0	120.000
7729077	Buiten-,Smalle-,Ring-,Bredevaert riool 2022	2022	2.104.000	12.815	2.091.185
7729079	Relining pwr 2022	2022	300.000	6.815	293.185
7729083	Willibrordusstraat Salmrijck riolering 2023	2023	650.000	0	650.000
7729084	Riolering Horst-Duinlaan F261 2023	2023	151.000	4.397	146.603
7730001	Invulling bergingsopgave 17-18 2017	2017	300.000	268.557	31.443
7822004	Aandelen in publiek ontwikkelbedrijf REKS 2023	2023	642.000	201.740	440.260
	Totaal lopende investeringen		23.525.729	6.411.857	17.113.872

A. Aanvullende toelichting op overschrijding kredieten:

- **Aanpassing verlegde Horst F261 2023:** Dit komt vooral door extra onvoorziene werkzaamheden.
- **Voorber.krediet herontwikkeling Westkant 2021:** De gemeente moest bij de verkoop van gronden een openbare selectieprocedure doorlopen. Die extra tijdsbesteding en dus extra kosten waren in 2021 niet voorzien, daardoor is het krediet hierdoor overschreden.
- **Vorbereidingskrediet dorps huis Loon op Zand 2023:** Dit komt vooral omdat er op het gebied van flora en fauna en het betrekken van de stichting meer tijd nodig was waardoor de kosten zijn opgelopen.

Overzicht baten en lasten per taakveld

Omschrijving taakveld	Begroting			Begroting na wijziging			Werkelijk		
	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo
0.1 Bestuur	1.464	0	-1.464	1.398	0	-1.398	1.520	0	-1.520
0.10 Mutaties reserves	620	1.253	633	1.708	3.680	1.972	3.023	4.139	1.116
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	113	0	-113	255	0	-255	0	0	0
0.2 Burgerzaken	831	371	-460	877	348	-529	672	286	-386
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	32	6	-26	32	6	-26	32	-1	-33
0.4 Overhead	11.840	371	-11.469	13.571	355	-13.216	15.873	2.382	-13.491
0.5 Treasury	-295	160	455	104	160	56	-59	368	427
0.61 OZB woningen	0	4.104	4.104	0	4.104	4.104	7	4.105	4.098
0.62 OZB niet-woningen	0	2.360	2.360	0	2.360	2.360	0	2.332	2.332
0.64 Belastingen overig	451	265	-186	727	265	-462	737	263	-474
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	0	40.727	40.727	0	43.157	43.157	0	44.176	44.176
0.8 Overige baten en lasten	263	25	-238	-11	25	36	2.777	2.126	-651
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0	0	53	0	-53	48	0	-48
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	1.444	0	-1.444	1.485	0	-1.485	1.443	3	-1.440
1.2 Openbare orde en veiligheid	800	63	-737	800	63	-737	763	66	-697
2.1 Verkeer en vervoer	3.584	305	-3.279	3.683	450	-3.233	3.472	535	-2.937
2.5 Openbaar vervoer	2	0	-2	2	0	-2	2	0	-2
3.1 Economische ontwikkeling	120	0	-120	120	0	-120	126	0	-126
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	301	66	-235	295	66	-229	1.142	854	-288
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	13	15	2	13	15	2	14	13	-1
3.4 Economische promotie	557	3.819	3.262	590	3.819	3.229	469	3.813	3.344
4.2 Onderwijshuisvesting	990	55	-935	981	55	-926	930	50	-880
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.377	531	-846	1.388	531	-857	1.256	479	-777
5.1 Sportbeleid en activering	719	1	-718	900	162	-738	1.083	299	-784
5.2 Sportaccommodaties	1.687	268	-1.419	1.593	513	-1.080	1.922	614	-1.308
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	103	14	-89	128	14	-114	174	14	-160
5.5 Cultureel erfgoed	57	0	-57	55	0	-55	61	0	-61
5.6 Media	577	0	-577	577	0	-577	657	23	-634
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	2.559	31	-2.528	2.880	31	-2.849	2.784	127	-2.657
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	2.317	195	-2.122	2.386	313	-2.073	3.713	2.215	-1.498
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	1.319	12	-1.307	1.434	12	-1.422	1.204	53	-1.151
6.3 Inkomensregelingen	6.837	3.520	-3.317	8.121	3.520	-4.601	9.121	4.198	-4.923
6.4 WSW en beschermt werk	2.787	0	-2.787	2.787	0	-2.787	2.944	0	-2.944
6.5 Arbeidsparticipatie	802	242	-560	945	242	-703	785	331	-454
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	2.837	0	-2.837	2.913	0	-2.913	2.852	29	-2.823
6.71A Hulp bij het huishouden (WMO)	2.474	0	-2.474	2.474	0	-2.474	2.485	2	-2.483
6.71B Begeleiding (WMO)	295	0	-295	295	0	-295	259	0	-259
6.71C Dagbesteding (WMO)	0	0	0	0	0	0	33	33	0
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6.72A Jeugdhulp begeleiding	18	0	-18	18	0	-18	22	0	-22
6.72B Jeugdhulp behandeling	29	0	-29	29	0	-29	35	0	-35
6.72C Jeugdhulp dagbesteding	159	0	-159	159	0	-159	192	0	-192
6.72D Jeugdhulp zonder verblijf overig	2.802	0	-2.802	2.822	0	-2.822	3.200	0	-3.200
6.73A Pleegzorg	399	0	-399	399	0	-399	480	0	-480
6.73C Jeugdhulp met verblijf overig	2.219	0	-2.219	2.207	0	-2.207	2.062	0	-2.062
6.74A Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	39	0	-39	39	0	-39	46	0	-46
6.74B Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	325	0	-325	325	0	-325	329	0	-329
6.74C Gesloten plaatsing	27	0	-27	27	0	-27	33	0	-33
6.81B Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	138	0	-138	138	0	-138	145	70	-75
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6.82A Jeugdbescherming	314	0	-314	314	0	-314	314	0	-314
6.82B Jeugdreclassering	114	0	-114	114	0	-114	114	0	-114
7.1 Volksgezondheid	959	4	-955	1.130	174	-956	1.015	131	-884
7.2 Riolering	2.033	2.529	496	1.841	2.529	688	2.073	2.611	538
7.3 Afval	2.624	3.369	745	2.607	3.369	762	2.713	3.432	719
7.4 Milieubeheer	644	60	-584	729	60	-669	617	0	-617
8.1 Ruimte en leefomgeving	1.018	265	-753	962	231	-731	931	490	-441
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	545	23	-522	570	23	-547	1.885	1.621	-264
8.3 Wonen en bouwen	986	241	-745	1.344	679	-665	1.546	721	-825
Totaal	65.269	65.269	0	71.333	71.333	0	82.076	83.003	927

SiSa-bijlage

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling Informatieverstrekking SiSa - d.d. 07-02-2024								
Verantwoorder	Uitvoeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	
JenV	A16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne Gemeenten	Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde gemeentelijke plek per dag (GOO) (jaar T)	Vul in verschil bij hogere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst van A16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO)	Vul in vrijwillige teruggave bij lagere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst onder A16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO)	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringskosten	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (POO)	
			€ 4.241.300	€ 0	€ 96.757	€ 11.285	€ 22.632	
FIN	B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek Gemeenten	Totaal bedrag vorderingen (/ onrechtmatig uitgekeerde) verstrekkingen (jaar T) POO	Vul in totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) (jaar T)	Berekening totale besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)		
			€ 0	€ 7.770	€ 4.379.745	€ 5.479.920		
BZK	C41B	Regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw SiSa tussen medeoverheden	Aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (jaar T)	Cumulatief aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (t/m jaar T)	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T)	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T)	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee)(vanaf 2021)	Normbedragen voor e (ja/nee) (vanaf 2021)
			12	12	8	14	Nee	Nee
			Wijziging keuze per (2023/2024)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Reeks 1	Reeks 1		
			12	8	14			
			Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3)	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3)	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3)
			€ 54.775	€ 54.775	€ 57.362	€ 88.530	€ 0	€ 0
			Keuze werkelijke kosten	Keuze werkelijke kosten	Keuze werkelijke kosten	Keuze werkelijke kosten	Keuze werkelijke kosten	Keuze werkelijke kosten
			€ 54.775	€ 54.775	€ 57.362	€ 88.530	€ 0	€ 0
			Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel d x aantal PVA's (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgprojecten en/of PVA's cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2			
€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0			
Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (t/m jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	Totaal	Totaal			
€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 132.675	€ 132.675			
Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen			
€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 132.675	€ 132.675			
BZK	C55	Aanpak energiearmoede	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemeoide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemeoide kosten	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemeoide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemeoide kosten
			€ 255.200	€ 255.200	€ 275.440	163	€ 89.200	€ 94.069
			Het aantal huishoudens dat ondersteuning -bijvoorbeeld via advies aan hús- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energiegebruik mee heeft kunnen verminderen.	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemeoide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemeoide kosten			
			€ 0	€ 0	€ 0			
			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips)	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen)	Het aantal grote(n) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.)	Het aantal grote(n) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. verenging koelkasten, wasmachines etc.)	Het aantal gegeven adviezen met directe verlagings energiegebruik/energiekening tot gevolg.	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen
			165	1.312	90	756	0	0
Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen			
€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0			

BZK	C62	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaftaaf	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen	Endverantwoording (Ja/Nee)				
			Aard controle R Indicator: C62/01	Aard controle n.v.t. Indicator: C62/02				
			€ 0	Nee				
BZK	C85	Stimuleringsregeling flex- en transformatiewoningen	Projectnaam	Cumulatief aantal flex- of transformatiewoningen gerealiseerd per project (t/m jaar T) - betreft totalen	Cumulatief aantal woningen gerealiseerd voor Ontheemden of vergunninghouders per project (t/m jaar T) - betreft totalen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per project - inclusief uitvoering door derden	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T) per project - inclusief uitvoering door derden	
		Gemeenten	Aard controle n.v.t. Indicator: C85/01	Aard controle n.v.t. Indicator: C85/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C85/03	Aard controle R Indicator: C85/04	Aard controle R Indicator: C85/05	
		1	Flexwoningen	0	0	€ 0	€ 0	
		2						
		20						
			Kopie projectnaam	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Endverantwoording (Ja/Nee)			
			Aard controle n.v.t. Indicator: C85/06	Aard controle n.v.t. Indicator: C85/07	Aard controle n.v.t. Indicator: C85/08			
		1	Flexwoningen	Ja	Nee			
		2						
		20						
BZK	C92	Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid	Besteding (jaar T)	Bedrag doorgeschoven naar t+1	Aantal informatiepunten dat de gemeente financiert	Aantal vragen dat in het afgelopen jaar bij de Informatiepunten in de gemeente behandeld is	Aantal gebruikte leermiddelen	
			Aard controle R Indicator: C92/01	Aard controle R Indicator: C92/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C92/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C92/04	Aard controle n.v.t. Indicator: C92/05	
			€ 23.087	€ 0	2	125	86	
BZK	C94	Regeling houdende regels verstreking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties	Beschikkingnummer	Besteding (jaar T)	Het aantal slecht geïsoleerde woningen [...], eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen zijn genomen [...]	Het aantal slecht geïsoleerde woningen [...] eventueel in samenhang [...] met een WOZ-waarde boven het gemeentelijk gemiddelde (peildatum 2022) of een WOZ-waarde van € 429.300	Het aantal woningen waarbij een hogere bijdrage dan € 4.000 is toegekend, het aantal woningen dat daarvan niet voldoet aan de betreffende uitzonderingsgevallen [...] en	Het totaalbedrag van de overschrijding boven de € 4.000 van de laatstbedoelde woningen
			Aard controle n.v.t. Indicator: C94/01	Aard controle R Indicator: C94/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C94/03	Aard controle R Indicator: C94/04	Aard controle R Indicator: C94/05	Aard controle R Indicator: C94/06
		1		0	€ 0	0	0	€ 0
		2						
		100						
			Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan gerichte ondersteuning en/of het bedrag waarvoor derden met de benodigde expertise zijn ingeschakeld als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel a, van de regeling	Besteding van middelen ten behoeve van uitvoering als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel b	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan die energiebesparende isolatiemaatregelen, eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen.	Endverantwoording (ja/nee)		
			Aard controle R Indicator: C94/07	Aard controle R Indicator: C94/08	Aard controle R Indicator: C94/09	Aard controle n.v.t. Indicator: C94/10		
		1		€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
		2						
		100						
OCW	D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO)	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	
		Gemeenten	Aard controle R Indicator: D8/01	Aard controle R Indicator: D8/02	Aard controle R Indicator: D8/03	Aard controle R Indicator: D8/04	Aard controle R Indicator: D8/05	
			€ 250.543	€ 25.046	€ 41.017	€ 0	€ 202.980	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen		Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid	
			Bedrag	Bedrag	Bedrag		Bedrag	
			Aard controle n.v.t. Indicator: D8/06	Aard controle R Indicator: D8/07	Aard controle n.v.t. Indicator: D8/08	Aard controle R Indicator: D8/09		
		1						
		2						
		100						
OCW	D14	Regeling specifieke uitkering inhaken COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra uur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen	Besteding (jaar T) voor aanvullende capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	
			Aard controle R Indicator: D14/01	Aard controle R Indicator: D14/02	Aard controle R Indicator: D14/03	Aard controle R Indicator: D14/04	Aard controle R Indicator: D14/05	
			€ 41.890	€ 0	€ 0	€ 0	€ 85.703	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen		Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs	
			Aard controle n.v.t. Indicator: D14/06	Aard controle R Indicator: D14/07	Aard controle n.v.t. Indicator: D14/08	Aard controle R Indicator: D14/09		
		1						
		2						
		10						
lenW	E44B	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021-2027 (SISa tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één CBS(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Beschikkingnummer	Besteding (jaar T) ten laste van de verstrekker	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van de verstrekker	Besteding ten laste van cofinanciering (jaar T)	Besteding cofinanciering cumulatief (t/m jaar T)
			Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/02	Aard controle R Indicator: E44B/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/04	Aard controle R Indicator: E44B/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/06
		1	060809 Gemeente Loon Op Zand	nvt	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		2						
		15						
			Kopie CBS(code)	Kopie beschikkingnummer	Endverantwoording (Ja/Nee)			
			Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/08	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/09			
		1	060809 Gemeente Loon Op Zand	nvt	Nee			
		2						
		15						
			Kopie CBS(code)	Kopie beschikkingnummer	Naamnummer maatregel	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel		
			Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/10	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/11	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/12	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/13		
		1	060809 Gemeente Loon Op Zand	nvt	nvt	Nee		
		2						
		15						

EZK	F28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	Besteding apparaatskosten (jaar T): salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel	Besteding apparaatskosten (jaar T): kosten voor ingeleend personeel	Besteding apparaatskosten (jaar T): overige goederen en diensten	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) apparaatskosten	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten
			Aard controle R Indicator: F28/01 € 45.635	Aard controle R Indicator: F28/02 € 41.981	Aard controle R Indicator: F28/03 € 58.240	Aard controle n.v.t. Indicator: F28/04 € 145.857	Aard controle R Indicator: F28/05 € 0	Aard controle n.v.t. Indicator: F28/06 € 0
			Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: F28/07					
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeentedeel 2023 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente L1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicator: G2/01 € 0	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente L1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicator: G2/02 € 0	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente L2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicator: G2/03 € 0	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente L2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicator: G2/04 € 0	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente L3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicator: G2/05 € 0	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente L3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicator: G2/06 € 0
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud Gemeente L4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) Aard controle R Indicator: G2/07 € 0	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud (exclusief Rijk) Gemeente L4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) Aard controle R Indicator: G2/08 € 0	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente L6 Wet werk en inkomens kunstenaars (WWIK) Aard controle R Indicator: G2/09 € 0	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente L7 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicator: G2/10 € 0	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (exclusief Rijk) Gemeente L7 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicator: G2/11 € 0	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW) Aard controle R Indicator: G2/12 € 0
			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW) Aard controle D2 Indicator: G2/13 € 0	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: G2/14 Nee				
SZW	G2A	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet totaal 2022 Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoorden hier het totaal (jaar T-1) (Dus: deel Openbaar lichaam uit SISA (jaar T-1) regeling G2B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G2A)	Hieronder per regel één gemeente(codes) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen emaaft de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Besteding (jaar T-1) algemene bijstand Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam L1 Participatiewet (PW) Aard controle n.v.t. Indicator: G2A/01 € 2.893.001	Baten (jaar T-1) algemene bijstand (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam L1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicator: G2A/02 € 154.566	Besteding (jaar T-1) IOAW Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam L2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicator: G2A/03 € 271.167	Baten (jaar T-1) IOAW (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam L2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicator: G2A/04 € 510	Besteding (jaar T-1) IOAZ Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam L3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicator: G2A/05 € 22.034
			Hieronder verschijnt de gemeente(codes) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A/01	Baten (jaar T-1) IOAZ (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam L3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle n.v.t. Indicator: G2A/07 € 1.863	Besteding (jaar T-1) Bbz 2004 levensonderhoud zelfstandigen (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam L4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) Aard controle R Indicator: G2A/08 € 22.295	Baten (jaar T-1) Bbz 2004 levensonderhoud zelfstandigen (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam L4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) Aard controle R Indicator: G2A/09 € 8.419	Baten (jaar T-1) WWIK (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam L6 Wet werk en inkomens kunstenaars (WWIK) Aard controle R Indicator: G2A/11 € 0	Besteding (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam L7 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicator: G2A/12 € 328.792
			In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Baten (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam L7 Participatiewet (PW) Aard controle n.v.t. Indicator: G2A/13 € 0	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Participatiewet (PW) Aard controle R Indicator: G2A/14 € 57.455	Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T-1) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Participatiewet (PW) Aard controle R Indicator: G2A/15 € 57.455		
			Hieronder verschijnt de gemeente(codes) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A/01	Baten (jaar T-1) Participatiewet (PW) Aard controle n.v.t. Indicator: G2A/13 € 0				
			In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen					
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverzekering) gemeentedeel 2023 Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) kapitaalverzekering Gemeente Aard controle R Indicator: G3/01 € 0	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente Aard controle R Indicator: G3/02 € 0	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente Aard controle R Indicator: G3/03 € 0	Besteding (jaar T) Bob Gemeente Aard controle R Indicator: G3/04 € 0	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) Gemeente Aard controle R Indicator: G3/05 € 0	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob) Gemeente Aard controle R Indicator: G3/06 € 0
			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Aard controle R Indicator: G3/07 € 0	BBZ vóór 2020 – kapitaalverzekering (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverzekeringen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Aard controle R Indicator: G3/08 € 0	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverzekering (BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverzekeringen BOB in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Aard controle R Indicator: G3/09 € 0	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverzekering Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverzekeringen BBZ in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Aard controle R Indicator: G3/10 € 0	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: G3/11 Nee	

SZW	G3A	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking) totaal 2022 Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoord worden hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G3B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G3)	Hieronder per regel één gemeente(codes) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen emaaft de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Besteding (jaar T-1) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T-1) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Baten (jaar T-1) vanwege voor 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) Bob	Baten (jaar T-1) Bob (exclusief Rijk)
			Aard controle n.v.t. Indicator: G3A/01	Aard controle R Indicator: G3A/02	Aard controle R Indicator: G3A/03	Aard controle R Indicator: G3A/04	Aard controle R Indicator: G3A/05	Aard controle R Indicator: G3A/06
1	060809 Gemeente Loon Op Zand	€ 0	€ 0	€ 0	€ 3.161	€ 0	€ 0	€ 0
2								
100								
		Hieronder verschijnt de gemeente(codes) conform de keuzes gemaakt bij G3A/01	Besteding (jaar T-1) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob)	BBZ voor 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB)	BBZ voor 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB)	BBZ voor 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekking (BOB)	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking	
		In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in jaar T-1 (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekking BBZ in jaar T-1 (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekking BOB in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekking BBZ in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam
		Aard controle n.v.t. Indicator: G3A/07	Aard controle R Indicator: G3A/08	Aard controle R Indicator: G3A/09	Aard controle R Indicator: G3A/10	Aard controle R Indicator: G3A/11	Aard controle R Indicator: G3A/12	
1	060809 Gemeente Loon Op Zand	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
2								
100								
SZW	G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) gemeentedeel 2023 Alle gemeenten verantwoord worden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Welke regeling betreft het?	Besteding (jaar T) levensonderhoud	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T) levensonderhoud	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig)
			Aard controle n.v.t. Indicator: G4/01	Aard controle R Indicator: G4/02	Aard controle R Indicator: G4/03	Aard controle R Indicator: G4/04	Aard controle R Indicator: G4/05	Aard controle R Indicator: G4/06
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		Kopie regeling	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T)	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)			
		Aard controle n.v.t. Indicator: G4/07	Aard controle R Indicator: G4/08	Aard controle R Indicator: G4/09	Aard controle n.v.t. Indicator: G4/10			
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	0	0			
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	0	0			
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	0	0			
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	0	0			
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	0	0			
6	Totaal	0	0	0	0			
		Kopie regeling	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht)		
		Aard controle n.v.t. Indicator: G4/11	Aard controle R Indicator: G4/12	Aard controle R Indicator: G4/13	Aard controle R Indicator: G4/14	Aard controle R Indicator: G4/15		
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)							
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)							
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)							
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)							
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)							
6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0		
		Kopie regeling	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijaf) voorziening jubileum debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire			
		Aard controle n.v.t. Indicator: G4/16	Aard controle R Indicator: G4/17	Aard controle D2 Indicator: G4/18	Aard controle R Indicator: G4/19			
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0			
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0			
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0			
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0			
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0			
6	Totaal	0	0	0	0			

SZW	G4A	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo), totaal 2022	Welke regeling betreft het?	Besteding (jaar T-1) levensonderhoud	Besteding (jaar T-1) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T-1) levensonderhoud	Baten (jaar T-1) kapitaalverstrekking (aflossing)	
		Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoordt hier het totaal (jaar T-1). Dit totaal (jaar T-1) regeling G4B + (jaar T-1) regeling G4 blijkt uit de vaststellingbeschikking die uw gemeente van het Ministerie van SZW over 2020 heeft ontvangen. De gegevens uit die beschikking neemt u hier op.	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle n.v.t. Indicator: G4A/01	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicator: G4A/02	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicator: G4A/03	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicator: G4A/04	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicator: G4A/05	
			1 Tozo 1 (1 maart 2020 tot 1 juni 2020)	€ 2.557	€ 0	€ 38.440	€ 817	
			2 Tozo 2 (1 juni 2020 tot 1 oktober 2020)	€ 10.541	€ 0	€ 820	€ 11.675	
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 49	€ 0	€ 4.462	€ 4.341	
			4 Tozo 4 (1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 1.652	€ 0	€ 75	€ 0	
			5 Tozo 5 (1 juli 2021 tot 1 oktober 2021)	€ 18	€ 0	€ 270	€ 0	
			Kopie regeling	Baten (jaar T-1) kapitaalverstrekking (overig)	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T)	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T-1)		
			Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle n.v.t. Indicator: G4A/06	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicator: G4A/07	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicator: G4A/08	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicator: G4A/09		
			1 Tozo 1 (1 maart 2020 tot 1 juni 2020)	€ 0	0	0		
			2 Tozo 2 (1 juni 2020 tot 1 oktober 2020)	€ 0	0	0		
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	0	0		
			4 Tozo 4 (1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	0	0		
			5 Tozo 5 (1 juli 2021 tot 1 oktober 2021)	€ 0	0	0		
			Kopie regeling	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Levensonderhoud - Mutaties (dattaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T-1) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	
			Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle n.v.t. Indicator: G4A/10	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicator: G4A/11	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle D2 Indicator: G4A/12	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicator: G4A/13		
			1 Tozo 1 (1 maart 2020 tot 1 juni 2020)	€ 1.500	€ 1.500	€ 0		
			2 Tozo 2 (1 juni 2020 tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0		
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
			4 Tozo 4 (1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
			5 Tozo 5 (1 juli 2021 tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
SZW	G10	Wet inburgering 2021_gemeentedeel 2023	Besteding (jaar T) Gemeente	Baten (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente			
		Alle gemeenten verantwoordt hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Aard controle R Indicator: G10/01	Aard controle R Indicator: G10/02	Aard controle n.v.t. Indicator: G10/03			
			€ 0	€ 0	Nee			
SZW	G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel 2023	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente			
		Alle gemeenten verantwoordt hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Aard controle R Indicator: G12/01	Aard controle R Indicator: G12/02	Aard controle n.v.t. Indicator: G12/03			
			€ 0	€ 0	Nee			
SZW	G12A	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_totalen 2022	Hieronder per regel één gemeente(codes) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen emast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet inburgering van 13 september 2012 in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire			
		Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoordt hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G12B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G12)	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle n.v.t. Indicator: G12A/01	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicator: G12A/02	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicator: G12A/03			
			1 060809 Gemeente Loon Op Zand	€ 2.853	€ 0			
			2					
			20					
SZW	G13	Onderwijsroute_deel gemeente 2023	Bestedingen onderwijsroute (jaar T) Gemeente	Baten onderwijsroute (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T) Gemeente	Baten overige voorzieningen (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente	
		Alle gemeenten verantwoordt hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Aard controle R Indicator: G13/01	Aard controle R Indicator: G13/02	Aard controle R Indicator: G13/03	Aard controle R Indicator: G13/04	Aard controle n.v.t. Indicator: G13/05	
			€ 22.436	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
VWS	H8	Regeling Sportakkoord 2020-2022	Beschikkingnummer	Totaal bedrag volgens beschikking	Besteding aanstellen sportformateur (jaar T) Gerealiseerd	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T) Gerealiseerd	Cumulatieve besteding aanstellen sportformateur (t/m jaar T) Gerealiseerd	Cumulatieve besteding uitvoering sportakkoord (t/m jaar T) Gerealiseerd
			Aard controle n.v.t. Indicator: HB/01	Aard controle n.v.t. Indicator: HB/02	Aard controle R Indicator: HB/03	Aard controle R Indicator: HB/04	Aard controle n.v.t. Indicator: HB/05	Aard controle n.v.t. Indicator: HB/06
			1 104217	€ 37.717	€ 30.216	€ 7.500	€ 0	€ 37.716
			2					
			3					
			4					
			Kopie beschikkingnummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			Aard controle n.v.t. Indicator: HB/07	Aard controle n.v.t. Indicator: HB/08				
			1 104217	Ja				
			2					
			3					
			4					

VWS	H12	Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Is voldaan aan de uitvoering van het lokale preventieakkoord of aanpak? (Ja/Nee)	Eindverantwoording? (Ja/Nee)		
			Aard controle R Indicator: H12/01	Aard controle R Indicator: H12/02	Aard controle n.v.t. Indicator: H12/03	Aard controle n.v.t. Indicator: H12/04		
			€ 23.780	€ 42.457	Ja	Ja		
VWS	H30	Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026	Naam onderdeel	Totaalbedrag (jaar T) toegekend per onderdeel	Besteding (jaar T) per onderdeel	Welk bedrag per onderdeel neemt u mee van 2023 naar 2024?	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per onderdeel	Voldaan aan afspraken in akkoorden (Ja/ Nee/ n.v.t.)?
			Aard controle n.v.t. Indicator: H30/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/02	Aard controle R Indicator: H30/03	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/04	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/05	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/06
			1 Lokaal Sportakkoord	€ 18.638	€ 18.638	€ 0	€ 18.638	Ja
			2 Brede regeling combinatiefuncties	€ 128.317	€ 127.522	€ 795	€ 127.522	Ja
			3 Terugdringen Gezondheidsachterstanden	€ 28.674	€ 23.672	€ 5.002	€ 23.672	Ja
			4 Kansrijke Start	€ 21.506	€ 17.416	€ 4.090	€ 17.416	Ja
			5 Mentale Gezondheid	€ 10.036	€ 9.000	€ 1.036	€ 9.000	Ja
			6 Aanpak overgewicht en obesitas	€ 25.090	€ 15.830	€ 5.018	€ 15.830	Ja
			7 Valpreventie	€ 73.836	€ 47.993	€ 14.767	€ 47.993	Ja
			8 Leefomgeving	€ 14.337	€ 2.867	€ 2.867	€ 0	Ja
			9 OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	€ 3.584	€ 3.607	€ 23	€ 3.607	Ja
			10 Versterken sociale basis	€ 52.330	€ 41.866	€ 10.464	€ 41.866	Ja
			11 Mantelzorg	€ 14.337	€ 14.848	€ 511	€ 14.848	Ja
			12 Eén tegen eenzaamheid	€ 14.337	€ 12.000	€ 2.337	€ 12.000	Ja
			13 Welzijn op recept	€ 7.885	€ 6.399	€ 1.486	€ 6.399	Ja
			14 Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	€ 3.584	€ 3.584	€ 0	€ 3.584	Ja
			15 Coördinatiekosten regionale aanpak	€ 12.760	€ 11.636	€ 1.124	€ 11.636	Ja
			Kopie naam onderdeel	Meegewerkt aan de monitoring (Ja/Nee/ n.v.t.)?				Ja
			Aard controle n.v.t. Indicator: H30/07	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/08				
			1 Lokaal Sportakkoord	Nee				
			2 Brede regeling combinatiefuncties	Nee				
			3 Terugdringen Gezondheidsachterstanden	Nee				
			4 Kansrijke Start	Nee				
			5 Mentale Gezondheid	Nee				
			6 Aanpak overgewicht en obesitas	Nee				
			7 Valpreventie	Nee				
			8 Leefomgeving	Nee				
			9 OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	Nee				
			10 Versterken sociale basis	Nee				
			11 Mantelzorg	Nee				
			12 Eén tegen eenzaamheid	Nee				
			13 Welzijn op recept	Nee				
			14 Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	Nee				
			15 Coördinatiekosten regionale aanpak	Nee				
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			Aard controle n.v.t. Indicator: H30/09					
			Nee					
VWS	H35B	Specifieke uitkering IZA-doelen 2023-2026 (SiSa tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één code selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Besteding (jaar T)				
			Aard controle n.v.t. Indicator: H35B/01	Aard controle R Indicator: H35B/02				
			030010 Provincie Noord-Brabant	€ 165.912				

